VANDAAG

70 Dr. HORACIO ODUBER HOSPITAAL

HOSPITAAL ...70 jaar...

AMIGOE

107E JAARGANG — NO.: 226 ZATERDAG 29 SEPTEMBER 1990

Prikè

Dus dat is dan een wáre auto-goal

In toestel Trans Caribbean Airways:

Belgie: voor tweede keer coca gevonden

BRUSSEL - Op het vliegveld van het Belgische Oostende is donderdagavond in totaal ruim 27 kg zuivere cocaine ontdekt aan boord van een vliegtuig dat uit Paramaribo kwam. Er zijn verschillende arrestaties verricht.

In eerste instantie trof men een partij van twintig kg cocaine aan. Een Nederlander en zijn Surinaamse vriendin zijn in verband met deze vangst aangehouden, zo is vrijdag van de Belgische politie vernomen. Het tweetal, dat in Nederland woont, bleek ook in bezit van valse identiteitspapieren.

Bij een nauwkeurige inspectie van het toestel kwam er nog eens een partij van zeven kilogram cocaine boven water. Naar aanleiding van deze tweede vondst zijn vijf Surinamers voor verhoor meegenomen, zo is vrijdag van de Belgische politie vernomen.

Het ging vrijdag om een toestel van Trans Caribbean airlines. Tien dagen geleden werd in Oostende 56 kg cocaine gevonden aan boord van een vliegtuig van dezelfde maatschappij en dat ook uit Paramaribo kwam. Daarbij werden drie Nederlanders gearresteerd.

Een Rijkswachtofficier zei woensdag dat Belgie steeds meer een draaischijf van de Colombiaanse cocainehandel wordt. De meeste drugs, die waren verborgen in schepen of vliegtuigen, bleken afkomstig uit Colombia. Dit jaar is al ruim 450 kg onderschept, die in Nederland een straatwaarde van zo'n 56 miljoen gulden heeft.

Versperring in Bayrut



■ *BAYRUT - Libanese kinderen uit oost Bayrut kijken door het prikkeldraad heen naar het westelijke deel van de Libanese hoofdstad. Deze versperring is op de scheiding tussen de twee stadshelften opgesteld. De blokkade is opgeworpen door het Libanese leger van president Elias Hrawl.* (AFP-satellietfoto)

IRAK BEZIG MET B-WAPENS

Londen: geweld enige optie als diplomatie niets oplevert

Bush: VS rusten niet voor Kuwayt vrij is

WASHINGTON/ABU DHABI - Het gebruik van geweld is de enige optie die overblijft als diplomatiek overleg er niet toe leidt dat Irak zich uit Kuwayt terugtrekt. Dat heeft de Britse minister van Buitenlandse zaken, Douglas Hurd, zaterdag in het dagblad "Al-Ittihad" (Verenigde Arabische emiraten) verklaard. Geweld kwam ook indirect ter sprake in het gesprek tussen de staatshoofden van de Verenigde Staten en Kuwayt. President George Bush beloofde dat de VS niet zullen rusten voordat Kuwayt weer vrij is. Irak op zijn beurt blijkt volgens Amerikaanse gegevens druk bezig te zijn met het ontwikkelen van biologische wapens welke op het slagveld aangewend kunnen worden.

De Britse minister Hurd gaf in het interview aan dat, mocht de diplomatie falen, het nog enkele weken kan duren voordat de internationale troepenmacht in het Golfgebied overgaat tot militaire acties tegen Irak. De minister herhaalde de eis dat Irak geen enkel deel van Kuwayt mag behouden en zich totaal moet terugtrekken uit het bezette emiraat. Hij deed deze uitspraken na besprekingen vrijdag tussen de EG-ministers van Buitenlandse zaken en hun ambtgenoten van het Samenwerkingsverband van Golfstaten GCC. De GCC-lidstaten (Saudi-Arabie, de Verenigde Arabische emiraten, Bahrayn, Oman en Qatar) bieden onderdak aan eenheden van de internationale troepenmacht die in het Golfgebied zijn gelegerd. Ook het bezette Kuwayt is lid van de ECC.

HOOGSTE PRIJS

President Bush heeft de Kuwaytse emir Jaber Al-Ahmed Al-Sabah vrijdag beloofd dat de VS niet zullen rusten voordat het Iraakse leger de bezetting van Kuwayt opgeeft en Kuwayt weer vrij zal zijn. "Kuwayt, vrij Kuwayt, zal blijven bestaan" zei Bush tegen de sjeik. Wij zijn het beiden het erover 'eens dat we alle wegen moeten openhouden om ervoor te zorgen dat Iraks onwettige bezetting van Kuwayt niet voor vast is en dat Kuwayts legitieme regering in ere wordt hersteld... Ik kijk uit naar de dag dat ik U en het Kuwaytse volk in Uw eigen huis kan bezoeken" zei Bush. De president roemde de acties van het Kuwaytse verzet. "Velen hebben al de hoogste prijs betaald" zei hij.

Brent Scowcroft, de belangrijkste veiligheidsadviseur van Bush, zei vrijdag dat de maatregelen en acties van Irak om Kuwayt als land te vernietigen van invloed zullen zijn op het tijdschema voor militaire actie in de Golf.

BEVRIJDEN

"Er bestaat geen twijfel over dat het tijdschema beinvloed wordt door wat er in Kuwayt gebeurt" zei Scowcroft. De sjeik heeft nog eens tegen Bush herhaald dat de regering van Saddam Husayn er op uit is Kuwayt te ontvolken en Kuwayti's te vervangen door Iraki's en Palestijnen. Scowcroft antwoordde op de vraag of de sjeik Bush nu al heeft gevraagd om Kuwayt te bevrijden dat de sjeik dat "niet gedaan heeft, niet met zoveel woorden."

De BBC meldde vrijdag dat Irak contact had gezocht met Israel in verband met een voorstel om honderdduizenden Palestijnen uit de bezette gebieden over te brengen naar Kuwayt. Het bericht werd tegengesproken door de Israelische regering. Het Kuwaytse dagblad Al-Qabas zette vrijdag in een paginagroot en gedocumenteerd artikel de eerdere - geheime - contacten tussen Irak en Israel op een rijtje.

DODELIJK

Irak is bezig een aanzienlijk arsenaal aan biologische wapens te ontwikkelen dat zij naar verwachting binnen enkele maanden op het slagveld kan inzetten. Dat heeft Les Aspin, een vooraanstaand lid van het Amerikaanse huis van afgevaardigden, zaterdag in het dagblad "Washington Post" verklaard.

Aspin (Democraat) is voorzitter van de parlementscommissie belast met de strijdkrachten. Hij zei aanwijzingen te hebben dat de biologische wapens van Irak onder meer miltvuur kunnen verspreiden, een infectieziekte die zweren op de menselijke huid en bloedingen tot gevolg heeft. De infecties zijn dodelijk als niet op tijd antbiotica worden toegediend.

Aspin baseert zich op een rapport van de Amerikaanse veiligheidsdiensten en stelt dat het bezit van biologische wapens door Irak president Bush tot sneller militair ingrijpen in de Golfcrisis kan bewegen. Het parlementslid liet weten dat Irak de biologische wapens met Scud-raketten wil afschieten. Deze raketten zijn volgens Westerse legerfunctionarissen al uitgerust met chemische ladingen.

Bij biologische oorlogsvoering worden ziekteverwekkende micro-organismen afgeschoten die verliezen kunnen toebrengen aan de strijdkrachten en/of de burgerbevolking. Een individu kan besmet raken door inademing van het B-wapen, door het gebruik van besmet drinkwater of voedsel maar ook door de beet van een besmet insect.

IRA

LONDEN - Het verboden Ierse Republikeinse leger (IRA) heeft vrijdag de verantwoordelijkheid opgeëist voor de op het laatste moment verhinderde bomaanslag op het internationale congres over terrorisme in Londen.

De IRA stelt in een communique dat de bom bedoeld was voor de Britse onder-minister van Buitenlandse zaken, William Waldegrave. De anderhalve kilo zware bom, die verborgen was onder het spreekgestoelte, werd donderdag enkele minuten voor de conferentie zou beginnen ontdekt en onschadelijk gemaakt door de politie. Hiermee is volgens de IRA aangetoond dat het kan toeslaan waar het maar wil.

Het was de bedoeling dat Waldegrave vermoord zou worden terwijl hij het congres toesprak. Daarnaast moest de aanslag samenvallen met een bijeenkomst van regeringsfunctionarissen met premier Margaret Thatcher over de manier waarop de gewelddadige campagne van de IRA gestopt kan worden.

Economische barometer

WASHINGTON - De "index of leading indicators", de index die de op korte termijn te verwachten economische bedrijvigheid in de Verenigde Staten aangeeft, is in augustus met 1,2 procent gedaald.

Zo heeft het Amerikaanse ministerie van Handel vrijdag bekendgemaakt. Het is de sterkste daling sinds november 1987. Het is de derde maal dit jaar dat de economische barometer een daling heeft laten zien.

Wall Street op nippertje vooruit, Tokyo achteruit

Beurzen in mineur

NEW YORK - De effectenbeurs in New York is vrijdag onder invloed van koopjesjagers en dekkingsaankopen in verband met shortposities hoger gesloten nadat de beurs gedurende een groot deel van de handel op verlies stond. Bovendien ondervomd de aandelenmarkt enige steun van een goed gestemde obligatiemarkt. Er werden een stevige 199 miljoen aandelen verhandeld.

De Dow Jones-index van dertig industriele fondsen, de graadmeter van het Amerikaanse beursklimaat, sloot met een winst van bijna 25 punten op 2452,48 nadat met name in het laatste uur de Dow de wind in de zeilen kreeg. Toen de Dow zich in de min bewoog was het grootste verlies 47 punten. De koppig hoge olieprijs en de sterke daling in Tokyo zetten daarvoor de toon.

Naast Amsterdam hebben de belangrijkste Europse beurzen een zware week achter de rug waarin de verliezen fors zijn opgelopen. De steeds toenemende spanning in het Golf-conflict, de stijgende olieprijzen en de slechte gang van zaken op de beurzen van Tokyo en New York zijn met name debet aan de groeiende onzekerheden waardoor beleggers weigeren aan de vraagkant te opereren.

Op de effectenbeurs in **Londen** sloot vrijdag de FT 100-index met 18,9 punt lager op 1990,2. Dat betekende een verlies deze week van in totaal 35,3 punt. In **Frankfurt** tuimelde vrijdag de Dax-index met 19,19 punt naar beneden op 1334,89. Dat betekende voor Frankfurt deze week een totaal verlies van 111,68 punt of 7,7 procent. **Parijs** kende deze week een verlies van de Cac-40 index van in totaal 32,35 punt of 2,11 procent tot 1491'76.

Tokyo schoot vrijdag zwaar onderuit op geruchten over het uitbreken van de oorlog in het Golf-conflict. De Nikkei tuimelde 788,41 punt of 3,62 procent naar 20.983,50. In totaal moest de Nikkei deze week 2794 punt of 11,7 procent prijsgeven.

De aandelenkoersen zijn vrijdag op het **Damrak** verder omlaag geroetsjt. De beleggers bleven de markt de rug toekeren en het al niet zo grote aanbod ontmoette nauwelijks vraag. Niemand durft zelfs te voorspellen wanneer er een bodem in de markt in zicht zou kunnen komen, zeker niet zolang de onzekere situatie in het Midden-Oosten voortduurt.

Terreur van VS krijgt dito antwoord

NICOSIA - De leider van het Palestijnse Bevrijdingsfront (PLF), Abul Abbas, heeft vrijdag gedreigd met terroristische aanvallen op vliegtuigen van de Verenigde Staten en zijn bondgenoten, zo heeft het Iraakse persbureau INA gemeld.

Abbas die in 1985 verantwoordelijk was voor de kaping van het cruiseschip "Achille Lauro", waarschuwde voor terreuracties indien Iraakse vliegtuigen schade wordt toegebracht. "Iedere terroristische agressie van de VS of zijn bondgenoten tegen een Iraaks vliegtuig in de lucht of ergens anders zal, op een grotere schaal en overal ter wereld, met soortgelijke daden worden beantwoord", aldus de PLF-leider.

Volgens Italiaanse justitie:

In Frankrijk medeplichtige aanslag op paus in arrest

POISSY - De Italiaanse justitie is ervan overtuigd, dat een Turkse gedetineerde in de gevangenis van Poissy bij Parijs medeplichtig is aan de aanslag op paus Johannes Paulus II op 13 mei 1981.

Twee Italiaanse rechter-commissarissen hebben daarom de afgelopen week de man ondervraagd, die volgens hen onder een valse naam - Bedri Ates - in 1988 is veroordeeld tot acht jaar wegens heroinesmokkel. Volgens hen is de werkelijke naam van Ates Oral Celik. In Italie is Celik bij verstek tot levenslang veroordeeld wegens zijn aandeel in de aanslag op de paus. Evenals Ali Agca, die wegens zijn aanslag op de paus tot levenslang is veroordeeld, zou hij lid zijn geweest van de Turkse uiterst rechtse organisatie 'Grijze wolven' en zou de Bulgaarse geheime dienst hem hebben ingeschakeld om de paus te vermoorden. Ates ontkent tot nu toe Celik te zijn.

Ali Agca, die wegens de aanslag op de paus tot levenslang werd veroordeeld, heeft gezegd dat Celik op de dag van de aanslag bij hem op het St Pietersplein was. Agca zou tweemaal op de paus geschoten hebben, Celik eenmaal. Celik wist te ontkomen en heeft Italië vermoedelijk verlaten in een verhuiswagen van de Bulgaarse ambassade. Tot dusverre is het onderzoek naar de opdrachtgevers van de aanslag doodgelopen.

Ates werd in 1986 gearresteerd bij de kleine grensovergang Halluin tussen Belgie en Frankrijk, vlakbij de snelweg Kortrijk-Lille. Hij bestuurde een van de twee Mercedessen met Nederlandse nummerborden, die door de douane werden aangehouden. In de andere Mercedes is heroine gevonden. Maar de douane en later de rechter waren ervan overtuigd, dat Ates bij de heroinesmokkel betrokken was. Hij veroordeelde Ates tot negen jaar. Ates heeft altijd volgehouden de autosnelweg te hebben verlaten om twee passagiers in zijn auto een dienst te bewijzen. Die beschikten niet over de benodigde papieren om Frankrijk binnen te komen.

■ *EL BUREIJ - Een oudere Palestijn en zijn zoon kijken naar de ruïne welke is overgebleven van hun woning nadat het Israëlische leger als vergeldingsactie 26 zaken en zeven huizen met de grond had gelijk gemaakt. Dit als reactie op een soort lynchpartij waarvan een Israëlische soldaat het slachtoffer werd toen hij kennelijk per vergissing een vluchtelingenkamp binnenreed.* (AFP-satellietfoto)



Door tijdschrift Antilliaans recht

Smeets-geldprijs ingesteld voor aankomende juristen

WILLEMSTAD — In verband met het tien-jarig bestaan van het 'Justicia' tijdschrift voor Antilliaans recht wordt de Smeets-prijs ingesteld met als doel aankomende juristen tot schrijven te stimuleren. Ook wordt een extra nummer van het tijdschrift uitgegeven.

Dit jaar is het tien jaar geleden dat de stichting 'Tijdschrift voor Antilliaans Recht' werd opgericht en het eerste nummer van het gelijknamige tijdschrift verscheen. Het initiatief hiertoe werd genomen door een aantal juristen in de Nederlandse Antillen, te weten A.G. Croes, C.E. Dip, L.A. Halley, E.L. Joubert, R.P. Koeyers, W.A. Luiten en W. Smit. Voor de rechtsotwikkeling in de Nederlandse Antillen achtten zij een vakblad voor juristen van grote betekenis. Daaraan had het ontbroken sinds het Antilliaans Juristenblad in 1974 ter ziele was gegaan.

In 1985 gingen dit tijdschrift en het door mr P.V. Sjiem Fat opgerichte tijdschrift 'Justicia', samen met het oogmerk het forum te zijn voor de rechtsbeoefening van juristen van alle zes de Antilliaanse eilanden. De aparte status van Aruba als land binnen het koninkrijk heeft daarin geen verandering gebracht en wat de toekomst in dit opzicht voor de Nederlandse Antillen ook moge brengen, het stichtingsbestuur en de redactie zullen deze doelstelling steeds blijven nastreven. Sinds evengenoemde fusie verschijnt het tijdschrift (eenmaal per kwartaal) onder de naam 'Tijdschrift voor Antilliaans Recht - Justicia'

Aan dit dubbele jubileum kan niet ongemerkt voorbij worden gegaan. In de eerste plaatsw isw besloten een extra nummer van het tijdschrift uit te geven, waarin diverse medewerkers de rechtsontwikkelingen' gedurende het afgelopen decennium in de Nederlandse Antillen en op Aruba onder de loupe nemen. Dit nummer is thans verschenen en de eerste exemplaren zijn op vrijdag 28 september overhandigd aan de gouverneur van de Nederlandse Antillen en de waarnemende gouverneur van Aruba.

Het (dubbeldikke) lustrumnummer heeft de volgende inhoud. Na een 'ten geleide' van de redactie waarin aandacht wordt gevraagd voor de al bestaande problemen op het terrein van de wetgeving, geeft mevrouw mr drs G.H. Lieuw een beschouwing over de stand van zaken met betrekking tot het personen- en familierecht. Dr F.B.M. Kunneman gaat in op de herziening van het vermogensrecht in de Nederlandse antillen en behandelt daarbij onder meer de vraagstukken van concordantie met en receptie van Nederlands recht en in dit licht de cassatierechtspraak door de Hoge Raad.

Mr E.L. Joubert laat de ontwikkelingen van het handelsrecht in de wetgeving en de jurisprudentie de revue passeren. Mr M.R.B. Gorsira beschrijft de wetgeving en jurisprudentie aangaande het burgerlijk procesrecht in de periode 1980-1990. De ontwikkelingen in het Nederlands-Antilliaans en Arubaans internationaal huwelijksvermogensrecht worden aan een beschouwing onderworpen door mr H.M.H. ten Wolde. H. Th. (Shon) Lopez bekijkt nog eens de belangrijke uitspraken over het arbeidsrecht van de afgelopen tien jaren. Mr J.A.B. Janus geeft een terugblik op de staatsrechtelijke ontwikkelingen in de jaren tachtig en gaat nader in op de ongelijkheid in rechtspositie van de 'overheidsdienaren'.

Mr M.B. de Canha en mr H.J.M. Canters geven tenslotte een beschouwing over de wetgeving inzake de inkomsten- en de winstbelasting gedurende de afgelopen tien jaren. De uitgave van dit extra-nummer is tot stand gekomen mede dankzij de financiële steun van de stichting Maduro & Curiels Bank ter bevordering van het Hoger Onderwijs in de Nederlandse Antillen.

In de tweede plaats is ter gelegenheid van het tienjarig bestaan met ingang van dit academisch jaar de 'A.A.G. Smeets-prijs' ingesteld. Door toekenning van deze prijs wordt beoogd aankomende juristen, die afstuderen aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen of de Universiteit van Aruba aan te moedigen publicaties op juridisch gebied het licht te doen zien.

De rechtenstudenten die dit jaar afstuderen worden dan ook uitgenodigd hun afstudeerscriptie of een bewerking daarvan vóór 31 augustus 1991 bij de redactie van het Tijdschrift voor Antilliaans Recht - Justicia in te leveren. Het is bedoeling dat de prijs voor de eerste maal in november 1991 zal worden uitgereikt. De jaarlijkse geldprijs ad. tweeduizend gulden wordt ter beschikking gesteld door de stichting 'mr A.A.G. Smeet-fonds'. De voorwaarden voor deelname respectievelijke publicatie zijn neergelegd in het reglement 'A.A.G. Smeets-prijs'. Dit reglement is ter bekendmaking aan de universiteiten aangeboden en is voorts verkrijgbaar bij de redactie van het tijdschrift.

Co-financierders Ramada hotel



■ *WILLEMSTAD — Gouverneur mr Jaime Saleh maakte op 26 september kennis met vertegenwoordigers van de firma Oppenheimer en de Hospitality Valuation Service van de Verenigde Staten. De Oppenheimer Investment Bank en de Hospitality Valuation Service zijn co-financierders van het Ramada Hotelproject op Curaçao. De bezoekers waren bij die gelegenheid vergezeld van Eduardo Halabi die samen met Lio Capriles en Luis Santine, de initiatiefnemers zijn van het Ramada-project.*

WILLEMSTAD — De Curaçaose transport-coöperatie, Transporte Multiple, zal op zondag 30 september 1990 om twee uur s'middags een algemene ledenvergadering houden. Verschillende voor de leden zeer belangrijke punten zullen tijdens de vergadering behandeld worden.

Onder andere zal Rignald Sambo als secretaris van de Coöperatie geratificeerd worden, terwijl een nieuwe tweede secretaris gekozen zal worden. Aankoop van nieuwe transport middelen zal ook ter sprake komen.

MCB doneert 70 ton aan stichting Pro Alfa

WILLEMSTAD — De Maduro & Curiels Bank N.V., heeft een donatie van 70.000 gulden aan de Stichting Pro Alfa gedaan. Pro Alfa is actief op het terrein van alfabetisering. De donatie maakt het mogelijk voor 75 personen om onderricht in lezen en schrijven te krijgen, aldus de stichting in een open brief.

'De Maduro & Curiels Bank heeft zoals wij, begrepen dat alfabetisering niet aan de overheid overgelaten moet worden. Maar dat neemt niet weg dat onderricht en onderwijs op de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de overheid is', aldus Stichting Pro Alfa.

Penning voorlopig manager:

Plataforma ontslaat directie

WILLEMSTAD/UTRECHT — De Vereniging Plataforma di Organisashonnan Antiano i Arubana (POA) te Utrecht heeft intern orde op zaken gesteld. Omdat het bestuur en de directie tegenover elkaar stonden in het streven naar een professionaliteit, is er besloten de directie te ontslaan op 20 juli jongstleden. Op 11 september heeft de kantonrechter te Utrecht officieel de arbeidsovereenkomsten ontbonden.

Het belang van de Antilliaans/Arubaanse zaak in Nederland en de kwaliteit van het functioneren heeft vooropgestaan, zo meldt voorzitter L. Coffi namens de vereniging in een brief.

G.Penning vult tijdelijk de leemte die er is ontstaan na het ontslag. Hij neemt het intern management op zich.

De komende tijd zal POA zich bezinnen op de interne oranganisatie om die op een hoger peil te brengen. Ook aan de externe contacten zal nieuwe invulling worden gegeven. Samenwerking met andere organisaties van minderheden, maatschappelijke organisaties en overheden staat de vereniging daarbij voor ogen, aldus Coffi in de brief.

Vragen over energiecommissie:

FAPE wil inspraak energiegebruiker

WILLEMSTAD — De Fundashon Antiyano Pa Energia (FAPE) vindt dat de mening van de consument is achtergebleven in de onderhandelingen over de energieprijzen en de gevolgen van de prijsstijgingen. Daarom heeft de Fape onlangs een brief de deur uitgedaan naar verschillende instanties die de energieconsumenten vertegenwoordigen. "In de energiecommissie die op 22 augustus 1990 is ingesteld, werden geen vertegenwoordigers opgenomen van gebruikers organisaties. Daarmee werd de stem van de energiegebruikers genegeerd", zo staat er geschreven in de brief die Ed Bakhuis, als voorzitter van de Fape schreef.

Het voorzitterschap van de energiecommissie wordt gedeeld door de directeuren van de nutsbedrijven, terwijl het de bedoeling was een onafhankelijke voorzitter van de energiecommissie te hebben. Is dat te rijmen, vraagt de Fape zich af.

De stichting wil ook weten hoe een energiebeleid dat gericht is op het algemeen belang, gevoerd kan worden door alleen maar vertegenwoordigers van producenten.

De Fape stelt dat de nutsbedrijven wars zijn van inmenging van buitenaf in de finnciële aangelegenheiden, om uit te sluiten dat er een discussie ontstaat over de opbouw van de tarieven. De stichting vindt het vreemd dat de prijs van energie niet door beleidsmakers mag worden beïnvloed terwijl er wel wordt gestreefd naar een kostendaling voor de gemeenschap voor wat betreft energie.

BESPARING

Men kan niet van de energiebedrijven verwachten dat zij een konsistent en consequent engergiebesparingsbeleid zullen voeren, maar, vindt de Fape, een dergelijk beleid moet in het belang van de gemeenschap worden doorgevoerd.

De Fape vraagt zich ook af hoe duurzame energiebronnen zoals zon en wind ontwikkeld kunnen worden als er in de energiecommissie geen enkele persoon zit die voorstander is van zonne- of windenergie.

"Wij denken dat u, door uw bijzondere positie in onze gemeenschap een belangrijke bijdrage kunt leveren aan de totstandkoming van een gebruikersgericht energiebeleid", zo meldt de brief.

De stichting vindt dat het energiebeleid tot nog toe heeft gefaald ten aanzien van het algemeen belang. Elders in de wereld, in Nederland, de VS, Puerto Rico en Barbados, is het energiebeleid inmiddels aangepast aan de omstandigheden en het gebruik van duurzame energie een belangrijke pijler geworden in het energiebeleid.

KPNA wijdt politieblad aan wijlen agent Charles

WILLEMSTAD — Ter gelegenheid van korpsdag komt het Korps Politie Nederlandse Antillen (KPNA) met een speciale oktober-editie van het Politieblad. Het nummer is gewijd aan wijlen agent S.A. Charles van Saba die vorig jaar op 14 maart om het leven kwam toen er onverwacht op hem werd geschoten. Dit jaar, op dezelfde datum heeft het KPNA zich uitgeroepen als 'peetoom' voor het zoontje Lincoln van de overleden agent. In het Politieblad van de komende maand wordt Charles herdacht in een verslag van agent E. Demei.

Op de eerste pagina's wordt de fatale dag nog eens in beeld gebracht. Hoofdagent Demei heeft een verslag geschreven waarin wordt herinnerd aan de feiten van 14 maart 1989. Verder zijn er foto's van de begrafenisplechtigheid in het blad opgenomen.

Inmiddels is de overleden agent op verschillende manieren geëerd. Op Saba is de straat die voor het politiebureau langs loopt naar hem vernoemd.

Op 14 maart 1990 is er een kranslegging geweest ter herdenking van de agent en in de rooms katholieke kerk is een requiem-mis gehouden ter nagedachtenis aan hem.

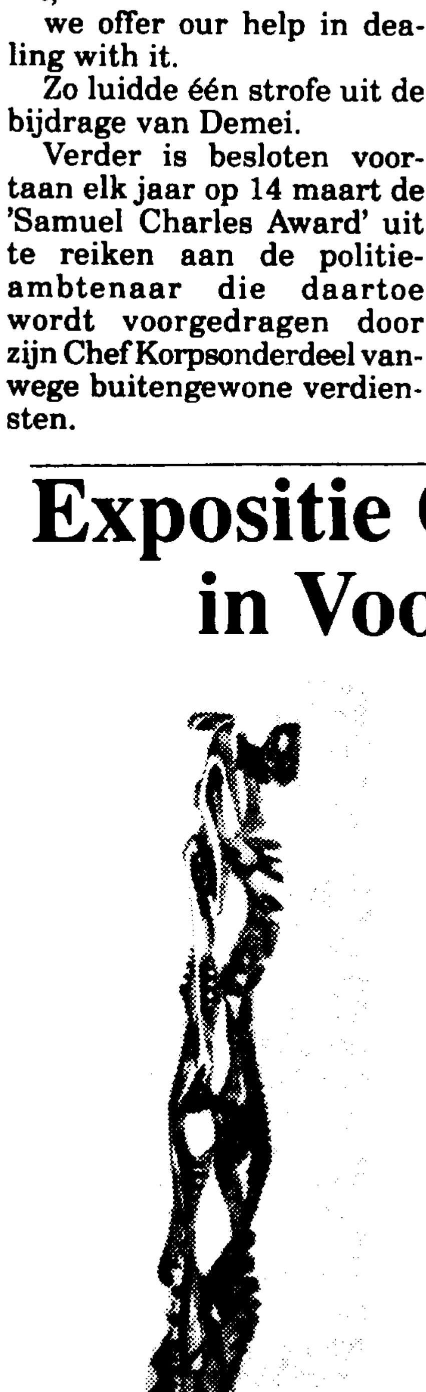
's Avonds volgde de proclamatie waarbij het zoontje Lincoln door het korps werd aangenomen als Petekind. De toespraken die er die avond zijn gehouden zijn achterin het Politieblad gepubliceerd. Eén van die bijdragen was een in dichtvorm gemaakte toespraak van hoofdagent Demei aan de weduwe Elca Charles-Simmons en haar kinderen.

"Be sure that although Samuel Charles is not with us anymore,
the police-force will always keep his memory in store.
Knowing that you - his near family - were hardest hit,
we offer our help in dealing with it.

Zo luidde één strofe uit de bijdrage van Demei.

Verder is besloten voortaan elk jaar op 14 maart de 'Samuel Charles Award' uit te reiken aan de politieambtenaar die daartoe wordt voorgedragen door zijn Chef Korpsonderdeel vanwege buitengewone verdiensten.

Expositie Capricorne in Voorschoten





WILLEMSTAD —De Curaçaose kunstenaar houdt van 13 oktober tot en met 17 november een expositie van olieverf en gemende techniekschilderijen in Galerie Mercedes in Voorschoten. Galeriehoudster is Mercedes Choufoer. De opening van de tentoonstelling wordt op 13 oktober verricht door de literair wetenschapper en criticus professor dr J. Oversteegen.

Op de tentoonstelling zullen ook werken van de Argentijnse beeldhouwer Hugo Rodriguez te zien zijn. Rodriguez is gefascineerd door de eeuwige kringloop van de aarde, water, wind, sterren en planeten en de mens binnen dit geheel. Enorme bekendheid kreeg hij door zijn beelden van gebrand hout en zijn indrukwekkende ecologische panelen op gebouwen.

Capricorne exposeerde reeds in Mexico, Brazilië, Nederland en de Antillen. In 1985 ontving hij de Cola Debrotprijs.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel. 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Botermans, tel.: 72682.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft broeder Kopra, tel.: 676368, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft broeder Kopra, tel.: 676368.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077: open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Sebelon, tel.: 641013 b.g.g. 601760.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
29 september 1990 vanaf 08.00 uur tot 1 oktober 1990 om 07.00 uur:
Dokter Doran, Sentro Mediko Montaña Abao, tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 72929 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
28 september 1990 vanaf 17.00 uur tot 1 oktober 1990 om 07.00 uur:
Dokter Heerenveen, Spreekkamer: Muizenberg, tel.: 44349; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 44349 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
28 september 1990 vanaf 17.00 uur tot 1 oktober 1990 om 07.00 uur.
Dokter Schellens, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641605 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur, zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 61400 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

SONGFESTIVAL
20.30 uur Festival Kara Nobo - Ballroom Curaçao Caribbean Hotel.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
15.00-23.00 uur 'Crystal Harmony' (SJU).

LANDHUIS BRIEVENGAT
10.00-15.00 uur 'open house'.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lareweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned.) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned.) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned.)
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Arowakenweg
08.30 uur ds J. Glas (Pap.);
17.00 uur ds W.J. Keesenberg (HC 25).
Seru Fortuna
10.00 uur ds J. Glas.
Buena Vista
08.30 uur br F. Kirindongo.
19.00 uur ds J. Klapwijk.
Santa Rosa
10.00 uur ds J. Klapwijk.
19.00 uur ds W.J. Keesenberg.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
09.30 uur rev. Roberts.
Tamarijn
09.30 uur ds G.J. Schüssler.
Emmakerk
09.30 uur ds H. Gilhuis.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

****

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
Union, Breedestraat 137, tel.: 623575/625837
Punda
Popular, hoek Madurostraat/Columbusstraat, tel.: 611269/612376.

ZONDAG

Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444.
Punda
Wilhelmina, Hendrikplein 13, tel.: 612380/613078.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

29 september: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 157-E.
30 september: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

Begrotingstekort struktureel

Mogelijk voorschot voor Saba en Statius

WILLEMSTAD — Op dinsdag 24 september jongstleden ontving de minister van Financiën Gilbert de Paula de Bestuurscolleges van Sint Eustatius en Saba voor een vergadering over de liquiditeitspositie van deze eilandgebieden, alsook over de stand van zaken inzake kadasterwerkzaamheden op deze eilanden. Bij deze vergadering waren tevens aanwezig de minister voor Ontwikkelingssamenwerking Jopie Giskus en een aantal adviseurs. Gesproken werd onder meer over een mogelijk voorschot van de Landsregering voor deze eilanden die met structurele begrotingstekorten zitten.

De vergadering verliep in een zeer prettige en constructieve sfeer. De minister van Financiën kreeg allereerst een uiteenzetting van de Bestuurscolleges over hun zorgwekkende financiële positie. Voorts bleek dat de tekorten van de eilandgebieden van structurele aard zijn.

Op de landsbegroting blijken geen speciale voorzieningen aanwezig te zijn om aan dit structureel tekort het hoofd te bieden. De minister van Financiën benadrukte dat de Landsregering de landsbijdrage van vroeger, en thans haar solidariteitsbijdrage, op hetzelfde nivo heeft gehandhaafd ondanks het feit, dat op bijna alle andere fronten bij het land en het eilandgebied Curaçao sindsdien besparingen doorgevoerd werden. De situatie van het land is overigens niet dermate dat over een verhoging van deze solidariteitsbijdrage gesproken kan worden.

Een Nederlands voorstel om de financiële situatie op de eilandgebieden te saneren is verbonden aan condities die in de praktijk niet uitvoerbaar blijken. De minister van Financiën heeft onlangs een technische commissie ingesteld, die de liquiditeitspositie van de eilandgebieden zou analyseren en terzake aanbevelingen zou doen op welke wijze tot sanering overgegaan zou kunnen worden. Deze commissie heeft inmiddels haar rapport uitgebracht en binnenkort hoopt de minister van Financiën deze analyse met aanbevelingen aan de Bestuurscolleges aan te kunnen bieden.

Als oplossingen op korte termijn voor de liquiditeitspositie van de eilandgebieden Saba en Sint Eustatius zal de minister van Financiën een voorschot overwegen, teneinde de huidige situatie op de eilandgebieden te verlichten, waarna overwogen zal worden op welke wijze met Nederland opnieuw overlegd zal kunnen worden over de condities voor begrotingssteun.

Voor wat betreft het onderwerp Kadaster werd door de Bestuurscolleges een voorstel aan de minister voorgelegd, waaruit blijkt dat de drie eilandgebieden St. Maarten, St. Eustatius en Saba overeengekomen zijn om een gezamenlijke aanpak na te streven conform een voorstel vervat in een project-dossier van het Nederlandse kadaster. Hieraan ligt ten grondslag dat de eilandgebieden Saba en Sint Eustatius om decentralisatie van Kadaster en Hypotheektaken zullen verzoeken. De minister van Financiën heeft dit voorstel thans in studie, zo meldt de RVD in Willemstad.

Statendelegatie naar Suriname



■ *WILLEMSTAD — Afgelopen donderdag vertrok een Statendelegatie van de Nederlandse Antillen onder leiding van Statenvoorzitter drs Rufus McWilliam naar Paramaribo, Suriname. De delegatie zal op uitnodiging van het parlement van Suriname besprekingen voeren over gemeenschappelijke zaken. Ook Arubaanse leden zitten in de delegatie.*

Op de foto: de delegatieleden voor vertrek naar Suriname. Verschillende van hen hebben hun echtgenoten bij zich.

Statenleden op bezoek bij Arron

PARAMARIBO/WILLEMSTAD — Een delegatie van de parlementen van de Nederlandse Antillen en Aruba is donderdagavond in Paramaribo aangekomen voor een bezoek aan de Surinaamse volksvertegenwoordiging, de Nationale Assemblee.

De Arubaanse parlementsvoorzitter Flanegien zei bij aankomst het bezoek te zien als middel om een "regionaal blok" te vormen met het oog op de Europese eenwording in 1992.

"Het is echter bovenal de bedoeling de draad van parlementaire contacten die tot 1980 bestonden weer op te pakken," aldus de voorzitter van het Antilliaanse parlement Rufus McWilliam.

De parlementaire delegatie van de Nederlandse Antillen en Aruba heeft vrijdag beleefdheidsbezoeken gebracht aan waarnemend president Henck Arron en de voorzitter van de Nationale Assemblee Jaggernath Lachmon. Tijdens het bezoek dat tot volgende week donderdag duurt zullen de parlementariërs naar verschiedene industriële bedrijven gaan.

Open house krèsh Sta Maria

WILLEMSTAD — Aanstaande zondag 30 september organiseert krèsh 'Cuido Infantil' Sta. Maria een 'open house' in haar nieuwe gebouw. Na lang wachten is het eindelijk zover. Het gebouw is nagenoeg klaar. Het werd gerealiseerd met financiele steun van Sede Antia en Koningin Juliana Fonds uit Nederland.

Na moeilijke tijden te hebben doorstaan waaronder het faillisement van ABC Construction, werd het gebouw voltooid door het Alcis. Er is zondag gelegenheid voor de ouders om tussen tien uur en twaalf uur een kijkje te nemen. Speciale medewerkers kunnen er terecht van twaalf uur tot één uur.

Cursus automatisering Inspectie Invoerrechten

WILLEMSTAD — De Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen zal binnen afzienbare termijn beginnen met het automatisering. In dit kader zal er van 8 oktober 1990 tot en met 16 november 1990 in de International Trade Center door de UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Developement) een cursus gehouden worden in het gebruik van het automatiseringssysteem ASYCUDA. De cursus zal gegeven worden door mensen die voor deze curcus onder auspiciën van de United Nations werken.

Aan de cursus nemen deel: Aruba, Nederlandse Antillen, Turks en Caïcos eilanden en Trinidad & Tabago.

In totaal zijn er 17 deelnemers, waarvan 4 van Curaçao en 1 van Bonaire.

Deze zogenaamde 'train the trainers' cursussen moet de deelnemers in staat stellen in hun land zelfstandig een systeem in hun land op te ztten en draaiende te houden. Tevens dienen zij voor de opleiding van het overig personeel zorg te dragen. Het is de UNCTAD gelukt het benodigde apparatuur in bruikleen te krijgen van de frima NCR. Alle programmatuur, lesmateriaal etc. bestemd voor de training wordt door de UNCTAD verschaft.

In september vorig jaar ging de minister van Financiën Gilbert de Paula ermee akkoord om dit systeem in de Nederlandse Antillen in te voeren. De Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen in samenwerking met de UNCTAD heeft een projectvoorstel opgesteld dat door de betrokken autoriteiten op 8 oktober zal worden ondertekend.

Het gehele project zal 550.000,- gulden kosten verdeeld over twee jaar. Dit bedrag houdt onder andere in het kopen van benodigde apparatuur, het opleiden van het personeel etc. Het programma zelf wordt gratis door de UNCTAD verstrekt, hetgeen een aanzienlijke kostenbesparing betekent.

WILLEMSTAD — In een interessante koude schotel wedstrijd is vrijdag gedurende de Horecavakbeurs Horex '90 in het ITC de kok Sherwin Torbed van het Curaçao Carribean Hotel als winnaar uit de bus gekomen. Hij won met zijn 113 punten naast een HOREX trofee een retour-ticket naar Miami, beschikbaar gesteld door ALM.

Afscheid Pietersz, kennismaking Römer



■ *WILLEMSTAD — Tijdens een gezellige receptie werd gisteravond afscheid genomen van directeur S. Pietersz (geheel rechts met echtgenote) van het pensioenfonds van ex Shell werknemers N.V. Pensioen ESC. De gasten konden ook kennis maken met zijn opvolger drs E. Römer (geheel links met echtgenote). In het midden een vertegenwoordiger van Zwitserleven.*

Viering politiedag met veel sportactiviteiten

WILLEMSTAD — Het Korps Politie Nederlandse Antillen zal op een oktober met veel sport en gezang de 'dag van de politie' 1990 vieren. Het 41-jarig bestaan van het korps zal ook met een week sport en culturele activiteiten gevierd worden, aldus de commissaris van politie, Wim Tweeboom. De sportactiviteiten zijn gisteren van start gegaan. Een delegatie van het korpsonderdeel Bonaire en een van Aruba zijn op Curacao gearriveerd om aan de activiteiten mee te doen. Gisteravond vond een volleybal toernooi tussen de verschillende ploegen plaats in de Sentro Deportivo Korsou.

De sportevenementen zullen vandaag doorgaan. 's morgens om 10 uur zal er een softbal-wedstrijd plaatsvinden tussen de verschillende politie-delegaties. Om acht uur 's avonds zal er een bowling-toernooi in de Damacor Bowlingclub volgen.

Zondag 30 september zullen de sportactiviteiten met atletiek-wedstrijden vervolgd worden. Dit zal op de atletiekbaan te suffisant plaatsvinden. Om tien uur zullen de ploegen elkaar in een vriendschapplijke voetbal wedstrijd ontmoeten. 's Avonds om acht uur zullen de politieagenten hun zang-talenten tonen. Dit zal op de terras van de Dutch Caribbean Windmill te Piscadera plaatsvinden.

De 'Dag van de politie' zal dit jaar groots gevierd worden. Op maandag 1 oktober, die door de gezaghebber van Curacao, Elmer Wilsoe, tot 'dag van politie' werd uitgeroepen, zal er om 9 uur een heilige mis worden opgedragen worden. Om tien uur zal er een grootse politie-parade gehouden worden. De parade zal door de straten rondom de politiewacht te Rio Canario trekken. Om acht uur s'avonds zal er een culturele ontmoeting op de binnenplaats van de politiepost te Rio Canario plaats vinden. Onder andere zal dan een politie-bandje optreden.

De sportactiviteiten zullen dinsdag hun doorgang vinden. Scherpschieten, domino en biljard-competities zullen op die dag gehouden worden. De politie-week zal met een 'beach party' te Vaersenbaai besloten worden.

55 jaar Katholieke Verkenners

WILLEMSTAD —De katholieke verkenners vieren vandaag hun 55 jarig bestaan op Brakkeput met een fair voor alle leden. Om 9.00 uur vanmorgen zijn de activiteiten begonnen met een heilige mis, aansluitend een ontbijt, de officiële opening en daarna kermis. Onder de welpen en verkenners worden 2 fietsen verloot gedurende de dag.

De St. Tarcisius-groep is opgericht op 5 juli 1935 na het officiële bezoek van frater overste Tarcisius Horsten aan Curaçao. Na de installatie van deze groep volgden later andere groepen als André de Thaye, St. Hubertus, St. Antonius en anderen. In totaal telden de verschillende groepen over de eilanden Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Maarten en St. Eustatius 1500 leden.

Het huidige bestuur werkt nu toe naar 1995 om dan deel te nemen aan de wereldjamboree die in Nederland wordt gehouden.

Commissaris Wim Tweeboom:

Opleidingsschool politie zit bomvol

WILLEMSTAD — De aantal inschrijvingen voor de politie-opleidingschool is opvallend. Dit betekent dat de gemeenschap zich met de politiekorps indentificeert. Zo stelde politiecommissaris, Wim Tweeboom gisteren tijdens een persconferentie. Momenteel worden er plannen ontwikkeld om de bestaande huisvesting van nieuwelingen op Rio Canario uit te breiden.

De politie-opleiding telt momenteel 75 recruten. Dat is een record aantal, aldus Tweeboom. De politie-opleidingschool moet zodanig uitgebreid worden dat het meer dan 200 man kan opvangen, verklaarde hij.

Hij zei dat een gezonde 'human resource'-beleid zeer op zijn plaats zou zijn. Maar tegelijkertijd moet het materiële-beleid van het korps ook ontwikkeld worden. De politie-top werkt ook op dit spoor, verklaarde de commissaris.

Aan de huisvesting wordt momenteel hard gewerkt. De politiepost te Rio Canario (het oude gebouw) wordt uitgebreid. Binnenkort zal het met ultra-moderne cellen uitgerust worden. Te Brionplein zal ook een nieuwe politiepost gebouwd worden. De financiering hiervoor is bijna rond, aldus Tweeboom. Onlangs werd heeft de overheid een groot terrein aan het korps toegekend. Op dat terrein zal een moderne schietbaan gebouwd worden.

Aanschaf van moderne wapens, vooral bestemd voor de drugs-bestrijding, maakt ook deel uit van de plannen van het korps. Met de automatisering van het politieapparaat is onlangs begonnen.

WILLEMSTAD — Een groot bedrijf heeft onlangs een groot stuk grond te Ser'i Otrobanda gekocht. De inwoners van Lennepstraat en Quintastraat, die op het gekochte perceel wonen, moeten vòòr december aanstaande hun woning verlaten. Het feit dat alweer Otrobandabewoners de streek verlaten is lijnrecht tegen wat de vereniging van Otrobanda handelaren en Plataforma Otrobanda voorstaan: Een bewoond Otrobanda. Dit stelt het MAN-fractielid, Reintje Martina in een open brief aan de twee in Otrobanda actieve organisaties.

De Curaçaose overheid moet haar stem laten horen, aldus Martina. 'Otroabanda kan onmogelijk levendig blijven als men de bewoners verdrijft, verklaarde het raadslid. 'De bewoners zijn erg triest'.

Kostenstijging op komst:

Consumenten Stichting zet prijzen op een rij

WILLEMSTAD — Nu de kosten van levensonderhoud vanaf 1 oktober aanzienlijk zullen stijgen, heeft de Consumenten Stichting een onderzoek gedaan naar de prijzen van producten die dagelijks worden gebruikt. Bandera Portugesa is de goedkoopste supermarkt, Muizenberg Supermarket is de duurste, zo meldt de stichting in een persbericht. Een voorbeeld: mayonaise kost bij de Portugese vlag 1,85 gulden en bij Muizenberg 3,05 gulden. In totaal is er onderzoek gedaan naar de prijzen van 103 artikelen bij 15 verschillende winkels.

De Consumenten Stichting heeft de resultaten vastgesteld op basis van een puntensysteem waarbij er een gemiddelde is genomen van een aantal goedkoop geprijsde producten en een aantal dure producten. Conclusie: Bandera Portugesa, Las Vegas en op de derde plaats Freitas Supermarket zijn goedkoop; Muizenberg Supermarket, gevolgd door Ferreiras en Tong Fat Supermarket zitten met hun prijzen aan de hoge kant.

Bij een aantal zaken is geen controle uitgevoerd om verschillende redenen. Zeelandia Supermarket wilde niet meewerken.

Vreugdenhill reageerde vreemd, zo staat vermeld in het persbericht. Er werd in de eerste plaats controle toegestaan, maar toen aan de eigenaar werd gevraagd de prijzenlijst te ondertekenen weigerde hij dat te doen. Voor de klanten van die supermarkt heeft de stichting wel achterhaald dat van de 103 producten waarnaar werd gekeken er 63 in de schappen staan bij Vreugdnhil, waarvan er vier goedkoop zijn en 18 duur. Over Vreugdenhill kan gezegd worden dat je er zowel goedkoop als duur kunt boodschappen.

Een aantal producten heeft de stichting gebruikt om een vergelijking te trekken:

De prijs van Cola Cao (350 gram) varieert van 2,19 gulden bij Bandera Portugesa tot 2,80 bij Esperamos.

Eén ons Worst Dushi kost bij Nobo Supermarket 1,95 gulden, zeventig cent duurder dan bij Las Vegas.

De klant die rijst bij Freitas koopt is 44 cent goedkoper uit dan bij andere supermarkten, waar de rijst 4,10 gulden kost.

De prijs van Kogelbiefstuk varieert van 5,50 tot 7 gulden.

Kotex maandverband wordt bij Freitas voor 3,02 gulden verkocht, bij Tongfat voor 4,15.

De prijzen van fruit en groente varieert al naar gelang het een product uit de regio is of dat het van overzee moet komen: het verschil in de prijs van warmoes loopt op tot een kwartje, maar voor spinazie moet de liefhebber bij de ene winkel soms twee gulden meer betalen dan bij een andere supermarkt.

WILLEMSTAD — 'Sede di Papiamentu' en de Sedukal zullen bij genoeg interesse weer een cursus omtrent de ontwikkeling van het Papiamentu voor de wijken Boca Sami, Jandoret en Juliana Dorp organiseren. Deze zullen op de Colegio San Michiel te Boca Sami en de Sta. Claraschool te Jandoret gehouden worden.

De cursus zal op donderdag 11 oktober 1990 precies om zeven uur van start gaan. Inschrijfgeld zal 15 gulden bedragen. De cursus zal in twee delen zijn.

Zes groepen bij mini-carnaval op 20 oktober

ORANJESTAD — Het mini-karnaval dat Eco Destination Management Services op zaterdag 20 oktober organiseert ter gelegenheid van het bezoek van haar incentive group uit de Verenigde Staten, begint bij Plaza Bolivar en eindigt in de Harbour Town. Het karnavalsfeest begint om half acht 's avonds en duurt tot twee uur in de ochtend.

Aan het mini-karnaval nemen zes groepen deel: Essoclub, Caribeclub, Bibi Arends-groep, Los Laga Bai, Silvia Lourens-groep en Interclub. De muziek zal verzorgd worden door Papito y su Doble Sabor, Musical Time en Meto Werleman's brassband.

De groepen stellen zich om half acht op bij Plaza Bolivar en op de parkeerplaats van Sociedad Bolivariana. Het startsein is om half negen. Men vertrekt via de Vondellaan in zuidelijke richting naar Talk of the Town Hotel en rechtsaf de Smithboulevard in tot Harbour Town. De leden van de incentive group voegen zich bij de parade ter hoogte van Talk of the Town. De parade is tegen middernacht bij Harbour Twon waar tot twee uur in de ochtend een karnavals-happening bij het Amphitheatre plaatsvindt.

Leden van de karnavalsgroepen die nog niet geregistreerd zijn, moeten zich in verbinding stellen met hun groepsleiders. Essoclub: Ovi Croes of Max Kock; Caribeclub: John Croes (tel.: 36014); Bibi Arends-groep: tel.: 33169; Los Laga Bai: John Fingal of Emile de Cuba; Silvia Lourens-groep: tel.: 24240 en Interclub: ms Dominguez (31080). Nadere bijzonderheden over het mini-karnaval zijn verkrijgbaar bij Wichita Every van Eco-DMS (26034 of 21726).

Data voor Sinterklaas-paketten

ORANJESTAD — De dienst der Posterijen maakte gisteren de data bekend voor verzending van Sinterklaas-pakketten naar de Nederlandse Antillen, Nederland en Amerika.

De Posterijendienst garandeert dat de pakketten op tijd op hun bestemming komen als iedereen zich aan de data houdt.

Verzending naar Nederland moet plaatsvinden niet later dan 10 november (zeepost), 20 november (luchtpost) en 29 november (Express Mail). Naar Amerika: 1 november (zeepost), 22 november (SAL), 19 november (luchtpost) en 29 november (Express Mail). De data voor de Nederlandse Antillen zijn: 22 november (zeepost, 22 november (SAL), 26 november (luchtpost) en 3 december (Express Mail). Voor wat betreft Aruba (lokale post) is 3 december de laatste datum van verzending.

Gustave Nouel niet te stuiten



ORANJESTAD — De in Deventer woonachtige Arubaanse topkunstschilder Gustave Nouel, die in november en december op Aruba en andere Caribische landen zal zijn in verband met culturele projecten, lijkt niet te stuiten in zijn opmars om tot de officieel erkende wereldtop te gaan behoren.

Nouel heeft de handen vol en door sommige kenners wordt hij reeds tot de best... tret)schilder ter wereld... kend. Hij zal gedurend... ber een solo-tentoons... houden in het jazzce... het 'Zaut der Aarde' te ... ter en zal enkele werk... zijn 'jazz-serie' presen... welke nog niet eerder g... seerd zijn. Nouel ... momenteel deel aan een... nee met enkele topkunste... uit verschillende la... Deze rondreizende te... stelling (Grupo Interna... kan tegen aantrekkelijke... waarden door instellingen... den gereserveerd.

Het Cultureel Centrum ... cordia heeft Nouel o... gecontracteerd om ... Enschede een work... spoedcursus 'portretschi... voor alle niveaus' te ... Gustave Nouel is de ... kunstschilder die is ui... digd om op 14 oktobe... eigen werk het multi-... reel festival, Fiesta E... Eindhoven 1990', in de ... mde stad, op te lui... Begin 1991 is reeds een b... rijke tentoonstelling ... grammeerd in Madr... gerealiseerd wordt onde... piciën van het gemeen... van Madrid. Verder ... Nouel een uitnodiging ... Moskou te gaan exposer... komt in aanmerking vo... bijdrage aan de Were... toonstelling van 199... Spanje.

Op de foto: Gustave ... met het schilderij d... maakte van Carolien, ... Bussloo 1989, en welke ... Miss Bussloo-verkiezing ... overhandigd werd aan ... lien als laatste gesche... nog regerend Miss Bus...







AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten

TELEFOON 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr. 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **The hunt for Red Oktober** (action, 14 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **I love you to dead** (comedy, 14 jr).

******

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Sta Cruz, tel.: 28028.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

******

WACHTREGELING DOKTOREN (van 18.00-07.00 uur):

Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter B.A.R. Heinze, Caya Maguey 5, tel.: 24783

Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter M. Cheung via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

******

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

******

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

******

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115)**

******

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999), voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Man against the sea; 19.30 The Big Story; **20.00 Nos cu nos**, 21.00 CNN international news; 21.30 Crisis in the Gulf; 21.50 Stones for Ibarra, 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.45 El pintor Mágico; 17.10 Baby Animals; 18.00 Movie: 'POW The Escape'; 19.30 Showtime; 20.30 Quo Vadis; 21.30 Crisis in the Gulf; 21.50 Sadhus the Holy Man; 21.45 This week in review; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

****

DIVERSEN
SPORT
BASEBALL **(AA-klasse)**: 14.00 uur Aruba Video Center vs Richmond - Don Elias Mansur Ballpark.

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
VOETBAL **(AVB)**: 18.30 uur Jong San Nicolas vs Estrella - RCA-Sportcentrum.

BIKE-CROSS **(Streetwise Racing Team)**: 09.00-18.00 uur wedstrijden - Streetwise Raceway Park (achter perceel Weg Seroe Pretoe 58-A), San Nicolas.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

GEEN BELEID UITGESTIPPELD

Aanpak is amateuristisch, deskundigheid ontbreek

AVP:ontwikkelingen toerisme alarmerend

ORANJESTAD — Volgens de AVP had in deze Week van het Toerisme een analyse van de toestand op Aruba eigenlijk alle aandacht moeten hebben, hetgeen jammer genoeg niet gebeurde. 'Het toerisme van Aruba wordt geleid door amateurs'. De minister van Economische Zaken, die ook Toerisme onder zich heeft, kan er volgens de AVP weinig aan doen, dat hij totaal geen verstand van toerisme heeft. Wat hem door de AVP echter wél kwalijk wordt genomen, is dat de bewindsman, zijn eigen gebrek aan kennis en ervaring beseffend, geen deskundige medewerkers heeft aangetrokken.

De AVP vervolgt dan haar verklaring over de Toeristenweek: 'De AVP vindt een week van toerisme om de motivatie onder de mensen die direct of indirect met ons toerisme te maken hebben nog steeds een goed idee. Het moet echter niet zo worden, dat zo'n week eigenlijk het beleid op het gebied van toerisme vervangt. Die indruk wordt gewekt. Er is geen beleid uitgestippeld voor toerisme en de regering praat weliswaar over een integraal plan voor de financiële ecomische ontwikkeling van ons land, maar het ziet er niet naar uit dat dit plan — dat op aandringen van Nederlandse zijde samengesteld wordt — speciale aandacht gaat besteden aan een toeristisch beleid'.

'De AVP-regering had een heel duidelijk beleid en de uitvoering van dit beleid was in handen van deskundigen die gedurende de drie jaar van het kabinet-Eman zorgden voor records in ons toerisme. De gedachte was een toerisme gebaseerd op de toerist met een hoog besteedbaar inkomen. Dit omdat de filosofie van de vorige regering inhield het aantal toeristen beperkt te houden en een maximum inkomen voor de bevolking van ons land te verkrijgen uit dit beperkte aantal toeristen'.

'Daarom ook heeft de vorige regering voornamelijk exclusieve dure hotelketens aangetrokken die zich zullen richten op de kapitaalkrachtige toeristen. Hyatt, Sonesta, Ramada Renaissance en Carnival Cruises zijn bedrijven die zich zullen richten op die toeristen die de regering naar Aruba wilde halen'.

'De overheid heeft hierin echter een belangrijke taak om er zorg voor te dragen dat het toerisme zich inderdaad in die richting ontwikkelt. Dit vergt echter inzicht en begrip van de materie. Zo moet er bijvoorbeeld een goede samenwerking bestaan tussen de hotels, hun organisatie en de regering. Hetgeen er echter op Aruba gebeurt, is het tegengestelde'.

'De huidige regering ziet het hele toerisme eigenlijk als iets van de vorige regering en handelt vaak vijandig tegenover de nu onder constructie staande projecten. Vaak wekt de regering en in het bijzonder de minister-president de indruk dat men het liefst zag dat een of meer van de projecten, waar de vorige regering garanties aan heeft gegeven, de mist ingingen'.

STRAFBANK

'Het toerisme zit in de strafbank en toch horen we gedurende deze week niet dat men in de hotelsector in de rats zit door dit beleid. De AVP is van mening dat de vrees voor repressailles niet mag leiden tot een zwijgen van deze zo belangrijke sector van ons land. De cijfers zijn alarmerend en het toerisme heeft de aandacht nodig van de beste deskundigen om Aruba's toekomst te helpen verzekeren. De regering kijkt machteloos toe en de betrokkenen weten zich geen raad. Deze Week van Toerisme zou eigenlijk een doorbraak moeten kunnen bewerkstelligen, waarbij het invoeren van een werkelijk beleid het eindresultaat moet zijn', aldus de AVP.



ORANJESTAD — Bij Serlimar vond de huldiging plaats van onderopzichter eerste klas Alexander Donati, die 35 jaar in overheidsdienst was.

Donati werd toegesproken door minister van Publieke Werken Charro Kelly, die de gebruikelijke enveloppe met inhoud overhandigde.

Vredesgebed

ORANJESTAD — Op initiatief van Maria Saponara wordt aanstaande maandagmiddag van zes uur tot vijf over zes gebeden voor de vrede.

Op eenieder, waar men zich ook bevindt, wordt een dringend beroep gedaan, vijf minuten stilte in acht te nemen. Medewerking werd van de radiostations verkregen, die vijf minuten hun programma's zullen onderbreken. Deze actie wordt vooral gehouden in het kader van de gespannen situatie in de Perzische Golf. 'Gezamenlijk, van welk geloof ook', aldus mevrouw Saponara, 'zullen wij, waar wij ons ook bevinden, bidden voor de vrede'.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

****

Bij achtste lustrum Filmliga: Napoleon

ORANJESTAD — Filmliga Aruba, die op 5 oktober veertig jaar bestaat, vertoont zondag 7 oktober om half negen in Cas di Cultura de film 'Napoleon', van het genre 'stomme film'.

Filmliga Aruba is veertig jaar geleden begonnen met het vertonen van voornamelijk 'stomme films'. Later is het gelukt moderne 16 mm-films te krijgen die soms in Bolivariana, soms in Caribe-club, werden vertoond. Later kwam, via de Sticusa, maandelijks een 35 mm-film binnen. Deze werden in een nachtvoorstelling in het Rialto Theater gedraaid. Na het gereedkomen van Cas di Cultura vonden de vertoningen daar plaats.

Toen de Sticusa de verzending van 35 mm-films stopzette, kwam het voortbestaan van de Filmliga in gevaar. Filmliga Curaçao werd na verloop van tijd opgeheven. Dankzij een regeling met het De Veer Theater kon Filmliga Aruba 35 mm-films blijven vertonen. Nadat ook de Sticusa ter ziele is gegaan, is Filmliga Aruba overgestapt naar Laser-vision. De Filmliga-contributie blijft gehandhaafd.

ORANJESTAD — Softbalteam Warawara/Joey's organiseert zondag 30 september een softbaldag in Astros Ballpark te Pavilla. Het wedstrijdschema is als volgt: TeleAruba - Aruba Bank (10.00 uur), Extra Sluggers -ATCO (12.00 uur), Lee Tai Trading - Foster Wheeler (2.00 ur) en Holiday Inn - Coastal (4.00 uur).

ORANJESTAD — Deze week werd de laatste ronde gespeeld van de lopende competitie van bridgeclub Aruba Ariba. De uitslagen waren: A-klasse: heren Hermelijn/Timmer 59.82 procent, echtpaar Bilderbeek 58.93, dames Vos/Somers 55.36, dames Verbunt/Van Leerdam 51.34; B-klasse: dames Lampe/Pas 68.30, dames Flanegin/Tromp 57.81, dames De Kort/Aal 56.25, dames Monzon/Smit 53.30, echtparen Nierop/Overeem 50.52.

Naar de A-klasse promoveren heren Pennings/De Vries, dames De Kort/Aal en dames Flanegin/Tromp. De B-klassewordt versterkt met echtpaar Arnoldus en dames Eilers/Haupt.

SPANTENBIER COSTA LINDA

Sun Development:plaats voor drieduizend gasten

ALBO-directeur:dagelijks is 22 procent arbeiders absent

ORANJESTAD — Bij het vierde project van Sun Development, Costa Linda Beach Resort, werd vrijdagmiddag spantenbier geschonken omdat de hoogste top werd bereikt. Volgend jaar oktober gaat dit resort van start — onder leiding van general manager Astrid Muller — met 139 suites, ieder met twee kamers en zestien suites ieder met drie kamers.

ALBO-directeur Henk Bijen uitte zijn bezorgdheid over het afwezig zijn van werknemers op het werk. Bij dit project is iedere dag 22 procent van de 350 werknemers niet present op het werk. Bijen stelde dat zonder uitstel een einde moet worden gemaakt aan het feit dat Arubaanse werknemers niet op hun werk verschijnen. Onder meer zal moeten worden uitgezocht waarom dit steeds weer gebeurt, terwijl bij buitenlandse werkkrachten die afwezigheid nauwelijks zes procent bedraagt.

GOEDE DAGEN

Bijen wees erop dat bij een project drie goede dagen zijn: de dag van gunning, het bereiken van het hoogste punt en de oplevering. De rest van de dagen is een kwestie van problemen verwerken, onder meer de afwezigheid van het werk, dat voor de ALBO-directeur duidelijk iets is waaraan een einde dient te komen.

Astrid Muller dankte voor het in haar gestelde vertrouwen door haar tot general manager te benoemen en stelde dat zij tezamen met het aan te trekken personeel er iets goeds van zal maken.

President-commissaris van Sun Development Raymond Maduro wees er met terechte trots op dat met de vier projecten in twintig jaar tijd het geheel was uitgegroeid tot een geheel waarbij men de beschikking heeft over zeshonderd suites, optewel vijftienhonderd hotelkamers waar drieduizend gasten onderdak kunnen vinden. Zijn maatschappij werkt ook positief mede om gasten naar Aruba te brengen en geeft daarvoor jaarlijks ruim één miljoen dollar aan promotie-advertenties en campagnes uit.

Hij wees erop dat het geheel de afgelopen twintig jaar is uitgegroeid tot de grootste werkgever van Aruba waar dagelijks tweeduizend mensen hun brood verdienen. Het project werd ontworpen door Associated Architects en de hoofdaannemer is ALBO Aruba.

Toekomstplannen van FADA-PRIDE

ORANJESTAD — De organisatie die op Aruba reeds zes jaar lang acties voert tegen verdovende middelen, FADA/PRIDE, gaat dit zes-jarig bestaan vieren met een 'Red Ribbon (rode lint) Week'. In deze week wordt alle aandacht besteed aan de drugsproblematiek op Aruba.

Zaterdag 13 oktober gaat de FADA-week van start met de verkoop van rode linten: de FADA-leden in alle districten en vooral Caya G.F. (Betico) Croes, terwijl de leden van de Leoclub hun medewerking verlenen bij alle pompstations op Aruba. Het is niet alléén de bedoeling dat men een lintje koopt voor een kleine bijdrage, maar dat men in de actieweek dit lintje ook draagt om zodoende openlijk solidariteit te tonen met deze strijd.

MARS

's Middags om half vier vertrekt een protestmars vanaf het Juancho Irausquinplein, vergezeld van de drumband van de katholieke verkenners naar het Wilhelminapark. Daar zal het koor Tuti Fruti onder leiding van Maybeline Arends-Croes een presentatie geven.

Zondagmorgen om zes uur gaat een twaalf uur durende marathonloop van start: vanaf Brenchi's aan de Wilhelminastraat, door alle districten van Aruba, welke eindigt bij het FADA-kantoor aan de Van Walbeeckstraat in Oranjestad. Alle atleten worden uitgenodigd om hiervoor in te schrijven en door hun deelname te tonen dat sport gezond is en drugs zeker niet. Inschrijving en inlichtingen bij Ochi Oduber (tel.: 24300, toestel 228), Eric Nassy (24300 toestel 155) en Hubert Vis (26765). Er zal een wisselbeker beschikbaar worden gesteld zodat deze marathonloop een jaarlijks gebeuren kan worden.

CULTURELE AVOND

Maandag 15 oktober wordt een 9-km wandelmars voor de basisschooljeugd gehouden. Vertrek en eindpunt is het Heilig Hart College te Savaneta. De FADA hoopt ondanks de vakantie dat er veel scholen mee zullen doen. Van 1 oktober tot 12 oktober kan ingeschreven worden bij de IDEFRE. Hiervoor zijn prijzen beschikbaar gesteld.

Dinsdag 16 oktober is er een culturele avond in de Cas di Cultura. Het programma zal gevarieerd zijn en gebracht worden door lokale talenten. Het zal door en natuurlijk vooral voor de jeugd zijn om te laten zien wat ze allemaal zonder drugsgebruik kunnen doen. Kaarten zijn tegen betaling bij FADA-leden verkrijgbaar.

Woensdag, donderdag en vrijdag wordt een seminar gehouden door dr A. Lizano en dra Barboza uit Costa Rica. Dr Lizano staat aan het hoofd van een kick-off centrum in Costa Rica en dra Barboza is zijn assistente. Het seminar vindt plaats in het Sonesta Hotel van negen tot twaalf uur in de morgen voor jongelui, terwijl van half acht tot tien uur 's avonds moeten volwassenen een hogere bijdrage betalen. Maximaal kunnen per groep vijftig personen worden toegelaten, zodat het effectief kan worden gehouden.

PREVENTIEF

Het doel is om mensen te trainen om drugsgebruik en alcoholmisbruik preventief te bestrijden. Inschrijvingen vinden in het FADA-kantoor in de Van Walbeeckstraat plaats vanaf 1 oktober tot 5 oktober van vijf uur in de namiddag tot zeven uur 's avonds. Verwacht wordt dat vooral leiders van diverse buurthuizen en organisaties, maatschappelijke werkers, verpleegsters, onderwijzers en dergelijke dit seminar bijwonen.

Vrijdagavond wordt er in het buurthuis van Savaneta een 'drugsfree discoparty' gehouden voor de jeugd tussen de twaalf en zestien jaar. Muziek wordt verzorgd door Magique.

De FADA-week wordt afgesloten met een beachwalk voor jong en oud. Om acht uur 's avonds vertrekt deze vanaf het Holiday Inn en eindigt bij Tamarijn Beach Hotel. Er zijn verschillende prijzen. Eddy Tec verzorgt de muziek en er zal langs het strand gelopen worden.

De bedoeling van het bestuur is om van deze week een jaarlijks terugkerend evenement te laten worden.

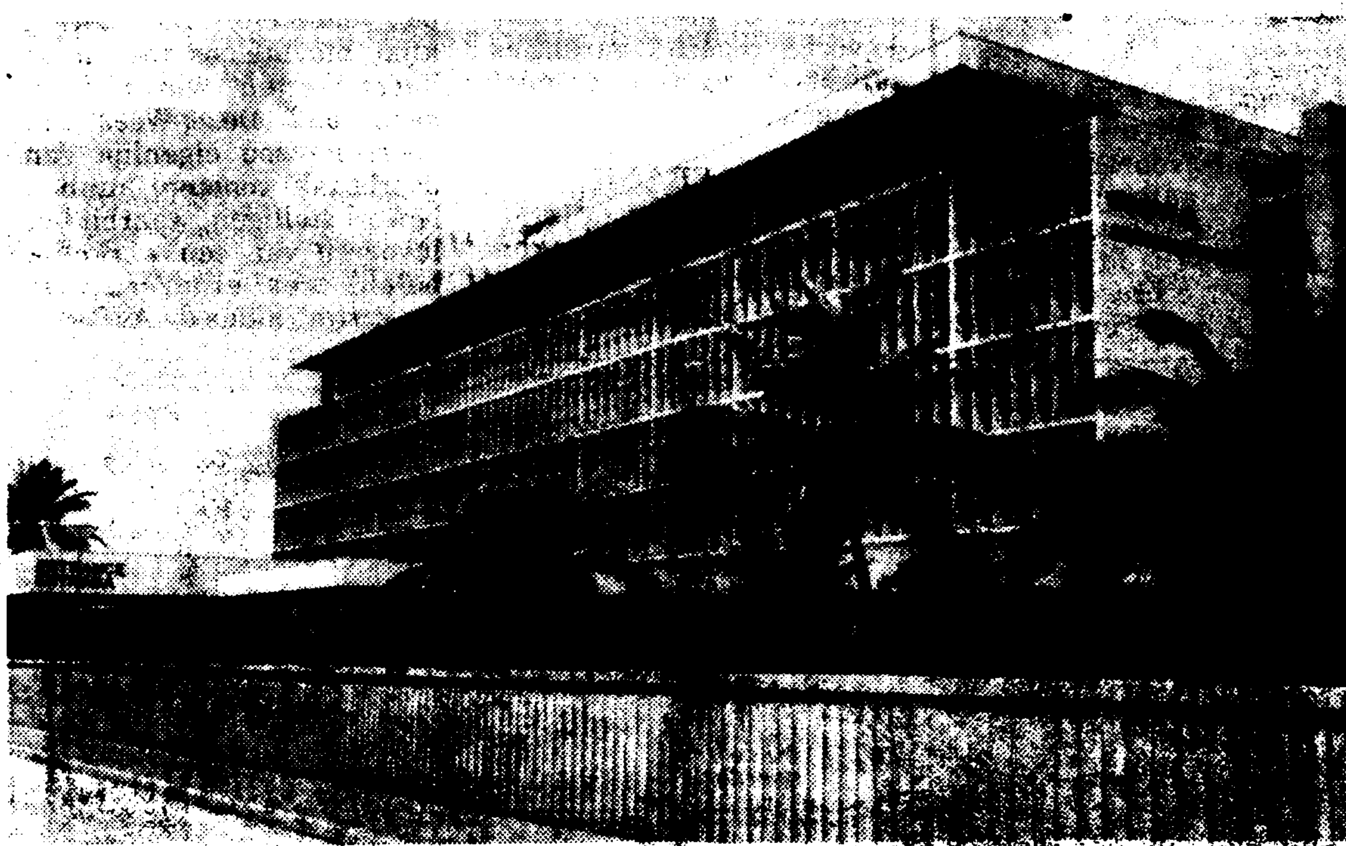


ORANJESTAD — Kirk Leo, regionaal vertegenwoordiger van Wereldcontact, bracht met echtgenote Andrea Leo een oriëntatiebezoek aan Aruba. Het echtpaar Leo maakte kennis met de toerisme-faciliteiten met als doel promotie te maken voor Aruba als volgende bestemming in het Caribisch gebied voor de klanten van Wereldcontact.

Glenny Tromp, van de directie Toerisme, trad als gastvrouwe op en verschafte de nodige inlichtingen over Aruba.

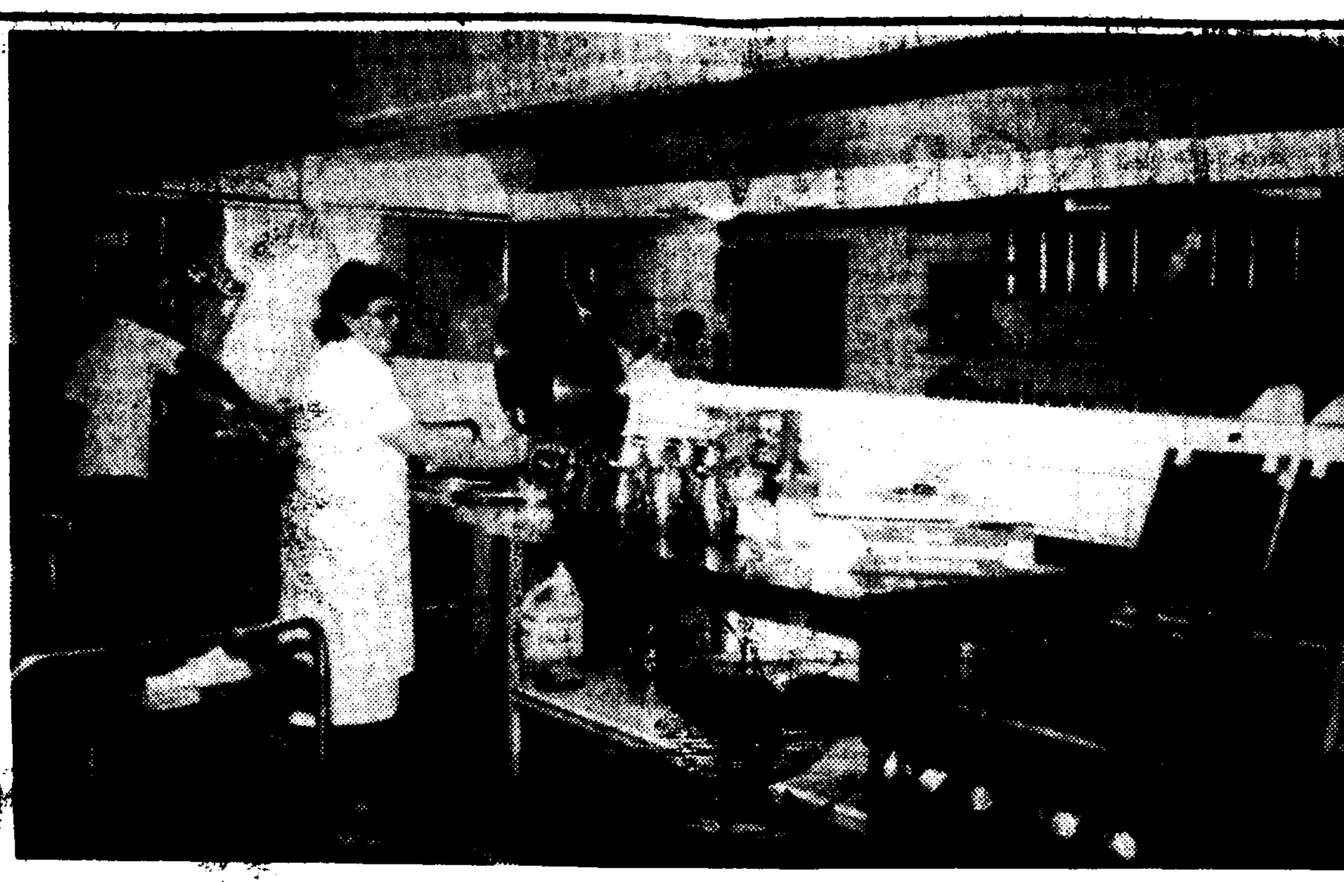
1920 — 70 Dr. HORACIO ODUBER HOSPITAAL — 1990

VANDAAG IS HET ZEVENTIG JAAR geleden dat de ziekenverpleging op Aruba in een hospitaal begon, dat uitgroeide tot het huidige dr. Horacio Oduber Hospitaal. De bedrijven die deelnemen aan deze "70 Jaren Jubileum-actie" bieden niet alleen PABIEN en MASHA DANKI voor de inzet van velen, maar hebben een extra bijdrage op hun gelukwensen gedaan, waardoor namens de Amigoe-adverteerders aan BLOEDTRANSFUSIEDIENST van het hospitaal een bedrag van f. 1100,- kan worden geschonken.
PABIEN EN MASHA DANKI.

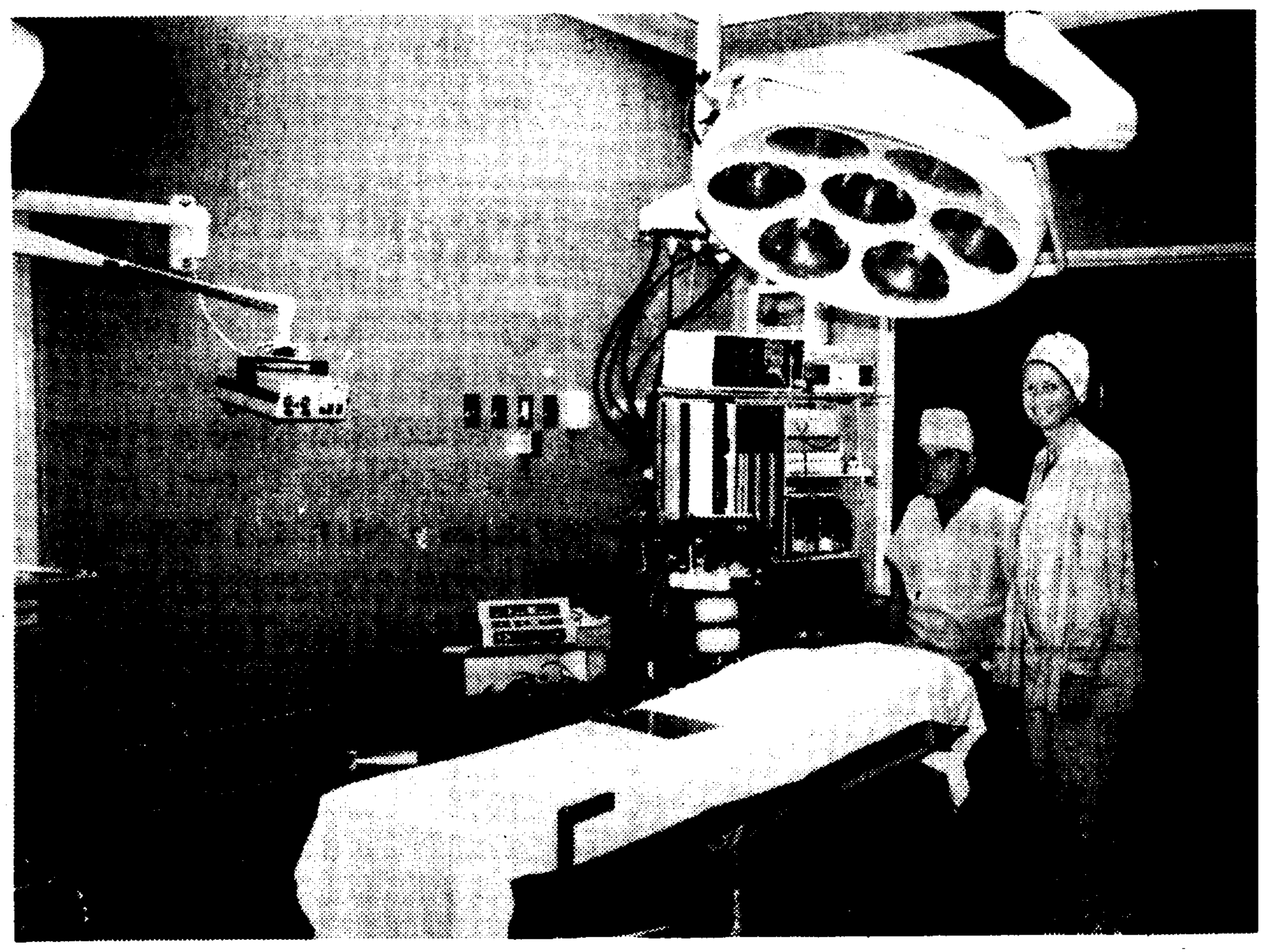


Hospitaal

Pabien Jubileumactie 70 Jaar Hospitaal



De keuken van het hospitaal.



De moderne operatiekamer met Jos Paesschen, hoofd van de operatiekamer en Ernesto de Kort, hoofd anaesthesie.

Beklaagde door slachtoffer regelmatig bedreigd

Voor mishandeling met wapen drie jaar geeist

ORANJESTAD — Drie jaar gevangenisstraf eiste de officier van Justitie tegen K.C. die in juli van dit jaar in Savaneta E.H. had mishandeld en met een pistool had bedreigd.

Hij loste daarbij twee schoten, waardoor zijn tegenstander aan de schouder gewond raakte. Beklaagde vertelde de rechter dat hij in het verleden reeds enige malen door het slachtoffer was bedreigd, die selfs in zijn woning kwam en hem in het bijzijn van zijn gezin met de dood bedreigde. Ofschoon hij gewoonlijk E.H. uit de weg ging, kwam hij hem ditmaal in Rolandos tegen en al spoedig vielen enige klappen.

Toen verdachte naar huis reed, was hij bang dat H. achter hem aan zou komen. Toen dit niet gebeurde, ging hij met zijn wapen terug naar Rolandos. Toen hij weer bedreigd werd, trok hij zijn wapen — waarbij hij met nadruk stelde niet gericht op E.H. geschoten te hebben — en loste twee schoten.

De officier vond het geheel een gecompliceerde zaak. Uit getuigenverhoren was wel gebleken dat E.H. een moeilijk mens was. Hij achtte wel bewezen dat verdachte met voorbedachte rade getracht had zijn tegenstander te doden. Ofschoon E.H. een moeilijk mens was, gaf dit verdachte niet het recht thuis een wapen te gaan halen.

In dit verband wees de officier op het toenemend gebruik van wapens op Aruba. In eerste instantie had de officier vijf jaar willen eisen, doch hij hield rekening met de omstandigheden en kwam tot zijn eis van drie jaar.

Raadsman mr Toll wees er in de verdediging op dat zijn cliënt reeds twee jaar lang door E.H. met de dood werd bedreigd. Steeds heeft zijn cliënt getracht hem te ontlopen en nu was het zover dat hij twee waarschuwingsschoten loste om E.H. af te schrikken.

Op 12 okober wijst de rechter vonnis.

ORANJESTAD — De Centrale Brandweerdienst houdt van 7-12 oktober zijn jaarlijkse Fire Prevention Week'.

In deze week waarin aandacht wordt besteed aan voorkoming van branden, zal de nadruk worden gelegd op het onderwerp: 'installation of sprinkler and detectors-prevention of the 90's'. Het programma vermeldt ditmaal: 7 oktober om half zeven 's morgens de 10 km-loop, gesponsord door Fatum en Insurance Association of Aruba (IAA). De start is bij Aruba Palmbeach en de finish bij de brandweerkazerne te Sabana Verde waar de prijsuitreiking zal plaatsvinden.

PR-mensen organiseren zich



■ ORANJESTAD — Op de international Public Relations-dag kreeg Aruba in Casa del Mar een Sociedad di Relacionista Publico Arubano (SRPA).

Het bestuur is als volgt samengesteld: voorzitter Pedro Krozendijk, vice-voorzitter Virgil Koolman, secretaresse Yvonne Kromhout, penningmeester Herbert Domacassé, woordvoerster Suzy Maduro. Voorzitter Krozendijk benadrukte het belang van een dergelijke organisatie om op Aruba het peil van de PR te verbeteren, onder meer door het onderhouden van contacten en lezingen.

Op de oprichtingsbijeenkomst werd het woord gevoerd door Eileen Pennyfeather (voorzitster van Toastmasters) en drs Arie Gelderblom (Training Consultants IMD Curaçao).

Aruba van partij bij brieven schrijven

ORANJESTAD — Aru zal in 1991 voor het ee meedoen aan de intern tionale wedstrijd 'lett writing', het schrijven va brieven door de jeugd t en met vijftien jaar.

Aldus werd vernomen v de dienst der Posterijen. H doel van deze in 1986 beg nen internationale wedstri is de jeugd te stimuleren het schrijven van briev De Universal Postal Uni (UPU) heeft als onderw voor 1991 gekozen 'Why I a writing to my mother toda Op Aruba zal de 'beste bri worden uitgekozen e samen met gegevens over d winnaar/winnares naar d UPU worden gestuurd vó 30 mei 1991.

De dienst der Posteri doet een beroep op de ou en leerkrachten om de jeu tot en met vijftien jaar aa moedigen aan de wedst mee te doen. Bij de Po rijen (tel.: 21900) is m informatie te verkrijgen o deze wedstrijd.

Eerste nederlaag Fortuna Sittard: 0-1

Aardige duel FC Twente in eigen Diekman-stadion

Enschede - FC Twente is teruggekeerd in de subtop van de eredivisie door vrijdagavond op eigen veld Fortuna Sittard te verslaan, 1-0. Het mislukte optreden in het Diekmanstadion betekende voor de Limburgse ploeg de eerste nederlaag van het seizoen.

De om hun reeksen van gelijke spelen bekend staande ploegen maakten er in Enschede een aardige vertoning van. Dat was vooral de verdienste van de thuisclub, die voortdurend een overwicht had. Als wel vaker deze competitie had FC Twente echter grote moeite met het benutten van de kansen.

Waar het ging om het missen in vrije positie spande Mrkela de kroon. De Joegoslaaf schoot enkele minuten voor rust een strafschop keihard naast het doel van Hesp. FC Twente kreeg het buitenkansje, nadat Barmentloo de doorgebroken Postma had neergelegd.

Fortuna speelde geen gelukkige wedstrijd. Al na 23 minuten had trainer Berger zijn beide wissels verbruikt. Eerst werd verdediger Meijer geblesseerd aan zijn knie per brancard afgevoerd. Kort later verdween aanvaller Van Helmond strompelend naar de catacomben.

FC Twente kreeg zijn zwaarste slag enkele uren voor de wedstrijd te verwerken. Libero Rutten werd in de vrijdag-namiddag in een Enschedees ziekenhuis aan zijn knie geopereerd. De met het oog op de Europese confrontatie met Leverkusen haast onmisbaar geachte speler zal voorlopig rust moeten houden.

OFFENSIEF

Het weerhield de thuisclub er niet van tegen Fortuna voor het offensief te kiezen. Na de gemiste strafschop van Mrkela besloot Vonk zelfs een vierde aanvaller (Nielsen) in te zetten. Het hielp aanvankelijk niet.

Totdat verdediger Postma bij gebrek aan een goede afspeelmogelijkheid in de 58ste minuut besloot van 35 meter uit te halen. De vervanger van Rutten zag tot zijn eigen verbazing dat Hesp in het Limburgse doel volkomen werd verrast, 1-0.

FC Twente kreeg daarna meer ruimte en nog betere kansen. Mrkela aarzelde echter te lang na een fraaie combinatie met Nielsen, Neijenhuis schoot van dichtbij op de paal. Fortuna drong wel aan maar kreeg nauwelijks kansen.

In Scheveningen in oktober

Complete top van plankzeilers bijeen

SCHEVENINGEN - De complete top van het internationale plankzeilen is van zaterdag 13 tot zondag 21 oktober aanwezig bij de Scheveningen Pro World Cup.

Onder auspiciën van de professional boardsailors association (PBA) wordt evenement voor de vierde keer in de branding van Scheveningen gehouden. De PBA is verantwoordelijk voor het wereldwijde wedstrijdenreeks om het wereldkampioenschap.

In Scheveningen nemen 64 mannen en 32 vrouwen deel, onder wie wereldkampioen Bjorn Dunckerbeck en zijn eveneens hooggeplaatste zusje Britt.

Ook de befaamde Robby Naish doet mee. Voor Nederland verschijnen onder andere Stephan van den berg, Olaf van Tol, Eric Groenewoud en bij de vrouwen Martine van Soolingen aan de start.

De organisatie, die dit jaar voor de eerste keer in handen is van de stichting Toerisme Den Haag, verwacht in tien dagen 350.000 bezoekers te trekken. Dit aantal werd vorig jaar ook gehaald. De stichting wil van de Pro World Cup een jaarlijks terugkerend evenement maken.

Gedurende de tien dagen zeilen de deelnemers, als het weer het toelaat, in drie disciplines: wave performance, course racing en slalom. Het totale prijzengeld bedraagt ongeveer 160.000 gulden. **Bijna 90.000 gulden is voor** de wave performance, ruim 50.000 gulden voor de course racing en 20.000 gulden voor de slalom.

Christian Herles, voorzitter van de PBA, zei tijdens een persconferentie dat het verschil in prijzengeld toe te schrijven is aan het kleine aantal wave performance-wedstrijden en het grote aantal slalomwedstrijden dat over de wereld wordt gehouden.

* * * * *

AUTOSPORT / JEREZ - De coureurs Ivan Capelli (Ita) en Mauricio Gugelmin (Bra) hebben hun contract bij de Formule 1-renstal van Leyton House (Jap) met een jaar verlengd.

Donelly in ziekenhuis

Ernstig ongeluk bij training GP

JEREZ DE LA FRONTERA - Tijdens de training voor de Grote Prijs van Spanje Formule I is vrijdag in Jerez de la Frontera een ernstig ongeluk gebeurd.

Tien minuten voor het einde van de training raakte de Engelsman Martin Donnelly door een nog niet opgehelderde oorzaak de macht over zijn Lotus kwijt.

Met volle snelheid botste de wagen tegen de vangrails. De Lotus brak door midden en de 26-jarige Engelse coureur werd met zijn stoel op het circuit geslingerd.

Aanvankelijk zag het er naar uit dat de Brit de klap niet had overleefd toen hij roerloos bleef liggen. Donnelly werd per helicopter naar een ziekenhuis in Sevilla overgebracht waar hij weer bij bewustzijn kwam.

Na een eerste onderzoek bleken zijn linkerbeen en enkele ribben gebroken. Tevens werd gevreesd voor een schedelbasisfractuur.

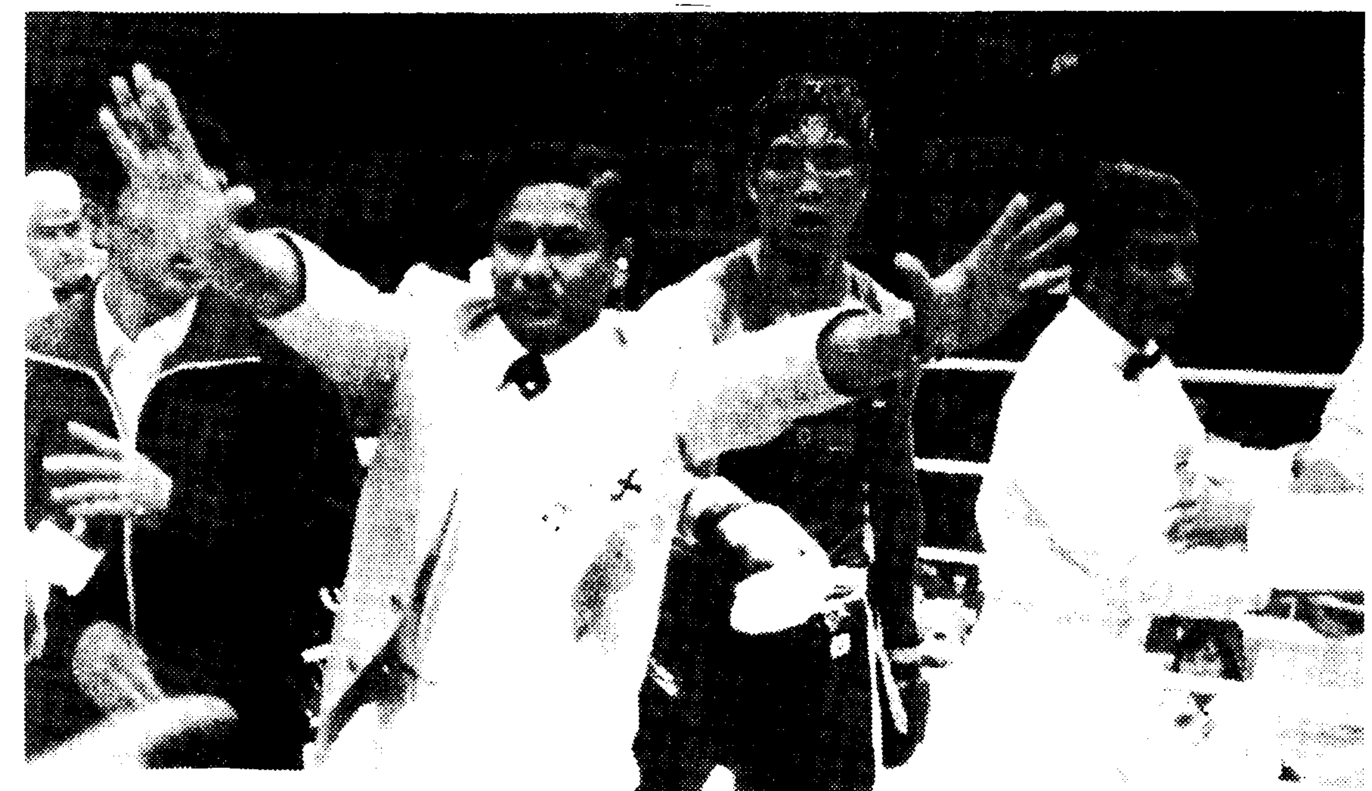


■ *Dit was alles wat is overgebleven van de Lotus van de Brit Martin Donelly. Hij vloog met een vaart van 240 km/uur op de vangrails.*

Op de andere foto reageert Ayrton Senna met de hand aan het hoofd nadat hij wegloopt van de ambulance waarin Donelly werd opgenomen.



Coach en ploeggenoten boksen mee





BEIJING - Op de Aziatische Spelen wordt niet alleen in de ring strijd geleverd door boksers, maar door hun coaches en teamgenoten ook er buiten.

De Noordkoreaanse coach Choi Sung-Jun (links) valt hier scheidsrechter Mohamad Guznabi aan, nadat zijn bokser, super-zwaargewicht Tong Su-Yong, was verslagen op punten door de Iraanse bokser Iraj Kiraostami. Choi Sung-Jun was over de touwen de boksring ingesprongen direct na het bekend worden van de uitslag.

Kort daarna snelden enkele teamgenoten van het super-zwaargewicht te hulp en gingen de strijd aan met de inmiddels toegesnelde Chinese veiligheidsagenten.

Einde van het verhaal: het Noordkoreaans boksteam is in zijn geheel de verdere deelneming aan de Aziatische Spelen ontzegd door de Aziatische Boksfederatie.

"Niet door autoriteiten onder druk gezet"

Verbazing bij Feyenoord over uitspraken Sabau

ROTTERDAM - Bij Feyenoord is met lichte verbazing gereageerd op uitspraken van Ioan Sabau, waarin hij ontkent door de Roemeense sportautoriteiten onder druk te zijn gezet.

De 22-jarige middenvelder van de Rotterdamse club verklaarde deze week in Roemenië zonder voorbehoud voor zijn vaderland te willen spelen.

Directeur Martin Snoeck wil in een gesprek met zijn sterspeler "alles even rustig op een rijtje zetten". Sabau is tot nader order verzocht zich te onthouden van uitlatingen tegenover journalisten.

De international keerde donderdagavond terug in Rotterdam, na woensdag de volle negentig minuten van het vriendschappelijke duel tussen Roemenië en Polen (2-1) te hebben gespeeld.

De opmerkingen van Sabau stonden in schril contrast met het verhaal, dat Snoeck zondag na de wedstrijd van Feyenoord tegen Willem II afstak. De Roemeen zou door sportminister Cornel Dinu telefonisch onder zware psychologische druk zijn gezet.

Indien Sabau zich niet meer voor het nationale team beschikbaar wilde stellen, zou dat vervelende gevolgen voor zijn familie in Roemenië kunnen hebben.

DE WAARHEID

Snoeck gaat er voorlopig vanuit, dat Sabau tegen hem de waarheid heeft gesproken en in Roemenië een leugen om bestwil heeft verteld. Dinu heeft per telex Feyenoord inmiddels om opheldering verzocht.

De minister wil dat de clubleiding de aantijgingen herroept. Indien Snoeck (en Sabau) bij hun lezing blijven, overweegt hij een aanklacht wegens smaad in te dienen.

Snoeck wacht het gesprek met Sabau af, voordat hij verdere actie onderneemt. Spijt van zijn onthulling over de chantage-praktijken van de Roemeense autoriteiten heeft hij niet.

Dat de zaak, door kamervragen van Weisglas (VVD), een politieke dimensie heeft gekregen, had Snoeck niet verwacht. "Maar dat komt deze zaak alleen maar ten goede", aldus de directeur.

* * * * *

AUTOSPORT / JEREZ - De Italiaanse coureur Alex Caffi neemt niet deel aan de Grand Prix van Spanje. Caffi ondervindt te veel last van een blessure, die hij afgelopen zondag tijdens de Grote Prijs van Portugal opliep. Zijn plaats in het Arrowsteam wordt ingenomen door vaste invaller Bernd Schneider uit de Bondsrepubliek.

* * * * *

VOETBAL / ROTTERDAM -De Australische international Alan Hunter komt bij Sparta niet in aanmerking voor een contract. De 26-jarige verdediger van Croatia Sydney werd eind deze week door trainer Hans van Doorneveld afgetest.

* * * * *

VOETBAL / ARNHEM - Het meespelen van Edward Sturing in de tweede Europa-Cupwedstrijd van Vitesse tegen Derry City (dinsdag) is onzeker. De aanvoerder raakte donderdagavond tijdens de training aan zijn knie geblesseerd. Foto's wezen vrijdag uit, dat er niets kapot is. Het gaat om een verrekking van de buitenste knieband. Maandag wordt Sturing aan een laatste test onderworpen.

* * * * *

Major League

NEW YORK — In de Amerikaanse baseballcompetitie werden de volgende resultaten geboekt:

American League
Boston Red Sox - Toronto Blue Jays 7-6; Baltimore Orioles - Cleveland Indians 2-0; Detroit Tigers - Minnesota Twins 3-1; New York Yankees - Milwaukee Brewers 7-2; Oakland Athletics - Texas Rangers 4-1; Seattle Mariners - Chicago White Sox 13-4; California Angels - Kansas City Royals 1-2.

National League
San Diego Padres - Cincinnati Reds 2-1; Pittburgh Pirates - Saint Louis Cardinals 6-4; New York Mets - Chicago Cubs 7-1; Philadelphia Phillies - Montreal Expos 5-4; Houston Astros - Atlanta Braves 2-1 (10 innings); San Francisco Giants - Los Angeles Dodgers 7-6.

Pennings geschorst

ZEIST - De tuchtcommissie van de KNVB heeft Ruud Pennings, doelman van eerste-divisieclub Vlissingen, voor drie wedstrijden geschorst.

De 24-jarige sluitpost kreeg op 15 september in het duel met SC Heracles de rode kaart van scheidsrechter Van Riel.

Pennings moet nog twee wedstrijden van zijn straf uitzitten. Vorige week miste hij als gevolg van zijn voorlopige schorsing de wedstrijd tegen Cambuur.

De volgende spelers werden voor een wedstrijd uitgesloten: l'Ami (Dordrecht '90), De Jong (Heerenveen), Van de Brink, Kraay, Redeker (allen De Graafschap), Van de Meer (FC Utrecht), Bos (Vitesse), Vlemmings (Wageningen).

Wereldbeker voetbal

Een auto voor eerste treffer

ASUNCION - De strijd tussen de Europese kampioen AC Milan en de kampioen van Zuidamerika wordt op 9 december in Tokyo gespeeld.

Dit werd door de CSF, de Zuidamerikaanse voetbalbond, bekend gemaakt. Deze strijd om de wereldbeker wordt georganiseerd door de Japanse voetbalbond met behulp van het autobedrijf Toyota. De autofrabrikant neemt alle kosten van beide ploegen voor zijn rekening en zorgt ook voor de premies.

Francisco Figueredo Britez, bestuurslid van de CSF, maakte verder bekend dat Toyota voor de speler die het eerste doelpunt scoort een auto beschikbaar stelt.

Of een auto-goal ook telt, werd niet bekend gemaakt. Maar zeker is dat een gewoon doelpunt een AUTO-goal is.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Barlo Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

ZAALVOETBAL
(Federashon di Futbòl di Sala Kòrsou)
19.30 uur Kintjan vs Ocean View;
20.30 uur Emmastad vs Willemstad;
21.00 uur Bati Kibra I vs Bello - KAE-terrein.

* * * * * *

ZONDAG
ATLETIEK
((Fundashon Triathlon Kòrsou)
06.30 uur strat triathlon - Las Palmas Hotel

* * * * * *

Enkele centimeters hoger

FIFA overweegt grotere doelen

ZUERICH - De FIFA (wereldvoetbalbond) overweegt de maten van het doel te vergroten.

Dit zou dan voor het eerst moeten geschieden tijdens het wereldkampioenschap voetbal in de Verenigde Staten. Dit maakte de woordvoerder van de FIFA, Guido tognoni, bekend.

Hij zei dat het voorstel zal worden geanaliseerd 'als een van de vormen waardoor het voetbal aantrekkelijker kan worden gemaakt'. Het aantal doelpunten dat zou kunnen worden gescoord wordt hierdoor hoger, hoopt men.

Het onderwerp komt in december, tijdens een vergadering van de FIFA, uitgebreid aan de orde. Uiteraard zal deze wijziging goedkeuring behoeven van de Board, het bestuur dat zich bezighoudt met het vaststellen en wijzigen van de spelregels van het voetbal.

De huidige maten van het doel zijn 7,32 meter breed en 2,44 meter hoog.

Het voorstel van vergroting (men wil de hoogte met enkele centimeters vergroten) wordt ondermeer ingegeven door het feit dat het gemiddelde aantal doelpunten bij het wereldkampioenschap in Italië, dit jaar, het laagst was van de georganiseerde WK's tot nu toe: per wedstrijd 2,21 doelpunten.

In het vorige WK (Mexico '86) lag dit nog op 2,54 per wedstrijd gemiddeld.

Tyson: training hervat

BOKSEN / STANHOPE - Mike Tyson, de oud-wereldkampioen in het zwaargewicht, heeft de bokstraining hervat. Tyson had enkele weken rust moeten nemen nadat hij bij de training een wenkbrauwblessure had opgelopen. De wond moest met 48 hechtingen worden gedicht. Tyson hoopt op een revanche tegen James Douglas, die hem begin dit jaar onttroonde. Douglas zet op 25 oktober in Las Vegas zijn wereldtitel op het spel tegen Evander Holyfield.

River Plate verliest protest

ASUNCION - De Zuidamerikaanse voetbalbond heeft het protest van River Plate afgewezen.

De kampioen van Argentinië had protest aangetekend tegen de uitslagen van de halve finale-strijd tegen Barcelona, de landskampioen uit Ecuador. De scheidsrechters zouden zijn beïnvleod en het publiek had zich niet juist gedragen, waren de argumenten van de Argentijnen.

Barcelona won het duel door middel van strafschoppen. Beide duels waren na de reguliere speeltijd gelijk geëindigd. Barcelona is de eerste club uit Ecuador die in een finale van de strijd om de Copa Libertadores staat. De tegenstander is Olimpia uit Paraguay, dat afgelopen woensdag Atletico Nacional de Medellin uit het toernooi zette.

Het eerste finale-duel wordt op woensdag 3 oktober in de hoofdstad van Paraguay, Asuncion, gespeeld.

In en rond de Golf

Een nieuwe stroom VLUCHTELINGEN is vanuit Irak Jordanie binnengekomen. Hun aantal zal waarschijnlijk verder toenemen door de aankondiging van Baghdad dat het aan buitenlanders geen voedselbonnen meer zal verstrekken. Het aantal vluchten is opgevoerd om de vluchtelingen, die al in Jordanie zijn, sneller te kunnen repatrieren. De stroom vluchtelingen neemt echter opnieuw toe. "Wij moeten nu handelen om te voorkomen dat wij worden overspoeld door grote aantallen vluchtelingen", zo zei James Purcell, de directeur-generaal van de Internatinale organisatie voor Migratie (IOM) die het transport van de vluchtelingen naar huis regelt. Ongeveer 14.000 Srilankanen zijn woensdag de grens van Irak met Jordanie overgestoken.

***

Het ziet er naar uit dat de Amerikaanse militairen in Saudi-Arabie binnen enkele maanden hun dorst kunnen lessen met geheel ALCOHOLVRIJ bier van Heineken (Buckler). Heineken's concurrent Bavaria levert al enige tijd Malt bier, dat geen spoortje alcohol bevat, aan de VS soldaten. Omdat Saudi-Arabie beslist geen alcohol toestaat kon Heineken niet aan de vraag tegemoetkomen. Buckler bevat namelijk 0,5 procent Alcohol. Andere producten, zoals Dynamalt, komen ook niet in aanmerking, omdat het Amerikaanse leger alleen blikverpakkingen accepteert.

***

De ISRAELISCHE regering heeft verklaard niets van het voorstel van Saddam Husayn te weten om Palestijnen uit Israelisch bezet gebied over te brengen naar Kuwayt, dat bezet wordt door Irak. Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken in Jeruzalem zei vrijdag: "Wij hebben geen bericht van Saddam ontvangen. Gezien de eerdere dreigementen van Baghdad klinkt het voorstel dan ook behoorlijk vreemd". Waarnemers in Jeruzalem zeiden dat Saudi-Arabie de geloofwaardigheid van Irak wil aantasten door het regime in Baghdad in verband te brengen met Israel, de Arabische doodsvijand. De Saudische tv maakte volgens de BBC melding van het voorstel van Irak aan Israel.

***

TURKSE luchtvaartautoriteiten hebben donderdag en vrijdag in het kader van de VN-luchtblokkade tegen Irak 3 burgervliegtuigen gesommeerd te landen. De autoriteiten wilden onderzoeken of de toestellen lading bestemd voor Irak vervoerden; 2 toestellen uit India en 1 uit de SU werden donderdag opgeroepen te landen in de Zuidturkse stad Adana; de 3 vliegtuigen mochten hun reis richting Baghdad voortzetten nadat was gebleken dat zij geen goederen voor Irak transporteerden. Een Pools passagiersvliegtuig moest vrijdag in Ankara landen om de lading te laten controleren. Turkije dat op de route Europa-Irak ligt heeft toegezegd zich aan het luchtembargo tegen Irak en Kuwyt te zullen houden.

***

***

De meeste van de 171 nog in Irak verblijvende Nederlanders (6 van hen zijn nog in het bezette Kuwayt) beschikken over "een bescheiden voorraad" voedsel. Hoever die voorraad reikt is volgens een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken niet te zeggen. Op dit moment zijn er in ieder geval geen problemen. BZ heeft het Iraakse dreigement buitenlanders vanaf maandag geen voedselbonnen meer te verstrekken nog steeds niet van de Nederlandse ambassade in Baghdad bevestigd gekregen.

***

"Het Westen speelt met vuur. Een ramp in het Midden-Oosten komt dichterbij. Zelfs minister Van den Broek spreekt openlijk over het gebruik van geweld tegen Irak. Ik hoop dat de Nederlandse regering gebruik van geweld verwerpt". Aldus fractievoorzitter Ria Beckers van Groen Links in Nederland. Zij hekelde de "Pavlovreactie" van de Westerse landen. De Koude oorlog is voorbij, de deling van Europa is ongedaan gemaakt en onderhandelingen over wapenreducties zijn vergevorderd. Toch, zodra zich ergens op de wereld een conflict voordoet, vervalt iedereen in oude denkpatronen, aldus Beckers. "Alsof militaire macht de enige manier is om de economische boycot tegen Irak te effectueren".

Amerikaans-Turkse top



■ *WASHINGTON - De Bulgaarse president Zhelyu Zhelev (links) werd op het Witte Huis ontvangen door zijn Amerikaanse ambtgenoot George Bush. Belangrijkste onderwerp van gesprek was de Golfcrisis.*

Oliemarkt in Londen



■ *LONDEN - Op de Londense oliemarkt was het vrijdag weer een drukte van jewelste toen de olieprijs in de richting van veertig dollar per vat ging. Er werd geschreeuwd bij het leven.*
(AFP-satellietfoto)

Grote vijf: geen koppeling conflicten:

Steun aan onderhandelingsproces in Midden Oosten

NEW YORK - De ministers van Buitenlandse zaken van de vijf grote mogendheden in de Veiligheidsraad hebben besloten "een actief onderhandelingsproces" in het Arabisch-Israelische conflict te steunen. Maar dit probleem moet los worden gezien van de crisis in de Golf die is ontstaan na de Iraakse invasie van Kuwayt. Dit zei een hoge Westerse functionaris vrijdagavond in New York.

De ministers van de Verenigde Staten, de Sovjetunie, Frankrijk, Groot-Brittannie en China - de permanente leden van de Veiligheidsraad - hadden een ontmoeting met de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Javier Perez de Cuellar, om deze op de hoogte te stellen van hun mening over de Golfcrisis.

In een communique zeiden de vijf dat Iraks "agressieve daad" tegen Kuwayt niet mag worden geaccepteerd en zij eisten opnieuw de onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrekking van Irak uit Kuwayt, alsmede de onmiddellijke vrijlating van alle buitenlanders uit de twee landen. Baghdad moet Kuwayts volledige soevereiniteit alsmede het gezag van de rechtmatige regering van de emir herstellen, aldus de ministers.

BEZORGDHEID

De vijf gaven verder uiting aan hun grote bezorgdheid over de groeiende spanning in het Midden-Oosten. Zij zeiden een actief onderhandelingsproces te steunen waaraan alle betrokken partijen deelnemen, wat zou moeten leiden tot een rechtvaardige en duurzame vrede.

In het bijzonder spraken zij zich uit voor het recht op veiligheid voor alle landen in het gebied, waaronder Israel, en uitten hun steun aan de "legitieme rechten" van het Palestijnse volk. De onderhandelingen over een vredesplan moeten zijn gebaseerd op de resoluties 242 en 338 van de Veiligheidsraad, die respectievelijk het bestaansrecht van Israel garanderen en oproepen tot de terugtrekking van de Israelische troepen uit de bezette Gaza-strook en westelijke Jordaanoever, aldus het communique.

PRIORITEIT

Maar de hoge functionaris zei dat de vijf weigeren pogingen van de Iraakse president Saddam Husayn de terugtrekking uit Kuwayt te verbinden aan een oplossing van het probleem van de Palestijnen in de door Israel bezette gebieden, omdat dit vooruitgang op beide fronten zou schaden.

Wel is het belangrijk hoge prioriteit te geven aan het Palestijnse probleem zodat Arabische landen niet denken dat de Iraakse leider "de enige persoon is die een uitweg biedt", aldus de vijf.

Dollar Europa: licht gedaald

AMSTERDAM - De koers van de Amerikaanse dollar is vrijdag op de Europese wisselmarkten licht gedaald bij een zeer kalme handel.

Tegen het eind van de handel op de Amsterdamse wisselmarkt noteerde de dollar Nf 1,7650 tegen een slot donderdag van Nf 1,7680. In New York was de dollar donderdag op Nf 1,7605 gesloten. De Amerikaanse munt was vrijdag al iets lager geopend en bleef op dat fractioneel lagere niveau hangen. Met het weekeinde voor de boeg waarin van alles in het Golfconlict kan gebeuren, waren handelaren niet van zins stevige posities in te nemen. Toen in de loop van de dag bekend werd dat de economische bedrijvigheid in augustus in de Verenigde Staten met 1,2 procent was gedaald, reageerde de dollar met een lichte terugval. Maar toen handelaren zich realiseerden dat het eigenlijk oud nieuws betrof over de trage economische groei in de VS, liep de geldeenheid dat kleine beetje verlies weer snel in.

Het pond sterling was vrijdag ook fractioneel lager. Tegen het eind van de handel noteerde het pond Nf 3,3030 tegen een slot van Nf 3,3060 donderdag. Het goud ging vrijdag licht omlaag in prijs. Aan het eind van de handel in Zurich noteerde het goud 405,75 dollar per ounce van 31,1 gram tegen een slot donderdag van 406,30 dollar.

***

De Italiaanse luchtvaartmaatschappij ALITALIA heeft haar verlies in het eerste halfjaar van 1990 verminderd van 72 miljard lire tot 33 miljard lire (Nf 49,5 miljoen). De omzet nam met zestien procent toe tot 2600 miljard lire (Nf 3,9 miljard).

Bouterse wil blijven tot het jaar 2001

— door Victor Hafkamp —

PARAMARIBO/AMSTERDAM— Legerleider Desi Bouterse wil -indien mogelijk- tot 2010 invloed blijven uitoefenen in Suriname. Hij zegt dat in een exclusief interview vanochtend in de 'Telegraaf'. 'Op 13 oktober 2010 bereik ik de pensioengerechtigde leeftijd en tot dan zal ik zeker mijn krachten blijven geven voor de opbouw van het land. Als de regering en het volk dat tenminste wensen. Men weet wat ik kan en wat ik niet kan. De rol van het leger is vervat in de grondwet. Het leger zal zich daar strikt aan houden. En als die grondwet wordt veranderd, zullen we met de nieuwe situatie moeten 'dealen'', aldus de bevelhebber in een gesprek met Michel Moogers van de 'Telegraaf'.

Bouterse kondigt aan dat er 'iets in Suriname gaat gebeuren'. Hij noemt de situatie 'erg explosief'. In het interview gaat Bouterse uitvoerig in op de missies van zijn adviseur Henk Herrenberg die heeft gepoogd verschillende partijen bijeen te krijgen voor een vredesgesprek.

HERRENBERG

Volgens Bouterse hadden de gesprekken van Herrenberg eigenlijk geheim moeten zijn, maar is er het een en ander 'een beetje verkeerd gelopen'. 'Ik denk dat het op het ogeblik erg belangrijk is om een stukje rust en stabiliteit te scheppen, waardoor we de verdere ontwikkeling van het land ter hand kunnen nemen. Helaas heb ik gemerkt dat de prioriteiten door de machthebbers verkeerd worden gesteld. Men had de gesprekken met de groep bendes over het stopzetten van de activiteiten in het binnenland voor de zoveelste maal naar het twee plan geschoven. Met 'Men bedoel ik president Shankar en vice president Arron, minister Soemita en parlements-voorzitter Lachmon. Ik heb de regering toen gevraagd of ik het voorwerk zou mogen doen en de mensen warm zou mogen maken om de regering later de gelegenheid te geven de gesprekken af te ronden. Dat werd toegejuicht. Uiteraad vereist het de nodige tactiek om tot de juiste strategie te komen; tactiek en strategie zijn militaire termen. Daarom is de zaak ook aan het leger toe te vertrouwen', vindt hij.

VREDESCONFERENTIE

Bouterse verwacht dat zijn voorbereidingen zullen uitmonden in een vredesconferentie, waarbij alle partijen om de tafel zullen zitten. Hij zal zelf niet aan de tafel aanschuiven, verzekert hij in het interview. De regering mag het werk van de militairen afronden.

In het interview gaat de legerleiding ook in op zijn contacten met Ronnie Brunswijk. Beide kemphanen verbroederden zich tot veler verbazing eind 1989, maar kwamen weer op voet van vijandschap te leven na de veel besproken arrestatie van Brunswijk in maart dit jaar in Paramaribo, waar vredesbesprekingen zouden worden gehouden. 'Op een bepaald moment is die kwestie van 1000 kilo cocaïne gaan spelen met dollars en vliegtuigen en beschuldigingen naar het leger toe. Ik heb tegen Brunswijk gezegd: Als je daar 1000 kilo cocaïne hebt en je suggereert dat het voor het leger moet zijn en dat er nog eens een vliegtuig naar jou gaat verdwalen is het wel dienstig dat ik je ga arresteren om met de poliie de zaak tot de bodem uit te zoeken, ook al kom je duizend keer voor de vredesbesprekingen naar Paramaribo. Maar blijkbaar kon de regering de buitenlandse druk niet weerstaan en toen heb ik hem moeten laten gaan'.

Bouterse verwijt Nederland handig gebruik te maken van de 'oranjegezindheid' van heren zoals Lachmon en het gebrek aan daadkracht van de regering door voorwaarden te stellen voor hervatting van de ontwikkelingshulp die niets met het onafhankelijkheidsverdrag te maken hebben.

De tijd van met ome Joop (Den Uyl) en Hans (van den Broek) een borreltje drinken is voorbij, zegt Bouterse smalend. Hij verweert zich tegen de beschuldiging verantwoordleijk te zijn voor het onvermogen van de regering. 'Natuurlijk wordt systematisch in de gemeenschap gepompt dat het schuld is van Bouta. Maar ik zeg niet dat de regering geen meerjarenontwikkelingsplan moet maken, dat ze geen controle mogen uitoefenen op de zwarte markt, dat ze geen huizen en scholen mogen bouwen, aldus de legerleider Desi Bouterse in een exclusief interview in 'De Telegraaf'.

Opening Upstairs Downstairs



■WILLEMSTAD — *Upstairs & Downstairs is de naam van een nieuwe zaak in het Bloempot Shopping centre. In deze speciaalzaak kan men op de eerste verdieping (Gem Studio) terecht voor het inlijsten van schilderijen, posters etc, evenals de restauratie van schilderijen. Op de begane grond zijn cadeau-artikelen verkrijgbaar, evenals tassen, baby-artikelen en gouden en zilveren sieraden. Op de foto de eigenaars het echtpaar Schotborgh (rechts) en het echtpaar Arenda.*

JERUZALEM - De Israelische veiligheidstroepen zijn vrijdag in verhoogde staat van paraatheid gebracht terwijl het land zich opmaakte voor de viering van de joodse feestdag Jom Kippoer.

Visumplicht Dominicanen pas 1 november van kracht

WILLEMSTAD — De invoering van de visumplicht voor burgers uit de Dominicaanse republiek die de Nederlandse Antillen willen bezoeken, wordt wellicht pas op 1 november a.s. van kracht. Dit in is kringen vernomen die nauw contact onderhouden met de Antilliaanse regering.

Aanvankelijk lag het in de bedoeling de visumplicht voor Dominicanen per 1 oktober te introduceren. Administratief-technische redenen hebben echter tot uitstel geleid.

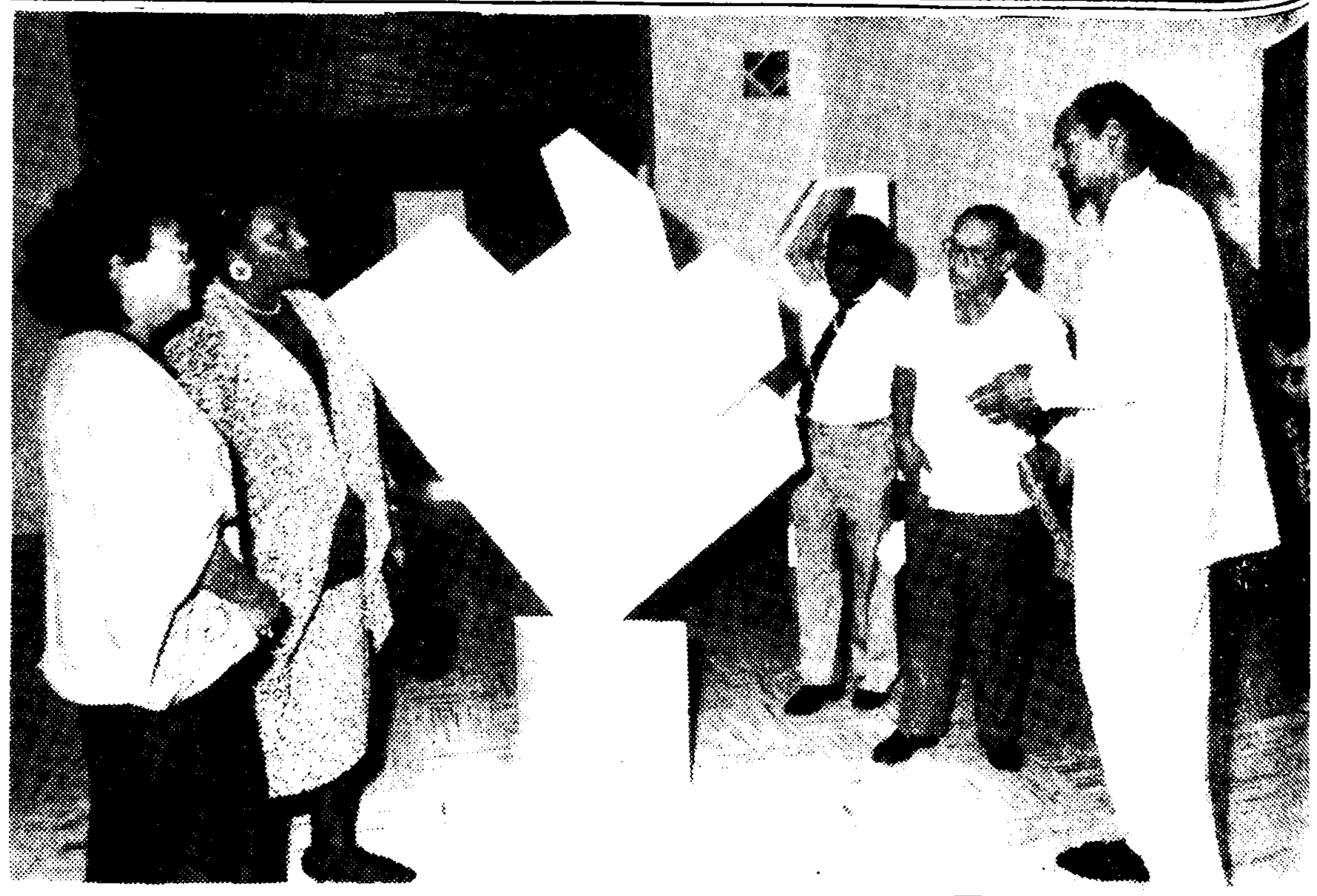
Het lijkt zo goed als zeker dat de Dominicaanse regering - vanwege het in diplomatieke kringen toegepaste reciprociteitsbeginsel - ook de visumplicht in het leven zal roepen voor Antillianen die de Dominicaanse republiek willen bezoeken.

In Nederland is de visumplicht voor burgers uit de Dominicaanse republiek al een aantal jaren geleden ingevoerd. De Antilliaanse regering besloot enkele maanden geleden ook hiertoe over te gaan omdat tal van Dominicaanse burgers niet meer vertrekken en daardoor illegaal op de eilanden verblijven. Het komt voor dat Dominicaanse vrouwen in de prostitutie terechtkomen.

Door de invoering van de visumplicht uit te stellen, heeft de Antilliaanse regering nu ook meer tijd om het verzoek te bekijken van de Dominicaanse regering om alle illegale Dominicanen een verblijfsvergunning te verstrekken. Dit verzoek werd kortgeleden gedaan via de Dominicaanse consul-generaal op Curaçao. Tegen dat verzoek is zoals de Amigoe al berichtte vanuit St Maarten ernstige bezwaren gerezen. Ook in Willemstad blijkt de zaak politiek gevoelig te liggen, terwijl de Kamer van Koophandel het voorstel evenzo afgekeurd heeft. 'Nu het illegaal binnenkomen niet meer mogelijk is, moeten de Antillen kiezen voor het eruit gooien van de illegalen of het legaliseren van hun verblijf. Het is een beetje schoon schip maken ten aanzien van een situatie, die men niet helemaal meer aan kan,'zegt een deskundige in Willemstad.

Volgens een advies van het Antilliaanse Bureau voor Buitenlandse Betrekkingen moet voor legalisering van het verblijf aan een aantal stringente voorwaarden worden voldaan, hetgeen inhoudt dat slechts een beperkt deel van de illegaal op de Antillen verblijvende Dominicanen ervoor in aanmerking komt.

Hollywood geeft zijn werk meer dimensie



■WILLEMSTAD — *Enkele bezoekers van zijn tentoonstelling krijgen toelichting van 'Hollywood' (geheel rechts). Vlnr ziet men mevrouw Ingrid Louis van de afdeling Cultuur, mevrouw Lelia Peternello-Pieters Kwiers, Andreas Scoop en Luigi Pinedo.*

TWEE JAAR GELEDEN heeft Hollywood, onder welke naam de meeste mensen Ashley Mauricia kennen, het werk dat hij het eerste jaar op de kunstacademie in Venezuela maakte, laten zien in de Akademia di Arte. Nu, twee jaar later is er weer een expositie van het werk van Hollywood te bezichtigen in de Akademia di Arte. Om de ontwikkeling waar hij nog steeds midden in zit, duidelijk te maken aan de bezoekers van deze expositie, heeft hij een aantal werken die er twee jaar geleden ook al hingen, opnieuw opgehangen. Het vormt een eenheid met zijn tegenwoordig werk, maar er is wel een evolutie gaande.

MUURSCHILDERINGEN

Hollywood is geen onbekende op Curacao. Hij maakte de muurschilderingen in het Seaquarium en hij heeft bijvoorbeeld ook de muren beschilderd van de restaurants Zeezicht en Den Laman op Bonaire. Ashley Mauricia is oudleerling van de Akademia di Arte op Curacao, kreeg een beurs en studeert nu aan de Escuela de Artes Plasticas Christobal Rojas te Caracas.

Hollywood is gefascineerd door cirkels en vierkanten, vormen waarmee hij een voortdurend spel speelt, tweedimensionaal en driedimensionaal. Werkte hij twee jaar geleden nog voornamelijk in een plat vlak, ook toen probeerde hij al een extra dimensie aan te brengen door zijn doeken van de muur af te hangen. Toen mislukte zijn schaduwspel door technische oorzaken. Nu laat hij zien dat het wel mogelijk is. De lichtspotjes zijn nu goed gericht en geven een schaduwspel, dat op de nu helwitte muren goed naar voren komt.

Hollywood heeft zijn cirkels en vierkanten nu ook meer ruimte gegeven, soms zijn het bollen en kubussen geworden, maar ook waar het cirkels en vierkanten zijn gebleven zijn het objecten geworden en door daar met licht op te spelen komen ze terug als schaduwbeeld. Vooral de vorm van de geldclip, paperclip, in zijn vierkante vorm heeft hij verschillende keren verwerkt.

GIPS

Het meest naar voren springen echter de drie grote kubussen midden in de zaal. Hij heeft de vorm al lang in zijn hoofd zitten. In Venezuela heeft hij die kubus in het groot uitgewerkt, maar het was onmogelijk die kubus mee te nemen naar Curacao. Daarom is Hollywood hier op Curacao opnieuw met deze vorm aan de slag gegaan. Zijn eerste materiaal was piepschuim, wat hij ook voor veel van zijn andere ruimtelijke objecten gebruikt heeft. Ook bij zijn kubussen doet het materiaal aan piepschuim denken, maar hij heeft er, denk ik, gips bij gebruikt voor de stevigheid. Hij heeft drie grote kubussen gemaakt, waarin vormen zijn uitgesneden. Telkens dezelfde vormen. Door ze echter telkens op een ander punt neer te zetten, lijken het op het eerste gezicht drie verschillende kubussen. De ribbe van de grootste kubus is 1.20 m lang, van de middelste 80 cm en van de kleinste 50 cm. Hollywood vertelde dat hij met plannen rondloopt zijn kubus uit te voeren met een ribbe van vier meter. Dat zou hij graag willen.

RUIMTE

Hollywood wil met deze expositie aantonen dat hij volop in ontwikkeling is en vooral dat die ontwikkeling steeds meer in de richting van ruimtelijke objecten gaat: het driedimensionale, maar dan steeds binnen de grondvormen van bollen en kubussen. Hij voelt zichzelf deel van die ruimte en zou het liefst ook de bezoekers van zijn expositie betrekken in dat ruimtelijke spel. Hij wil ruimte gebruiken en liefst iedereen er deel van laten uitmaken, zo mogelijk zelfs vierdimensionaal. Hollywood heeft geprobeerd dat ideaal enigszins te verwezenlijken. Een deel van de expositieruimte, de altaarruimte van de voormalige kapel, heeft hij afgeschermd van de rest van de zaal. Daarbinnen heeft hij de illusie van de mens als deel van het geheel proberen waar te maken. Op zijn eigen verzoek vertel ik niet hoe. Dat is aan iedere bezoeker voor zich om te gaan bekijken, of liever om te ondergaan.

Ashley Mauricia heeft zich in de afgelopen twee jaar inderdaad verder ontwikkeld. Hij werkt veel minder slordig, heeft nieuwe ideeën gekregen waarmee hij op zijn geliefde thema's voortborduurt. Hij is nog bezig met zijn studie. Ik ben benieuwd naar zijn werk op een volgende expositie.

NEL CASIMRI

Commissaris van politie:

Politie kan geen telefoongesprekken identificeren

WILLEMSTAD — Het aftappen van telefoongesprekken van personen die van zware misdaden verdacht worden kan binnenkort tot een van de mogelijkheden van de Korps Politie gaan behoren. Maar eerst moet de bestaande wetgeving hieromtrent veranderd worden. Dit verklaarde de Curacaose politie-commissaris Wim Tweeboom. De politie kan momenteel telefoongesprekken aftappen. Maar verkregen bewijzen worden uitsluitend als jurisprudentie gebruikt.

Het een en ander werd naar voren gebracht in verband met een in een lokal ochtendblad gepubliceerd artikel. Daarin vermelde het blad dat het voor de Korps mogelijk is om inkomende telefoons te 'indentificeren.' 'Dat is helemaal niet waar', verklaarde Tweeboom.

'Setel N.V beschikt niet over dergelijke apparatuur', verklaarde de commissaris. Wel heeft de politie vernomen dat in de Verenigde Staten dergelijke apparatuur in gebruik is. Mischien is die informatie naar Curacao overgewaaid en slecht geïnterpreteerd.

Een groot percentage van door de politie opgeloste misdaden wordt door middel van anonieme 'tips' gedaan, aldus experten. De anonieme tips worden telefonisch gegeven.

De commissaris erkende dat de in het ochtenddblad verschenen bericht veel schade aan het vertrouwen tussen tipgevers en de politie heeft aangericht. 'Wij moeten nu helemaal opnieuw beginnen', verklaarde hij.

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

18de Trekking

Donderdag 13 SEPTEMBER 1990

EENHEDEN

4	100
8	100

TIEN TALLEN

10	100
18	100
22	100
24	100
29	100
30	100
42	100
70	100
71	100
78	100
82	100
87	100
94	100
96	100
99	100

HONDERD TALLEN

102	100
103	100
104	100
110	100
118	100
124	100
135	100
139	100
143	100
148	100
149	100
151	100
152	100
157	100
170	100
183	100
185	100
187	100
191	100
195	100
200	100
[illegible]	

1312	100
1341	100
1357	100
1358	100
1366	100
1370	100
1372	100
1374	100
1376	100
1379	100
1394	100
1396	100
1400	100
1405	100
1418	100
1420	100
1432	100
1441	100
1471	100
1474	100
1497	100
1514	100
1520	100
1521	100
1526	100
1548	100
1550	100
1566	100
1572	100
1579	100
1600	100
1604	100
1610	100
1615	100
1622	100
1639	100
1674	100
1694	100
1707	100
1708	100
1721	100
1728	100
1754	100
1761	100
1762	100
1764	100
1781	100
1784	100
1789	100
[illegible]	

2766	100
2785	100
2792	100
2794	100
2808	100
2811	100
2822	100
2827	100
2847	100
2852	100
2870	100
2873	100
2877	100
2879	100
2905	100
2907	100
2913	100
2920	100
2921	100
2926	100
2936	100
2944	100
2946	100
2959	100
2988	100
2992	100

DRIE DUIZEND

3000	100
3008	100
3016	100
3031	100
3032	100
3046	100
3122	100
3136	100
3139	100
3180	100
3184	100
3201	100
3204	100
3231	100
3239	100
3252	100
3255	100
3273	100
3277	100
[illegible]	

4426	100
4427	100
4442	100
4443	100
4444	100
4455	100
4461	100
4498	100
4501	100
4505	100
4527	100
4529	100
4542	100
4543	100
4549	100
4561	100
4562	100
4563	100
4570	100
4588	100
4592	100
4596	100
4613	100
4620	100
4622	100
4636	100
4644	100
4660	100
4691	100
4695	100
4702	100
4722	100
4724	100
4733	100
4746	100
4750	100
4757	100
4764	100
4765	100
4784	100
4803	100
4813	100
4841	100
4851	100
4862	100
4880	100
4885	100
4898	100
[illegible]	

6141	100
6174	100
6188	100
6191	100
6194	100
6195	100
6209	100
6213	100
6214	100
6223	100
6240	100
6243	100
6250	100
6252	100
6259	100
6263	100
6266	100
6268	100
6271	100
6277	100
6281	100
6300	100
6302	100
6303	100
6335	100
6377	100
6390	100
6396	100
6401	100
6407	100
6409	100
6415	100
6421	100
6451	100
6470	100
6472	100
6485	100
6503	100
6517	100
6544	100
6545	100
6556	100
6562	100
6584	100
6600	100
6603	100
6612	100
6615	100
[illegible]	

7771	100
7777	100
7784	100
7790	100
7792	100
7807	100
7810	100
7859	100
7863	100
7868	100
7871	100
7886	100
7906	100
7911	100
7926	100
7939	100
7961	100
7977	100
7981	100
7992	100
7993	100
7994	100
7995	100

ACHT DUIZEND

8018	100
8041	100
8051	100
8077	100
8079	100
8082	100
8097	100
8109	100
8110	100
8114	100
8117	100
8122	100
8123	100
8138	100
8145	100
8151	100
8154	100
8158	100
8164	100
8170	100
8176	100
8179	100
[illegible]	

[illegible]

Toerisme: Lange weg met veel barrières

WILLEMSTAD — In het ITC zijn vrijdagochtend door diverse betrokkenen op een symposium de randvoorwaarden geschetst die het mogelijk maken om Curaçao verder te ontwikkelen tot een eiland met een gezonde toeristenindustrie en een aantrekkelijk bedrijfsklimaat. Curaçao staat nog maar aan het begin van een lange weg waarop barrières genomen moeten worden als een tekort aan geschoold toerismepersoneel, onvoldoende beddencapaciteit, te weinig beschikbare vliegtuigstoelen en een te nauw milieubewustzijn, zo bleek vrijdag.

Uit de speech van Pieter Sampson, adjunct-directeur van de Curaçao Tourism Development Foundation (CTDF), bleek dat hij niet pessimistisch is over de vraag of die barrières te overwinnen zijn. Sampson schetste het gehoor, onder wie gouverneur Jaime Saleh, een plaatje met positieve ontwikkelingen van de laatste tijd. 'Curaçao kende dit jaar van alle landen die aangesloten zijn bij de Caribbean Tourism Organization de hoogste groei in het toerisme. Die bedroeg ten opzichte van 1988 24,4 procent', aldus Sampson. De afgelopen acht maanden waren de ontwikkelingen ook positief met een groei van 5,8 procent ten opzichte van diezelfde periode vorig jaar.

De Dutch Caribbean Promotion Tour, de grote promotiekaravaan voor een vakantie op de Antillen of Aruba die begin deze maand door Europa trok, boekt al resultaat. Volgens Pieter Sampson van de Curaçao Tourism Develoment Foundation was het enthousiasme van de tour-operators met name in Nederland en West-Duitsland enorm. 'De eerste reacties worden nu al gevoeld door een verhoogde vraag aan onze Europese kantoren voor additionele informatie, reispakketten en vliegplaatsen'.

Om die groei vast te houden moet volgens Sampson nog een hoop belangrijk werk verricht worden. 'Curaçao's grootste probleem op dit ogenblik is het ontbreken van een voldoende adequaat toeristisch produkt om in staat te zijn dat aantal bezoekers aan te trekken, welke we wensen'. Dat aantal ligt op zo'n 400.000 verblijftoeristen per jaar, zo blijkt uit hier verrichte onderzoeken, meer toeristen zou sociale storingen opleveren. 'Het toeristisch produkt, daarmee wordt dan bedoeld de combinatie van attracties, accomodatie, activiteiten, infrastructuur en menselijk potentieel'.

Wat er gedaan moet worden om een goed toeristisch produkt te leveren is opgenomen in een strategisch beleidsplan voor de toerisme-ontwikkeling voor de komende vijf jaar. De Tourism Board heeft dat beleidsplan kort geleden goedgekeurd, het zal nu besproken worden door het Bestuurscollege en de Eilandsraad.

VLIEGTUIGSTOELEN

Een probleem echter waar de CTDF continu mee geconfronteerd wordt is het tekort aan vliegtuigstoelen. Sampson: '95 procent van de tour-operators in West-Europa uit die klacht'.

Eind dit jaar kan een deel van die klachten verminderen omdat de KLM drie vluchten per week extra uit gaat voeren. Verder overweegt American Airlines om Curaçao op te nemen in de 'hub' van San Juan (Puerto Rico) en zal PanAm de voorlopig uitgestelde lijndienst tussen Miami-Aruba Curaçao naar verwachting nog wel starten. Ook de besprekingen met Lufthansa worden voortgezet, aldus Sampson.

'Het is niet aan mij om te bepalen of en hoe het monopolie van de KLM doorbroken kan worden. Wij hebben over het stoelentekort besprekingen gevoerd met de KLM en in Nederland met chartermaatschappijen. We hebben de KLM gezegd dat als zij niet aan de vraag kunnen voldoen, we naar andere mogelijkheden zoeken. Twee maatschappijen hebben ons gezegd dat zij een wekelijkse chartervlucht kunnen verzorgen'.

Een groeiend aantal verblijfstoeristen bezoekt Curaçao. De cijfers:
- het totaal aantal verblijfstoeristen bedroeg in 1989 193.032
- 14.151 toeristen uit Venezuela, dat is 18,5 procent groei
- 3.864 toeristen uit Brazilië, 86,7 procent groei
- 2.255 toeristen uit West-Duitsland, 64,8 procent groei
- het toerisme uit Nederland bereikt recordhoogten. Alleen al in juli en augustus waren er 10.500 Nederlanders op Curaçao.
- het cruisetoerisme ontwikkelt zich ook positief. Tot en met augustus waren er 103.930 cruisetoeristen, een groei met 49,3 procent.

MAN-fractielid Reintje Martina:

Seri Quinta bewoners als "honden" behandeld

WILLEMSTAD — De inwoners van Ser'i Otrobanda zijn momenteel zeer triest over het feit dat zij gedwongen hun woningen moeten verlaten. Van de een op de andere dag hebben zij te horen gekregen dat zij hun huizen moeten verlaten daar het terrein waar de huizen op staan, voor andere doeleinden door de nieuwe eigenaar gebruikt zal worden. De inwoners werden als 'honden zonder halsband' door de eigenaar behandeld. Dit verklaart Reintje Martina, fractielid van de MAN-partij in de Eilandsraad. In verband hiermee heeft hij een serie vragen aan het Bestuurscollege gesteld.

Martina verklaart in zijn brief aan het Bestuurscollege dat nabij Quintastraat en Van Lennepstraat een stuk grond staat waar al jaren een groot aantal huizen op gebouwd staat. De huizen zijn op een stuk huurgrond gebouwd. Onlangs heeft de eigenaar de grond verkocht. De nieuwe eigenaar heeft enige weken geleden een brief naar de inwoners verzonden, waarin hij zijn percelen terugeist.

De inwoners, aldus Martina, zijn naar verschillende instanties voor hulp gegaan. Maar dat alles mocht niet baten. Naast het feit dat zij binnen een paar maanden hun huizen gedwongen moeten verlaten, hebben zij geen enkele hulp van de benaderde instellingen gekregen. Daarom wil Martina weten wat het Bestuurscollege in dit geval zal doen.

Oktoberfeest

WILLEMSTAD —De Downtown Management Organization (DMO) houdt op 27 oktober voor de derde keer het jaarlijkse Oktoberfeest in de straten van Punda. Bij vorige 'jaargangen' van het feest kwamen duizenden mensen naar de binnenstad. DMO verwacht dit jaar nog een grotere opkomst voor de activiteiten die bestaan uit shows en andere vormen van entertainment.



■ *Deze en nog vele andere exotische kapsels werden onlangs getoond op de Wereldkampioenschappen Hairstyling. 146 kappers uit verschillende landen hebben in Rotterdam onlangs hun fantasie uitgeleefd.*

Wie 'in' wil zijn, laat het haar kort knippen, verft het in een natuurlijk kleurtje, kamt het haar naar voren en laat bij voorkeur bakkebaardjes staan.

Mishandeling diensthond

Drie leden van de hondenbrigade van de Haagse politie zijn voorlopig buiten functie gesteld in verband met het overlijden van **diensthond** Nero. Aan de burgemeester zal worden gevraagd de drie agenten te schorsen. Dat heeft de politie vrijdag bekendgemaakt.

De hond is ruim een week geleden onder verdachte omstandigheden overleden. Een dierenarts heeft geconstateerd dat de hond ernstig letsel had opgelopen en als gevolg daarvan is overleden. De rijksrecherche stelt een onderzoek in naar de gedragingen van de drie personeelsleden ten opzichte van het overleden dier.

Volgens Nederlandse volk: Criminaliteit grootste probleem

De Nederlandse bevolking vindt de **criminaliteit** een groter probleem dan het milieu, de gezondheidszorg, de economische situatie en de werkloosheid. Dit blijkt uit een enquete die vorige maand in opdracht van het ministerie van Justitie door het Nipo is uitgevoerd.

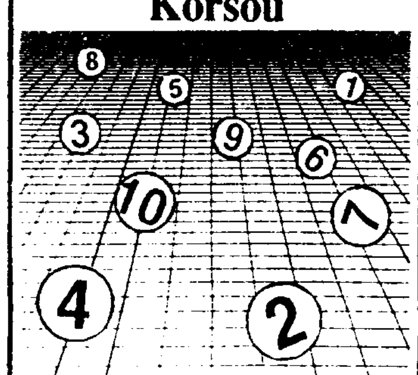
Misdaadbestrijding is volgens de bevolking een belangrijke zaak. Velen zijn van mening dat de situatie in Nederland erger is dan in andere Westeuropese landen. Ruim acht van elke tien Nederlanders beoordeelt de criminaliteit als een ernstig probleem.

Opvallend is de toegenomen scepsis over het nut van de klassieke gevangenisstraf, vooral als het jongeren betreft. Over alternatieve straffen liet 73 procent van de ondervraagden zich positief uit. Slechts 29 procent is van mening dat het opsluiten van misdadigers een zeer geschikt middel is.

Ruim 62 procent van de bevolking laat zich positief uit over stadswachten. Bijna de helft vindt dat de stadswachten meer bevoegdheden moeten krijgen, maar twee van de drie Nederlanders wijst het dragen van wapens door stadswachten af.

Uit de enquete blijkt dat veel maatregelen, die in het beleidsplan van Justitie worden aangekondigd, kunnen rekenen op steun van het volk. Een ruime meerderheid is voor het gebruik van richtmicrofoons door de politie en voor het strafbaar stellen van de voorbereiding van strafbare feiten. Ook heeft een meerderheid geen bezwaar tegen uitlokking van crimineel gedrag door de politie.

Wega di Number Kòrsou



4909
3058
1854

Therapie in plaats van celstraf

Therapie in plaats van celstraf voor plegers van seksueel geweld. De meeste officieren van Justitie en strafrechters vinden een ambulante therapeutische behandeling een wenselijk alternatief. Ook veel hulpverleners staan er niet afwijzend tegenover.

Dat blijkt uit een onderzoek van het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek (NISSO) onder leiding van seksuoloog prof.dr. J. Frenken.

Vijftig justitiële functionarissen en 105 hulpverleners, reclasseringswerkers en Riagg-directeuren (regionale ambulante geestelijke gezondheidszorg) is naar hun mening gevraagd.

Het rapport is vrijdag in ede op het congres "Plegers van seksueel geweld" aangeboden aan hoofd directie jeugdbescherming en reclassering dr. M. Brand-Koolen van het ministerie van Justitie en aan de nieuwe hoofdinspecteur voor de geestelijke volksgezondheid M. Lamping-Goos.

Ambulante therapie moet voorkomen dat de dader nog eens hetzelfde delict pleegt. De meeste strafrechtjuristen vinden dat hulpverlening dit beter kan dan het strafrecht. Het gaat dan alleen om mensen die een minder ernstig delict hebben gepleegd, dat hebben bekend en bereid zijn hun gedrag te veranderen. De juristen vinden wel dat bij een beslissing hierover rekening moet worden gehouden met de gevoelens van het slachtoffer.

De weinige juristen uit het onderzoek die afwijzend staan tegenover ambulante behandeling wijzen erop dat het strafrecht eerst en vooral rekening moet houden met het slachtoffer en met de samenleving.

Joods boek teruggevonden

In de Deense koninklijke bibliotheek in Kopenhagen is een exemplaar teruggevonden van het **boek** dat de Portugees-joodse auteur Uriel da Costa in 1624 in Amsterdam publiceerde. Er werd tot nu toe van uitgegaan dat de gehele oplaag van dit beroemde joods-Amsterdamse geschrift was vernietigd, aldus een bekendmaking van de universiteit van Amsterdam (UVA).

Da Costa viel in "onderzoek van de farizeese tradities" verschillende leerstellingen van het jodendom van zijn dagen aan, met name die over de onsterfelijkheid van de menselijke ziel. Zijn tegenstanders klaagden hem aan bij de magistraten van Amsterdam. Dezen lieten hem enkele dagen gevangen zetten en vernietigden naar werd gedacht de gehele oplaag van het meer dan tweehonderd bladzijden tellende boek.

Het in het Portugees geschreven boek wordt van groot belang geacht omdat Da Costa wordt beschouwd als een geestelijke voorloper van de belangrijke 17e eeuwse filosoof Spinoza. Deze slaagde erin de joodsmystieke traditie te verbinden met het redelijk-wetenschappelijk denken. Deze veronderstelling kan nu pas goed worden onderzocht, aldus de toelichting.

De ontdekker van het exemplaar, prof. Dr. H.P. Salomon (1935, Amsterdam), publiceert in december een voorlopig verslag over zijn ontdekking in het tijdschrift studia Rosenthaliana. Dat wordt uitgegeven door de Bibliotheca Rosenthaliana, die deel uitmaakt van de universiteitsbibliotheek. Salomon schreef inmiddels veel studies over de sefardische-joodse cultuur en geschiedenis, met nadruk op die van Amsterdam.

HBO

ZATERDAG

16.30 Barefoot in the Park (PG)
18.15 Caddyshack II (PG)
20.00 Let it Ride (PG13)
21.30 National Lampoon Vacation (R)
23.15 Lean on Me (PG13)
01.05 Black Eagle (R)
02.35 Red King, White Knight (R)
04.25 Caddyshack II (PG).

ZONDAG

12.00 Little Monsters (PG)
14.00 Somebody has to shoot the Picture
16.00 Truth about Alex
17.00 Karate Kid, Pt II (PG)
19.00 Millennium (PG13)
21.00 Jacknife (R)
23.00 Dream On: 'Doing the Bossa Nova'
23.30 HBO Comedy Hour: 'Steven Wright'
24.30 Dead Pool (R)
02.05 How to get ahead in Advertising
03.40 Vampire at Midnight (R)
05.15 Not of this Earth (R).

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.00 Telefiesta met tante Irma;
18.00 CBS Spotlight on Sports;
19.00 Kòktel Turístiko met captain Sterling;
20.00 Telenotísia;
20.30 Teatro Klasiko: 'All at Sea';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.10 Tourism Week;
22.20 Uitzending Festival Kara Nobo;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

15.00 Sala di konsierto;
16.00 Sena di Señor;
17.00 Bingo-show;
17.30 Big Story;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... Stanely Cornelia;
19.00 E Oloshi;
19.34 Modísima met Saida en Annemarie;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete dia;
21.00 Best seller: 'Master of the Game';
22.00 Easy Street;
22.30 Musical special;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

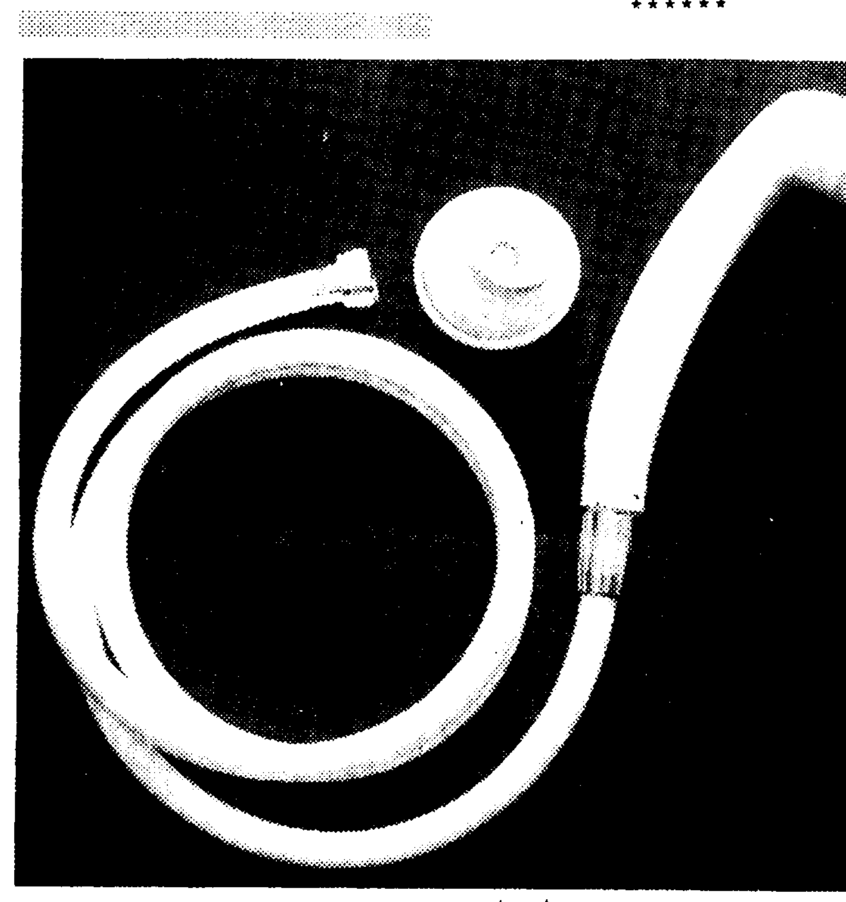
TBS

ZATERDAG

16.00 Munsters
16.30 Beverly Hillbillies
17.00 Andy Griffith
17.30 Happy Days
18.00 World Championship Wrestling
20.05 Movie: 'Valdez is Coming' (1971, Burt Lancaster)
22.05 US OLympic Gold
23.05 Nigh Tracks - Chartbusters
24.05 Movie: 'Year of the Dragon' (1985, Mickey Rourke)
02.05 Night Tracks
04.05 Night Tracks.

ZONDAG

12.35 Movie: 'Blue Hawaii' (1962, Elvis Presley)
14.30 Baseball: Atlanta Braves vs Houston Astros
17.15 Cartoon Fill
17.35 Captain Planet
18.05 NWA Main Event
19.00 Movie: 'Burning Hills' (1957, Tab Hunter)
21.00 Nat'l Geo. Explorer: 'Sea Lions on the Loose'
21.25 Nat'l Geo. Explorer: 'Lost City of The Maya'
21.45 Nat'l Geo. Explorer: 'Way off Broadway'
23.00 Network Earth
23.30 Beauty Breakthrough
24.00 Please help me loose Weight
24.30 World Tomorrow.



"Best saver"

■*WILLEMSTAD — Zo op het eerste gezicht ziet de "best saver" er zo simpel uit dat je niet kunt geloven dat ie lekker doucht. Behalve dat echter, laat de douchekop in dezelfde tijd minder dan de helft van de hoeveelheid water door die een gewone douchekop verregent. En die combinatie maakt deze nieuwe versie uniek. Echt nieuw is het produkt niet, het Noorse produkt bestaat reeds een aantal jaren. Onlangs maakte Import Frans kennis met het produkt en heeft er meteen werk van gemaakt. Van het Noorse bedrijf kreeg de importeur het distributierecht voor Curaçao en de regio. De "best saver" is door een aantal wetenschappelijkeonderzoekbureau's als het TNO (Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschapplijk Onderzoek) in Nederland aan een onderzoek onderworpen. De onderzoeken hebben aangetoond dat bij een normaal gebruik de douchkop een besparing oplevert van 58 procent. In de praktijk betekent dat per gezin jaarlijks een besparing van ruim honderd gulden. De modellen, handdouche en globe, kosten respectievelijk NAF 69,50 en NAF 67,50 en verdienen zichzelf dus binnen een jaar terug. In deze tijd van stijgingen van de energieprijzen het overwegen waard.*

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de verdwenen heer door Martin Toonder



6572 — 'Het leven van een heer is heel eenzaam', sprak Ollie tot zichzelf. 'Het was natuurlijk heel aardig dat Tom Poes en Joost me van het vliegveld kwamen halen; het deed me werkelijk goed dat ze aan mij hebben gedacht. Maar ach, wat kunnen ze doen voor een Bommel, die door diepgezonken schurken wordt belaagd? Hier zit ik nu, berooid en miskend. Mijn geheugen heb ik terug maar de politie heeft mijn bezittingen ontvreemd en de markies heeft mijn huis gekocht voor afbraak. Zo gaat al het schone, waar ik mijn leven voor gestreden heb, teniet. Het is heel vreselijk en ik ben blij, dat mijn goede vader dit niet hoeft mee te maken'.

Op dat moment werd hij een geritsel in de struiken achter hem gewaar en toen hij zich omwendde, zag hij de nietige gestalte van Kwetal door de takken breken.

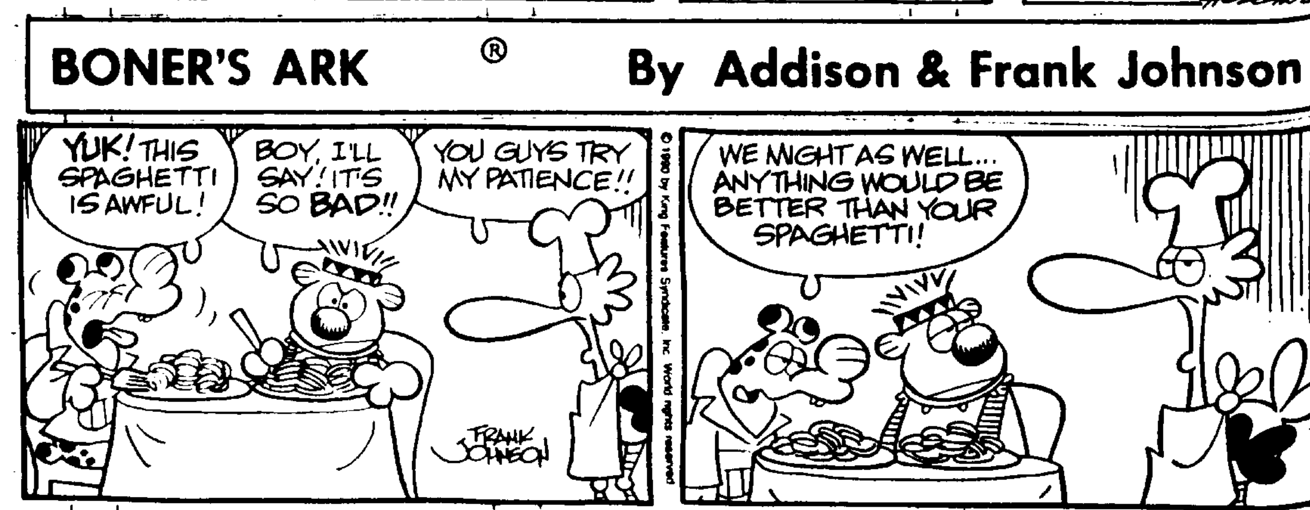
'Daar is de reus Bommel', zei het ventje. 'Goede avond en een prettige lente. De zon komt op en er zit weer mir in de verturving. Hoe is het met de wurrel gegaan?'

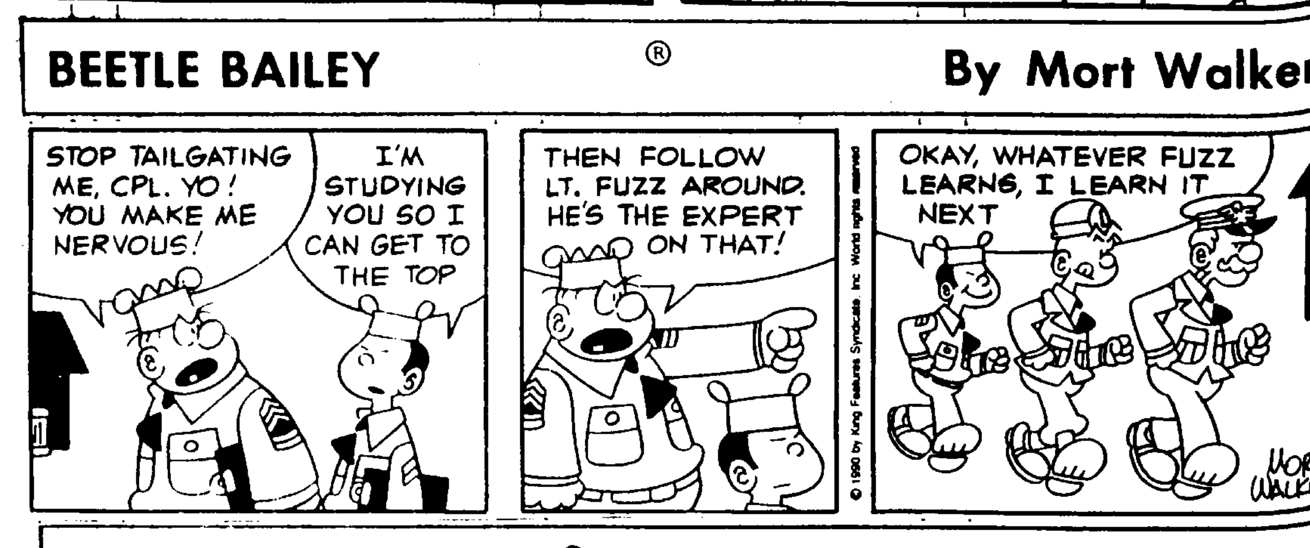
'De wurrel?' herhaalde heer Ollie niet begrijpend.

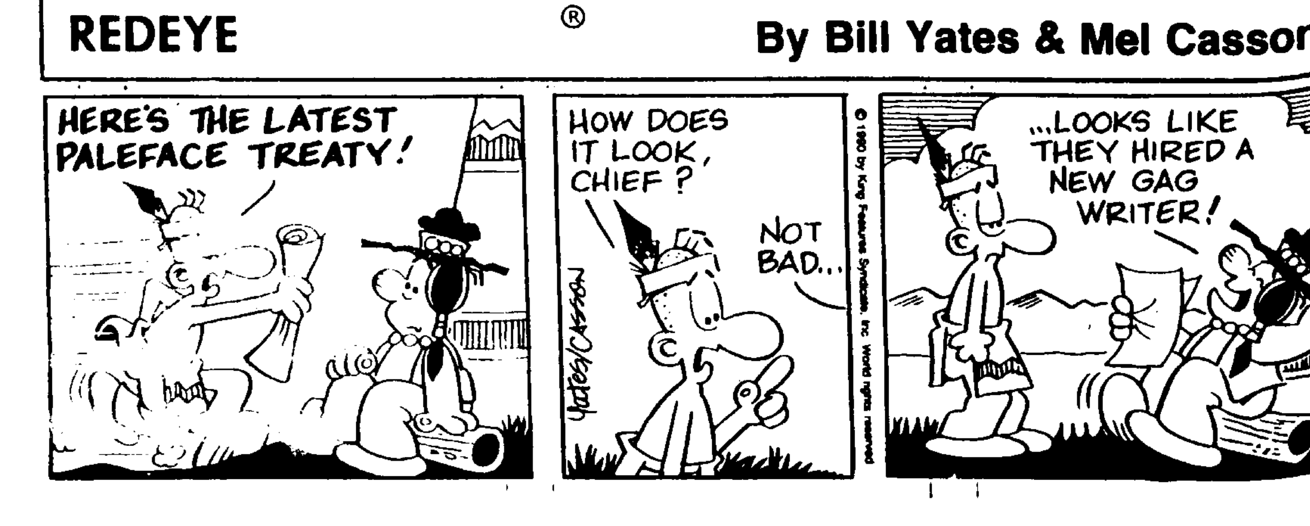
'Een insect', legde de dwerg uit. 'Het prikte een stuwing in lieden met een vernauwing en bovendien had het geheugenkorreltjes gegeten'.

'Aha', mompelde heer Bommel peinzend. 'Die vlieg. Ik heb heel wat prikken gehad en het was wel een nuttig insect, nu ik er over nadenk. Hij is nog op het eiland, vrees ik. Mijn geheugen heb ik wel terug, maar wat heb ik eraan. Mijn bezittingen zijn weg......'









AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

Volgens Paboso:
Te veel voordelen voor investeerders

KRALENDIJK — Met bezorgdheid heeft de Paboso vernomen, dat Costa Esmeralda rond is met de financiering van het project dat aan de kust van Belnem gebouwd zal worden. Op het moment dat de overheid zal onderhandelen met de investeerder, adviseert woordvoerder Nochi Willem van Paboso dat op de eerste, tweede en laatste plaats naar de voordelen van de bevolking gekeken moet worden. Willem: "Een investeerder komt slechts met één doel naar Bonaire: om geld te verdienen."

In beginsel is Willem niet tegen investeerders, maar hij vindt wel dat de overheid voordeel moet hebben door het innen van diverse belastingen terwijl de overheid tevens verleende diensten betaald moet krijgen. Ook ziet Willem wel voordelen wanneer de truckchauffeurs ingeschakeld worden voor het vervoer van materialen, fabrieken die blokken maken, electrikiteitsbedrijven die mogen installeren en meubelfabrieken die meubilair leveren.

Maar alle voordelen die Paboleider Willem opsomt worden naar zijn mening met voeten betreden. Willem: "Investeerders krijgen op Bonaire in het algemeen de mooiste delen van het eiland, voor vijftien jaar vrijdom van belasting, terwijl zij bovendien alles invoerrechtenvrij mogen importeren wat zij voor hun project nodig hebben. Zonder dat er voor hen marktbescherming is. Telkens weer blijkt het, dat het volk - ook al wordt gezegd de regering - verantwoordelijk - moet zijn voor de financiële gevolgen. Op het moment dat de investeerder groen licht krijgt van de overheid, overtreden zij alle wetten van de Antillen."

Willem wijst er op, dat de buitenlandse investeerders met hun eigen materieel en materiaal naar Bonaire komen. Zij bouwen hun eigen onderkomens zonder dat zij daarvoor vergunningen hebben en tenslotte zegt de Paboso leider dat zelfs voor de werknemers het eten van het buitenland wordt geïmporteerd, zodat ook de Bonaireaanse restaurants geen cent aan de investeerders verdienen.

Willem: "Nog onlangs werden er zeventig werknemers in de bouw naar huis gestuurd. In werkelijkheid worden de buitenlanders binnengehaald terwijl er Bonaireaanse werknemers in het zelfde vak disponibel zijn." Met nadruk zegt willem nu te begrijpen, waarom er in officiële documenten vanuit Nederland steeds aangegeven staat dat de overheid van Bonaire volledig incapabel en in zijn geheel te zwak is om als autonoom land op eigen benen te staan.





■KRALENDIJK — Op de bovenste foto worden de drie brandweer instructeurs bedankt door de cursist Gabriel Mercera die hen een blijk van waardering overhandigde. Op de foto rechts coördinator Nochi Willem, die het woord voerde namens het UBP Bestuurscollege dat niet aanwezig was en naast hem de Venezolaanse consul Altuve.
De tweede foto is een overzicht van instructeurs en cursisten die allen een certificaat ontvingen voor het deelnemen aan de cursus Planificatie en organisatie in rampengevallen.

Venezolaanse brandweercursus afgesloten

KRALENDIJK — Afgelopen woensdag werd de door Venezolaanse brandweerexperts gegeven cursus voor het personeel van de luchthavenbrandbestrijding afgesloten met het uitreiken van de behaalde certificaten. De cursus duurde van 7 tot en met 26 september en de deelnemers werden dagelijks van 8.00 uur 's ochtends tot vijf uur 's avonds getraind in praktische zaken, afgewisseld met de noodzakelijke theorie. De cursus vond plaats in de brandweerkazerne op de luchthaven van Kralendijk.

De uit Caracas overgekomen deskundigen gaven de cursus onder coördinatie van Norwin Willem van de Servisio di Ensenansa i Formashon (SEF) en het hoofd van het op Bonaire gevestigd instituut Venozolano Lic Zulayde Breceno. De opleiders waren Freddy Colina die inspecteur generaal is van de brandweer in Caracas, Manuel Santana die werkzaam is als hoofd van de planificatie afdeling en tenslotte Manuel Santana die werkzaam is als hoofd van de planificatie afdeling en tenslotte Manuel Garcia Cruz die hoofd is van de afdeling noodgevallen.

Tijdens het uitreiken van de certificaten voerde Nochi Willem het woord namens het - niet aanwezige -Bestuurscollege terwijl een van de cursisten Gabriel Mercera uit naam van de deelnemers aan de cursus een blijk van waardering voor het vele werk dat de drie deskundigen hebben verricht, overhandigde. Mayori Hart overhandigde de drie instructeurs een speldje van de Bonaireaanse brandweer en een Bonaireaanse vlaggetje.

KRALENDIJK — De Comishon Careda Bonaire (Comcabon) zal op 14 oktober de traditionele **Regattaloop** organiseren. De wedstrijd begint 's morgens om acht uur bij het voetbalstadion van Kralendijk. Vandaar loopt het parcours via Nikiboko en Tera Corra naar de Kaya Betico Croes. De totale afstand is slechts vijf kilometer en zoals gewoonlijk wordt de Regattaloop gesponsord door het Water- en Energiebedrijf (WEB) nv. Er worden weer veel deelnamers verwacht van de andere eilanden.

KRALENDIJK — Op 13 oktober zal Gilda's Pop Models weer een gevarieerde show op de planken van het Jeugdhuis Jong Bonaire brengen. Ditmaal is er een presentatie van verschillende modellen, zoals Barbie en communiekleding. De artistieke bijdrage al van Ezzard Semeleer zijn die als jeugdige zanger enige furore maakt.

Glenn & friends 15 jaar

KRALENDIJK — Op tien oktober zal het bekende combo Glenn & Friends het derde lustrum vieren. De uit Rincon afkomstige muzikale groep is naast tipiko Bonairiano de meest bekende en gevraagde groep van Bonaire. Vooral bij de diverse songfestivals - maar ook voor de Rey di Tumba - is Glenn & Friends combo veel gevraagd. De groep heeft ook vele malen gewonnen. Het feest begint met een misviering in de kerk Ludivico Beltran waarna een receptie plaatsvindt in het wijkcentrum van Rincon.

Regatta-kantoor

KRALENDIJK — Maandag zal officieel het kantoor van het regatta festival commitee worden geopend. Dit kantoor staat in het Wilhelminapark en zetelt in het vroegere gebouw van de SADO. Het Regattakantoor zal de hele dag open zijn, terwijl ook 's avonds gelegenheid is met commissieleden te spreken. Het kantoor is speciaal voor diegenen die informatie wensen over de afspraken die er met het gehele commitee zijn gemaakt. Het kantoor is ook telefonisch bereikbaar onder nummer 5798.

Gedrag raadsleden in de eilandsraad

KRALENDIJK — In de door de gezaghebber mr George Soliana opgeroepen Eilandsraadvergadering zal gesproken worden over het gedrag van de raadsleden. Dit agendapunt is aangevraagd door de opositieleden M.A Soliana-Pourier en de heren M.E.M. Melaan en F.G. Janga. Aanleiding is het gedrag van het UPB raadslid Robby de Jongh.

Diens optreden heeft vorige week nogal wat stof doen opwaaien, toen een zeventienjarige jongedame samen met haar ouders een aanklacht heeft ingediend tegen de Jongh die zich enige (naar het zich laat aanzien) lichte intimiteiten met het meisje heeft veroorloofd. De Jongh is hoofd interne dienst van het eilandgebied en de genoemde jongedame werkt in hetzelfde kantoor op Arbeidzaken. De UPB, de partij waarvoor De Jongh drie maanden geleden in de Raad werd gekozen, heeft zich tot nog toe van elk commentaar onthouden.

In de raadsvergadering zal ook een oproep (gedateerd 26 september) van de substituutgriffier van het Gemeenschappelijke Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba ter zake van het beroepsschrift van Johan Evert (Jopie) Abraham behandeld worden tegen de niet-toelating' van Abraham als Raadslid. De oppositie keurde de geloofsbrieven van Abraham goed, terwijl de UPB met vier stemmen tegen was. Reden daarvoor is aanverwantschap tussen gedeputeerde Rudi Ellis en Jopie Abraham die zwagers zijn.

In de vergadering zal verder het ontwerp notulen van de raadsvergadering van 22 juni en 10 september worden besproken. Tenslotte wordt ook de brief van de minister president behandeld over de toekomstige staatkundige structuur.

KRALENDIJK — In een brief aan de voorzitter van de KvK Aubrey Sealy drukt het bestuur van Paboso de tevredenheid uit over de manier waarop de Kamer een tweetal lezingen heeft georganiseerd met het doel de bevolking meer duidelijkheid te verschaffen in de mogelijkheid en problemen van de staatkundige structuur en de noodzakelijke keuze die Bonaire zal moeten maken.

Paboso zou gaarne zien dat de cyclus van infoavonden van de KvK door zouden gaan en wijst daarbij op het belang van een Arubaanse spreker die een overzicht kan geven van de periode van de status aparte en de periode van de post status aparte zoals Aruba dat heeft meegemaakt. Ook zou de Paboso graag zien dat MAN leider Winston Lourens zou worden uitgenodigd die dan een uitleg zou kunnen geven waarom de zogenaamde nationbuilding is mislukt en wat de reden is geweest dat de MAN de eerder ingenomen positie van een Nieuwe Antillen heeft verlaten. Na deze cyclus zouden dan de politieke partijen op Bonaire de kans moeten krijgen om hun gezichtspunt naar voren te brengen.

Jeugdselectie voetbal Bonaire

KRALENDIJK — Voor de internationale ontmoetingen voor jeugdige spelers tegen de Bolivar Girribaldi uit Venezuela op zaterdag 29 september zijn 22 spelers geselecteerd. De Bonaireaanse jeugdspelers komen van SV Real Rincon, SV Vitessem, SV ATC, SV Estrellas en SV Juventus. De uitverkorenen zijn: Henory Beaumont, James Urving, Cyril Trinidad, Karel Winklaar en Sony Mercera (allen Real Rincon); Eder Bernabela, Jair Bernabela, Pedro Pikeur, Raily Molina, Karel Craane en Pursi Clarinda (Vitesse). Van ATC de spelers: Eugène Marinus, Giovany Walters, Errelt Bomba en Glenn Bomba. Twee spelers van Estrellas namelijk Alsi Anthony en Leopold Melaan en tenslotte van SV Juventus de spelers: Elvis Sint Jago, Giavonni Soleana, Robert Frans, Edward Bernabela en Pablo Martinus.

Verrassing bij dammen

KRALENDIJK — Zondag is op Bonaire de damcompetitie begonnen. De grote verrassing op de eerste dag was het verlies van gedoodverfde kampioen Serapio Pop. Na een verkeerde zet trachtte Pop het verlies te beperken door het opofferen van twee schijven, maar zijn tegenstander Richenel Anthony (vorig jaar achter op de tweede plaats geëindigd; red.) liet zich door zijn leermeester niet verschalken en hield het heft en de schijven stevig in handen. De damcompetitie voor Serapio Pop begint met een duidelijke 2-0 achterstand.

De overige uitslagen zijn: Hildo Cicilia - Eli Willem 2-0, Michelangelo Pop - tony Matthew 0-2, Pancho Cicilia - Michelangelo Pop 2-0 en Aly Rosario - Hildo Ciclia 2-0. De partijen van Donald Goeloe, Rignald Atatus en Cancio Landskind worden later gespeeld.

Stockmarkets - NEWS

NEW YORK	PREV.	28-09	FRANKFURT	PREV.	28-09	AMSTERDAM	PREV	28-09
DOW JONES	2427	2452	DAX INDEX	1354	1334	CBS GEN.INDEX	94.10	92.40
AM.BRANDS	67.63	68.50	ASKO	858.00	858.00	ABN	32.10	31.00
AM.EXP.	20.50	21.13	BASF	198.20	196.50	AEGON	111.00	107.30
ANHEUSER B	37.00	37.50	BMW	384.00	378.50	AHOLD	123.20	122.50
ATT	31.13	31.00	COMMERZBANK	225.00	220.10	AMEV	46.70	45.10
BORDEN	30.50	32.00	DAIMLER BENZ	581.50	570.00	AKZO	87.40	84.70
CAMPBELL S	45.38	45.63	DEUTSCHE BANK	588.00	568.00	AMRO	61.90	60.00
CHRYSLER	9.63	9.25	HOECHST	194.50	190.30	BOLS	169.30	162.80
CITICORP	13.63	14.25	KAUFHOF	500.00	498.00	BUHR.TET.	51.40	51.10
COCA COLA	38.63	39.50	MAN	339.00	330.00	DAF	23.80	23.30
DIGITAL	51.00	52.00	PREUSSAG	282.00	284.80	DSM	85.30	82.10
DUPONT	33.88	34.00	SIEMENS	527.50	514.60	ELSEVIER	72.40	72.70
EAST.KODAK	38.75	38.50	VW	374.50	367.00	FOKKER	32.90	32.40
EXXON	49.75	49.00				GIST BROC.	23.40	22.00
FORD	31.75	30.88				HAGEMEYER	97.20	95.00
GEN.ELECT.	51.50	54.50	LONDON			HEINEKEN	117.30	116.50
GEN.MOTORS	36.38	36.50				HOOGOVENS	53.30	52.10
HEINZ	30.13	30.50	FT-100 INDEX	2009	1990	KLM	23.60	23.00
HOMESTAKE	22.00	21.63				KNP	38.70	37.80
IBM	104.38	106.88	ARGYLL	2.37	2.37	NEDLLOYD	46.90	46.80
KELLOGG	61.88	62.88	BARCLAYS BANK	3.11	3.11	NMB	39.00	37.40
MC DONALDS	25.75	25.88	BASS	9.35	9.20	NAT.NED.	51.90	51.80
MERCK	73.38	76.13	BRITISH STEEL	1.15	1.15	PHILIPS	21.80	21.20
MINNES.MNG	77.38	77.13	BRITISH TEL	2.63	2.63	ROBECO	83.50	83.00
MOBIL CORP	63.50	62.88	BTR	3.16	3.13	ROLINCO	78.80	77.60
NCR	56.38	56.63	CADBURY	3.13	3.05	RORENTO	59.00	58.90
PFIZER	68.88	70.63	CABLE & WIRE	4.01	4.03	RODAMCO	60.20	58.50
P.MORRIS	44.13	45.25	GRAND MET	5.36	5.30	ROYAL DUTCH	137.30	135.60
QUAKER	43.25	44.75	MARKS & SPENCER	2.16	2.16	UNILEVER	136.90	134.60
SEARS	24.88	25.38	REDLAND	5.01	4.99	VMF STORK	42.40	42.90
UP JOHN	34.13	35.75	TATE & LYLE	2.38	2.37	VOC	37.30	35.80
USX	31.38	30.25				VNU	80.70	80.50
WOOLWORTH	23.88	24.00				WESSANEN	57.60	56.00
			TOKYO					
GOLD	402.80	407.04				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	21771	20983			
SILVER	4.80	4.76				TSE 300	3161.5	3159.4
			BRIDGESTONE	1030	998			
CRUDE OIL	36.90	39.80	CANON	1390	1360	ALCAN	20.38	20.25
			DAI ICHI KANGYO	1610	1600	BELL	35.50	35.38
US$/Yen	137.10	138.31	DAIWA SEC.	935	935	BANK OF NS	11.38	11.13
			HITACHI	1170	1140	CAN.PAC.	17.63	17.88
US$/DMARK	1.57	1.56	HONDA MOT.	1320	1300	IMASCO	31.00	30.88
			JAPAN AIRLINES	1020	969	LAIDLAW	20.63	20.88
GBP/US$	1.86	1.87	NEC	1370	1360	MOORE	26.13	26.25
			NOMURA SEC.	1440	1520	NORANDA	16.38	16.38
US$/NLG	1.77	1.77	NIPPON STEEL	408	398	PLACER DOME	20.75	20.50
ECU/US$	131.85	131.70	MAZDA	640	612	POWER CORP.	14.38	14.25
CAN/US$	86.69	86.58	SONY	5700	5600	ROYAL BANK	20.00	20.00

NAPA
AMIGOE
ZATERDAG 29 SEPTEMBER 1990
Weekend Bijlage

NA 75 JAAR NOG ALTIJD ONMISBAAR

Direkteur ir.H.Parisius: "Toekomst hoopvol"

Raffinaderij in alle opzichten een kostbaar bezit

= door Norbert Hendrikse =

HET IS IN de geschiedschrijving van Curaçao bijna traditie geworden de komst van de olie-industrie te verklaren uit drie gunstige factoren: een stabiel bestuur, ruime beschikbaarheid van arbeidskrachten en een goede natuurlijke haven. Dit constateert dr Jaap van Soest in zijn Olie als water, de geschiedenis van de Curaçaose economie in de eerste helft van de twintigste eeuw.

Ook de directeur van Refineria Korsou n.v., mr.ir. Henry Paririus, somt prompt dit rijtje op in een gesprek t.g.v. van het 75-jarig bestaan van de Curacaose raffinaderij.

Om precies te zijn in mei 1915,benoemde de Bataafsche Petroleum Maatschappij (B.P.M.) een vertegenwoordiger op Curaçao, de oud-kapitein bij de koopvaardij Piet Jansen. Enkele maanden later, op 30 augustus werd het eerste stuk grond op het eiland gekocht, de plantage Asiento van Hipolito Chapman, een waterrijk gebied van circa 100 hectare dat voor het zacht prijsje van 100duizend gulden werd overgenomen.



Op 4 november kocht de B.P.M. het schiereiland van Asiento van de Curaçaosche Handel Maatschappij (CHM) (25,15 hectaren voor ruim 50 duizend gulden) en in 1916 maakte Jansen gebruik van de optie die de CHM had genomen op het water van Valentijn. Met de familie Chapman-Haseth werd overeengekomen dat de oliemaatschappij vanaf 1 januari 1917 voor tien jaar het alleenrecht kreeg op de waterproduktie van de plantage tegen 75 cent per ton water.

Uit Nederland kwamen de eerste 141 tanks en op 23 januari 1917 legde gouverneur mr. Theodorus Nuyens de eerste steen voor het laboratorium van de raffinaderij, waarvan het hoofdkantoor toen nog midden in de stad, in de Heerenstraat, was gevestigd.

Op Asiento kwamen dertien putten met molens en watertanks, want in het raffinageproces is veel water nodig, zoals landbouwers later tot hun verdriet moesten ervaren, toen door het wegpompen van zoet water, diverse plantages verzilt raakten.

Komst olie zegen voor de bevolking

ZEGEN

De komst van de B.P.M. naar Curaçao betekende economisch gezien een zegen voor het eiland. Daarvóór was er voor de ruim 30 duizend inwoners weinig te verdienen. De structuur van de landbouw was zwak. Zoals Van Soest constateert: 'Wie op het landbouwbedrijf was aangewezen beschikte niet over kennis en kapitaal; en wie kennis en kapitaal had was niet geïnteresseerd in landbouw'.

De handel was voornamelijk in handen van joodse kooplui en handel en havenbedrijf waren nauw met elkaar verweven en werden vaak door dezelfde firma's bedreven.

De fosfaatmijn Santa Barbara was het enige Curaçaose bedrijf dat voor exportproductie op grote schaal was ingericht. Maar juist dit bedrijf lag in die jaren stil.

Van de andere kant werd, met name door Britse maatschappijen die zich concessies hadden verworven om olie te halen uit het Meer van Maracaibo, gezocht naar een raffinaderij gelegen aan een geschikte haven om de olieproducten te verschepen. Venezuela zelf had die gelegenheid niet en bovendien heerste daar in die jaren zeker niet de eerder genoemde politieke stabiliteit. En zo lag het dus voor de hand dat Curaçao de vestigingsplaats werd voor de raffinaderij die de zware Venezolaanse olie zou gaan verwerken.

IMPACT

Dat de komst van de olie-industrie ook een geweldige sociale 'impact' had voor het eiland is duidelijk. Met name door de import van honderden en in de jaren van de Tweede Wereldoorlog zelfs duizenden buitenlandse arbeidskrachten uit de regio en uit Madeira. En ook door de komst van honderden Nederlandse *ex-patriates*, employés van de Shell die de Hollandse cultuur hier ter plaatse versterkte.

Ook was het zo dat de komst van de olie-industrie geo-politiek gezien van enorme strategische betekenis was voor Curaçao en de Nederlandse Antillen. Voor de vestiging van de B.P.M. was door Nederland op regeringsniveau gepraat met de autoriteiten in Caracas en toen de Curaçaose raffinaderij in de jaren veertig de grootste brandstofleverancier werd voor de geallieerde oorlogsmachine, werd door de Verenigde Staten onmiddellijk gezorgd voor een adequate militaire bescherming van de olie-installaties en de haven.

Daarom was het geen wonder dat toen Shell Curaçao n.v. in 1985 bekend maakte dat men het bedrijf op Curaçao zou sluiten, niet alleen Nederland en Venezuela maar ook de Verenigde Staten hun bezorgdheid toonden. De komst van het Venezolaanse staatsoliebedrijf Petroleos de Venezuela S.A. (PDVSA) was dan ook van zowel economische als geopolitieke betekenis voor de regio. Het Venezolaanse oliebedrijf had op zich niet al te grote animo om zich op Curaçao te vestigen. De Venezolaanse regering nam de politieke beslissing om het wel te doen.

RAMP

Mr.ir Henry Parisius van de toen opgerichte Refineria Korsou n.v.: 'De ramp bij een blijvende sluiting van de raffinaderij zou niet te overzien zijn geweest. Neem alleen het feit dat zo'n kleine tweeduizend mensen ineens op straat zouden komen te staan, en reken daarbij nog het afnemen van allerlei andere aktiviteiten van toeleveringsbedrijven, aannemers, de haven enz. Dit moest ten koste van alles voorkomen worden en daarom ook was de overname van de raffinaderij door de regering en het contract met PDVSA niet alleen een logische, maar ook een onvermijdelijke stap'.

Maar tegelijkertijd kreeg de eilandsoverheid en Refineria Korsou de verantwoordelijkheid over een raffinaderij met alles erop en eraan, zonder dat men enige ervaring had op dit gebied.

Parisius: 'De eerste jaren hebben we dat opgelost door het inhuren van buitenlandse know-how wanneer dat nodig bleek. Nu hebben we zelf wat meer ervaring in eigen huis al is het personeelsbestand van Refineria Korsou zelf beperkt tot acht man en blijft men waar nodig een beroep doen op deskundigheid en diensten van buitenaf'.

De installaties die aan Refineria Isla n.v. worden verhuurd voor 11 miljoen dollar per jaar, vergen onderhoud en om up to date te blijven moet er geregeld worden geïnvesteerd. Deze week nog werd er door de direktie van de Isla opgemerkt dat we een raffinaderij hebben die zeer duur in onderhoud is en dat we mede daarom niet concurrerend zijn in de regio.

Parisius: 'Dat is ook zo. Het onderhoud dat voor rekening komt voor Isla n.v. is inderdaad duur. Maar daarnaast kan er nog genoeg gedaan worden aan verbetering van de efficiency, om verspillingen te voorkomen.

De verhoging van de Venezolaanse olie-produktie, is momenteel gezien de Golfcrisis erg actueel. De Curaçaose raffinaderij verwerkt momenteel zo'n 200 vaten per dag, dit kan nog enigszins opgevoerd worden. Dat houdt echter in dat de raffinaderij optimaal moet kunnen draaien. Overigens betekent de huidige stijging van de olieprijzen niet direkt een voordeel voor de raffinaderij. De handel in ruwe olie wordt namelijk interessanter dan die in produkten. Het benutten van opslagruimte kan in de toekomst wel aantrekkelijker worden en we zijn blij dat in de afgelopen jaren de installaties van de Curaçao Oil Terminal (COT) zodanig zijn opgeknapt dat aan een eventuele stijgende vraag naar opslagruimte kan worden voldaan'.

Caracasbaai is weer een ander verhaal. Tenminste uit berichten blijkt dat de installaties daar niet zonder meer kunnen worden gebruikt.

'Over Caracasbaai zijn we al drie jaar aan het onderhandelen met de Refineria Isla. De installaties worden momenteel toch niet meer gebruikt en de erfpachtshuur loopt in 1992 af. PDVSA staat echter gereserveerd tegenover overname. Wellicht bestaat er enige vrees dat andere buitenlandse oliemaatschappijen de opslagruimte dan zouden kunnen gaan gebruiken. Het is logisch dat men liever geen concurrent in de buurt wilt.

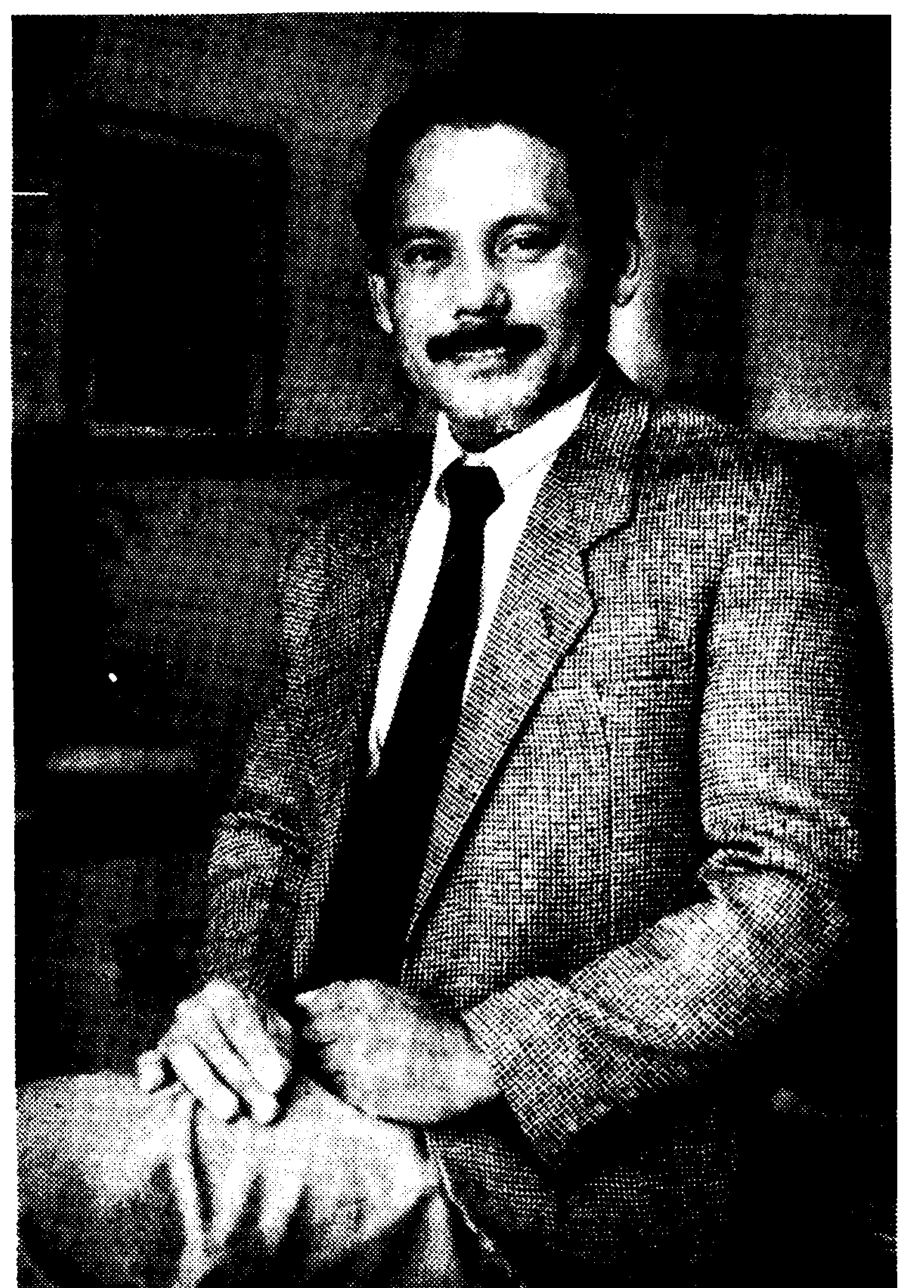
De Curaçaose overheid denkt erover Caracasbaai te bestemmen tot toeristisch gebied. Eventueel zou men dat kunnen combineren met een cruise-terminal. Er zijn faciliteiten aanwezig voor het leveren van water aan schepen en de opslagtanks zouden nog kunnen worden gebruikt voor bunkerolie. De pijpleiding naar de raffinaderij is echter onbruikbaar. Wij denken er ook over om gedeelten ervan te slopen.'

Onderhoud is een kostbare affaire

Slopen van opslagtanks en andere installaties is een ingewikkelde en kostbare geschiedenis. Met het openhouden van de raffinaderij heeft de Curaçaose overheid zich deze verantwoordelijkheid op de hals gehaald bij eventuele gedeeltelijke of totale sluiting.

Parisius: 'Het is inderdaad niet goedkoop. Maar als de markt voor schroot gunstig is kunnen de kosten van het afbreken en opruimen worden gecompenseerd met de opbrengsten bij verkoop van het oud ijzer. Het gasvrij maken is een van de belangrijkste aspecten. Er bestaat echter de mogelijkheid om bij de sloop de fundering te handhaven, zoals met diverse installaties op het Isla-terrein al gebeurt'.

Een andere verantwoordelijkheid die de overheid als eigenaar van de raffinaderij heeft is de zorg voor het milieu. Laatst nog was er een aktie van milieugroepen tegen de luchtvervuiling in bepaalde wijken zoals Marchena en Wishi. Wat doet Refineria Korsou hieraan?



Mr.ir Henry Parisius (42) is geboren en opgegroeid op Curaçao. Na het voltooien van de middelbare school (Radulphus College), studeerde hij Petroleum and Mining Engineering aan de Technische Universiteit Delft en later rechten (specialisatie notarieel recht). Na zijn terugkeer uit Nederland in 1974 trad hij in dienst van het Eilandgebied Curaçao waar hij voor zijn benoeming tot directeur van Refineria Korsou n.v. waarnemend hoofd was van het Sociaal Economisch Planbureau en direkteur van Petro Curacao n.v.

Parisius: 'Dat is een moeilijke aangelegenheid. Het probleem ligt in de brandstof die voor de raffinaderij wordt gebruikt. In de Verenigde Staten, Venezuela en Europa worden de meeste raffinaderijen gestookt met aardgas. Dat is een zeer schone brandstof en daar heeft men de problemen met luchtvervuiling zoals wij die hier kennen niet. Wij stoken met zware residu dat veel goedkoper is. Veranderen van het systeem is helaas economisch niet te verantwoorden. Het zou betekenen dat de operatiekosten van de raffinaderij nog veel hoger komen te liggen en dan kan met het bedrijf beter sluiten'.

WAT EERST?

'Shell Curaçao n.v. heeft indertijd geprobeerd door de bouw van hogere schoorstenen de overlast van de luchtvervuiling te beperken, maar het probleem helemaal uit de weg ruimen doe je daarmee niet.

Je zou je kunnen afvragen wat was er eerst? De raffinaderij of de woonwijken waar nu geklaagd wordt? Ik geef toe dat als we nu voor de keuze stonden, zeker een andere vestigingsplaats zou worden gezocht voor de raffinaderij. Vergeet echter niet dat juist de geschiktheid van de natuurlijke haven van de Annabaai een van de belangrijkste overwegingen was van de B.P.M. om naar Curaçao te komen.

Defensa ambiental heeft voorgesteld om i.p.v. Malpais de terreinen aan de Schottegatweg West onder de rook van de raffinaderij te bestemmen als industrieterrein. Ik ben het daar niet mee eens. Het zou betekenen dat je de mensen die daar werken aan de emissie zou blootstellen. Vooralsnog zou dit gebied als bufferzone in tact moeten blijven.'

Om te kunnen blijven concurreren in de regio moet de raffinaderij worden gemoderniseerd. Dat vergt grote investeringen. Uit gegevens van het rapport van Arthur D. Little blijkt dat in de komende jaren zo'n 300 tot 500 miljoen dollar moet worden geïnvesteerd. Waar moet dat geld vandaan komen?

Parisius: 'De verantwoordelijkheid voor het dagelijks onderhoud en het doen van kleine vervangingen is zoals ik reeds zei geheel voor rekening van Refineria Isla n.v. Wij gaan geregeld inspecteren en in loop persoonlijk ook met zekere regelmaat door het bedrijf om de stand van zaken op te nemen, met name als een plant in revisie is.

Er zijn verbeteringen mogelijk zonder al te grote investeringen. B.v. door operationeel te streven naar een grotere doelmatigheid. Een investering van pakweg 25 miljoen dollar kan op die manier vrij snel, in maximaal twee jaar, worden terugverdiend. De Isla heeft op zich genomen dit soort korte termijn projecten voor eigen rekening uit te voeren'.

VEILIGHEID

'Daarnaast zijn er investeringen nodig op middellange en lange termijn die tot doel hebben de raffinaderij meer levensvatbaar en concurre-

Vervolg op pag. 7

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

HONDERDEN DODEN ONDER ZWARTE BEVOLKING

Kumar Sanjay: Politie houdt overleg tegen

Inkatha en ANC strijden om macht in Zuid Afrika

DEN HAAG.- "Het geweld dat uit de provincie Natal de laatste dagen is overgeslagen naar de zwarte woonsteden bij Johannesburg is geen stammenconflict", benadrukt Kumar Sanjay, de vertegenwoordiger van het ANC in Nederland. "Het is een strijd tussen politieke krachten, waarbij het erom gaat dat Inkatha-leider Mangosuthu Buthelezi een plaatsje op de kaart van de nationale politiek wil bevechten", verduidelijkt hij in een gesprek met het ANP. "Daarnaast zijn de Zuidafrikaanse regering en de politie nauw betrokken bij de strijd tussen Inkatha en het ANC. De extreem-rechtse krachten binnen de politie zijn ertegen dat president Frederik de Klerk overleg voert met ANC-leider Nelson Mandela en het is dan ook geen toeval dat het geweld op dit moment is opgelaaid in andere delen van het land".

Sanjay doelt op de succesvolle gesprekken tussen de Klerk en Mandela. De tweede onderhandelingsronde tussen de regering en het ANC (African National Congress) een aantal weken geleden verliep voorspoedig. Het ANC besloot zijn gewapende strijd tegen het apartheidsbewind op te schorten mits de regering het geweld van de politie tegen de zwarte bevolking in de hand zou houden.
Mandela liet enige dagen na het overleg weten dat de voorbereidende gesprekken hiermee waren afgerond en dat de "echte onderhandelingen" over het nieuwe Zuid-Afrika zonder apartheid konden beginnen.
Vrijwel direct na het in Zuid-Afrika historisch genoemde besluit van het ANC braken de eerste rellen buiten Natal uit tussen aanhangers van Buthelezi, die zich de leider van alle zulu's noemt, en sympathisanten van het ANC. De onlusten zijn inmiddels via de zwarte woonsteden Sebokeng, Thokoza, Kathlehong en Vosloorus overgeslagen naar de zwarte miljoenenstad Soweto, die geldt als een van de thuisbases van het ANC. De politie maakte na een week de trieste balans op: er vielen 337 doden.

NATAL

Vanaf nu kan niemand meer om de vier jaar durende bloedige oorlog in Natal heen. De gevechten, die door de Zuidafrikaanse regering en politie nadrukkelijk als geweld tussen zwarten werden afgedaan, kostten sinds 1987 3.300 mensen het leven. Dat houdt bijvoorbeeld in dat er in 1988 alleen al twee keer zoveel doden vielen in Natal als in de burgeroorlog in Libanon dat jaar.
Tot 1980 waren er op het oog weinig politieke spanningen in het thuisland Kwazulu in de provincie Natal, waar chief-minister Buthelezi regeerde. Zijn Inkatha-organisatie, opgericht als een bevrijdingsbeweging voor zulu's, leek in redelijke harmonie met het ANC te leven. Maar vanaf 1980, toen het ANC zich steeds duidelijker ging profileren in schoolboycots en in zwarte vakbonden opgericht mochten worden, groeide de kloof.
ANC-aanhangers verweten Inkatha, die altijd goede banden onderhield met de regering, de apartheid in stand te houden door mee te werken aan het thuislandensysteem terwijl het ANC de strijd tegen de apartheid juist opvoerde. De Kwazulu-regering verscherpte de situatie door te eisen dat alle politie-agenten lid moesten zijn van Inkatha en door onderwijs en banen te weigeren aan zwarten die de doelstellingen van de zulu-organisatie niet onderschreven.

IN HET NAUW

De plaatselijke bestuurders, allen pro-Inkatha, voelden zich in het nauw gebracht door de opkomst van met het ANC-gelieerde organisaties en vakbonden en de politieke ruzies gleden langzaam af naar het niveau van een openlijke, wrede oorlog.
In een maandag gepubliceerde analyse stelt de humanitaire organisatie IDAF (International Defense and Aid Fund) dat de rol van de Kwazulu-politie, die per definitie Inkatha-gezind was, hierin van groot belang was. Door vooral ANC-aanhangers op te pakken en leden van Inkatha vrijuit te laten gaan werd de politie in wezen de gewapende arm van de zulu-organisatie, aldus IDAF.
De Zuidafrikaanse politie, die op grond van de noodtoestand de zwarte woonwijken in Natal binnentrok, volgde een zelfde lijn. Wapens van Inkatha (speren, messen, zelfgemaakte geweren) werden niet in beslag genomen omdat het "culturele wapens" zouden zijn en Inkatha-'warlords' werden niet opgepakt of direct na hun arrestatie op borgtocht vrijgelaten.
Nelson Mandela voerde in juni in zijn gesprek met premier Ruud Lubbers nog aan dat het toch opmerkelijk was dat de politie, die er na de instelling van de noodtoestand in slaagde overal in Zuid-Afrika rellen te onderdrukken, niet opgewassen bleek tegen het geweld in Natal.
Een aantal woongemeenschappen in Natal voelde zich door de houding van de politie zo bedreigd dat zij vanaf 1988 Pretoria herhaaldelijk vroegen of het leger niet kon worden ingezet.
Hoe de oorlog tussen Inkatha en het ANC nou precies is overgeslagen naar de steden buiten Natal is niet duidelijk. Beide organisaties beschuldigen elkaar ervan te zijn begonnen en er doen allerlei geruchten de ronde over opstandelingen die met vrachtwagens vanuit Natal werden aangevoerd om de bevolking van de woonwijken tegen elkaar op te hitsen.

OORZAAK

Volgens Sanjay is een van de oorzaken voor de uitbreiding van het geweld dat Buthelezi, die tot voor kort voor de favoriete zwarte leider van de blanke autoriteiten doorging, na de vrijlating van Mandela in februari van het politieke toneel lijkt te zijn weggevaagd. Buthelezi zou alles in het werk stellen om ook bij de gesprekken met de regering betrokken te worden.
Het ANC heeft een verklaring uitgegeven dat er eerst een eind moet komen aan het geweld, voordat Mandela Buthelezi wil ontmoeten om te praten over een oplossing, vertelt Sanjay. "De regering moet daar ook aan meewerken, er moet druk worden uitgeoefend op de klerk, want hij doet nog niet genoeg". De ANC-vertegenwoordiger voegt daaraan toe dat het "niet hypothetisch is" dat De Klerk, Mandela en Buthelezi binnenkort rond de tafel zitten om het geweld te bespreken.
De Zuidafrikaanse ambassadeur in Nederland, Albert Nothnagel, zegt in een reactie dat een gesprek tussen Mandela en Buthelezi van "kardinaal belang is". President De Klerk zou daarbij aanwezig moeten zijn. "Alle politieke leiders moeten beseffen dat zij volgelingen hebben waarop zij invloed kunnen uitoefenen. Daarom is een gesprek met alle politieke leiders nodig, dat niet beperkt moet blijven tot De Klerk en Mandela".



Afrikaanse vrouwen in Thokoza rouwen om de dood van een familielid die om het leven kwam tijdens de onlusten tussen Inkatha-aanhangers gesteund door de politie en leden van een andere stam. Bij stammenoorlogen in Zuid Afrika zijn de afgelopen weken al honderden slachtoffers gevallen.

BETROKKEN

Het lijkt Nothnagel overigens onwaarschijnlijk dat de politie bij het geweld betrokken is. "Als dat mocht blijken dan zal de regering daar een standpunt over innemen. Het is niet de benadering van de Zuidafrikaanse regering dat de politie betrokken raakt bij de politieke strijd".
Nothnagel tekent er wel bij aan dat "politiek geweld deel uitmaakt van de realiteit in Zuid-Afrika. Dat is tragisch en jammer, maar het is helaas een normale situatie. Op het moment maken wij verschillende fasen door van afwisselend vredesbesprekingen en oplaaiend geweld".
Hij onderstreept dat de regering het overleg met ANC niet zal afbreken. "Hoe meer geweld er is, hoe noodzakelijker vredesbesprekingen zijn. Laat dan het enige zinvolle resultaat van het geweld zijn dat iedere Zuidafrikaan daarvan doortrokken raakt".

Kraken gepleegd op klaarlichte dag

Franse politie vindt gestolen kunstwerken

PARIJS - De Franse politie heeft zaterdag zes waardevolle schilderijen en een beelhouwwerk teruggevonden, die op klaarlichte dag uit musea in Frankrijk en Italie zijn gestolen.
Onder de schilderijen bevonden zich een Renoir ter waarde van een miljoen dollar en een werk van de Hollandse schilder Johan Barthold Jongkind (1819-1891), zo maakte het Franse ministerie van Binnenlandse zaken dit weekeinde bekend. De politie kwam de kunstwerken zaterdag op het spoor bij de arrestatie van een man die werd verdacht van het stelen van een Italiaans vijftiende eeuws schilderij. Daarbij ging het om een portret van de Venetiaanse doge (magistraat) Francesco Foscari uit het Correr-museum aan het Sint-Marcusplein in Venetie.
De arrestant informeerde de politie over de plaats waar nog eens vijf gestolen schilderijen en een beeld waren verborgen. Dat was ergens in Lyon. Behalve de Renoir uit het Louvre en de Jongkind trof de politie drie schilderijen aan afkomstig uit andere Parijse musea, waaronder een portret uit het Rodin-museum.

Alberto Moravia: schrijven als noodzaak

DEN HAAG .- Na 65 jaar van intensieve arbeid, waarin hij ruim dertig boeken en filscenario's schreef, is ook voor Alberto Moravia, de beroemde Italiaanse romancier, dan eindelijk de dag gekomen dat hij definitief zijn schrijverspen moet neerleggen. Zelfs op zijn 82ste jaar was hij nog actief. Toen hij enkele maanden geleden Amsterdam bezocht ter gelegenheid van de uitgave van een Nederlandse vertaling van een van zijn boeken, kon de Italiaanse maestro het niet laten nog enkele verhalen te schrijven. Zijn werken zijn in 29 talen vertaald.

Ook een soort gewrichtsontsteking aan zijn rechterhand, die decennialang de pen vasthield, kon hem het schrijven niet beletten. "Schrijven is een fysiologische noodzaak voor mij. Net als eten en slapen", zo zei Italië's beroemdste auteur. Ooit zei hij dat zijn onbedwingbare schrijfdwang voortkwam uit verveling. "Ik verveel me erg, het is de grote drijfveer van mijn leven", zei hij toen hij tachtig werd.

Volgens de schrijver komt niet alleen zijn schrijverschap voort uit verveling, maar is de hele wereldgeschiedenis hiervan het gevolg. "De grote momenten in de geschiedenis zijn toe te schrijven aan verveling", zei hij. "De verveling is een ziekte. Men moet onophoudelijk iets verzinnen om de band met de realiteit te hervinden."
Moravia zag de Russische schrijver Fjodor Dostojevski als zijn grote leermeester, omdat deze 19e eeuwse schrijver voor het eerst niet langer schreef over de relatie individu en maatschappij, maar over de relatie van het individu en zichzelf. Toch was Moravia niet een man die aan zijn schrijftafel zat vastgekluisterd. Behalve romancier was Moravia ook nog journalist en enthousiast filmcriticus. Hij wist altijd nog wel tijd vrij te maken om een bioscoopje te pikken in zijn woonplaats Rome. Bijna dagelijks ging hij naar de bios, en zeker niet alleen om zijn eigen verfilmde boeken te zien. De regisseurs die zijn werken verfilmden liet hij altijd de vrije hand, hetgeen hem toch wel eens moeilijk viel "want zij transformeren soms iets dat uit het diepst van mijn innerlijk kwam", zo liet de schrijver zich eens ontvallen.
Ook op politiek terrein liet moravia zich niet onbetuigd. Zo trok hij als communistische afgevaardigde in het Europarlement begin jaren tachtig nog ten strijde tegen kernwapens. In 1986 ging hij voor UNICEF naar Etiopië en pleitte hij voor een conventie voor de verdediging van het kind.

IN HET BLOED

Maar voor alles was Moravia schrijver. Dat het schrijven hem in het bloed zat bleek al in 1929 toen hij als zeventienjarige debuteerde met "De onverschilligen" waarmee hij zich op slag literaire faam verwierf. Het handelt in het milieu van de verstikkende en benepen Romeinse middenklasse waar de oude waarden in verval raken en de hoofdpersonen worden veroordeeld tot onverschilligheid.

Met zijn "La Romana" vestigde hij zijn naam definitief als schrijver. Van het boek, in het Nederlands vertaald als "Vrouw van Rome", werden over de gehele wereld meer dan een miljoen exemplaren verkocht.
Recensenten hebben de korte verhalen van Moravia geprezen als "Italiaans tot in het merg". Verscheidene van zijn romans zijn verfilmd, waaronder "La Romana", waarin Gina Lollobrigida de hoofdrol speelde, en "La Ciociara" (in Nederland uitgebracht onder de titel "Twee vrouwen") met Sophia Loren. Zijn geruchtmakende roman "De conformist" uit 1951 werd door zijn vriend Bernardo Bertolucci op de rolprent gezet. Met Bertolucci trok hij door China voor diens beroemde film "The last emperor" over het leven van de laatste Manchukeizer.



NIET EROTISCH

Moravia schreef vooral over rebelsheid, vrouwen, jaloezie en seks, waardoor hij een niet bepaald onomstreden reputatie opbouwde. Toch beschouwde hij zijn boeken niet als erotisch, laat staan als pornografie dat volgens hem seks op een vulgaire manier behandelt.
"Een romanschrijver kan een warer beeld van de zaken schilderen als hij ze beziet door de ogen van een vrouw". Zei hij.
Ondanks zijn linkse sympathieën was Moravia nooit lid van een politieke partij. Ook zag hij zichzelf niet als "geëngageerd", maar vooral als kunstenaar die "vrij in zijn meningen" moet zijn. Hij keurde de instelling af van schrijvers die wel politiek gebonden waren. "Als een auteur uitgesproken politieke denkbeelden heeft, moet hij een verhandeling schrijven en geen roman", was zijn overtuiging.
Moravia, wiens echte naam Alberto Pincherle is, werd op 28 november 1907 in Rome geboren als zoon van een welgestelde joodse architect en schilder uit Venetië en een Oostenrijks-Hongaarse gravin. Naar zijn zeggen begon hij al op zesjarige leeftijd verhalen te vertellen, nog voordat hij schrijven kon.

EENZAME JEUGD

Hij had een eenzame jeugd. Vanaf zijn negende jaar, toen hij tuberculose opliep in de botten van zijn benen, verbleef hij de meeste tijd in een sanatorium. Dit betekende dat hij zijn gewone schoolopleiding moest afbreken. Vijf jaar lang lag hij op bed. De jonge Alberto maakte echter goed gebruik van zijn tijd door gemiddeld in elke twee dagen een boek uit te lezen en zelf verhalen te verzinnen. Van gouvernantes leerde hij Engels, Frans en Duits.
Toen hij tenslotte het sanatorium verliet, had hij besloten schrijver te worden. Maar dat was nog niet niet eenvoudig, zo bleek toen hij met "De onverschilligen" naar de uitgever stapte. Deze was pas bereid het boek op de markt te brengen toen de tiener eerst zelf een aanzienlijke bijdrage in de kosten wilde leveren. Het vinden van een uitgever was voor Moravia echter niet het grootste probleem. Volgens de jonge schrijver kwamen de moeilijkheden pas na het de lovende woorden waarmee zijn debut werd verwelkomd. "Ik dacht namelijk dat ik alles al had gezegd".
Het fascistische bewind wantrouwde hem in de jaren dertig steeds meer en betichtte hem ervan dat hij een "immoreel schrijver" was. Dat hij een afkeer had van het regime van Mussolini blijkt duidelijk uit zijn romans. Hij heeft echter altijd ontkend dat de anti-fascistische student die een belangrijke rol speelt in "La Romana", een zelfportret zou zijn.

Maar na ruim 50 jaar was hij nog steeds hard aan het werk en wist hij van geen ophouden. Maar toch ging het hem niet altijd even gemakkelijk af, zo vond Moravia zelf. "Ik schrijf slecht als ik niet precies weet wat ik wil zeggen. Ik moet dikwijls dezelfde roman meer dan eens herschrijven. Ook weet ik nooit welke kant ik opga. Daarom schrijf ik ook. Om te weten wat ik ga schrijven", aldus de romancier.



Joy Gibbs in de overbekende imkers-outfit.l

OVERHEID ZIET GEEN NOODZAAK VOOR OPTREDEN

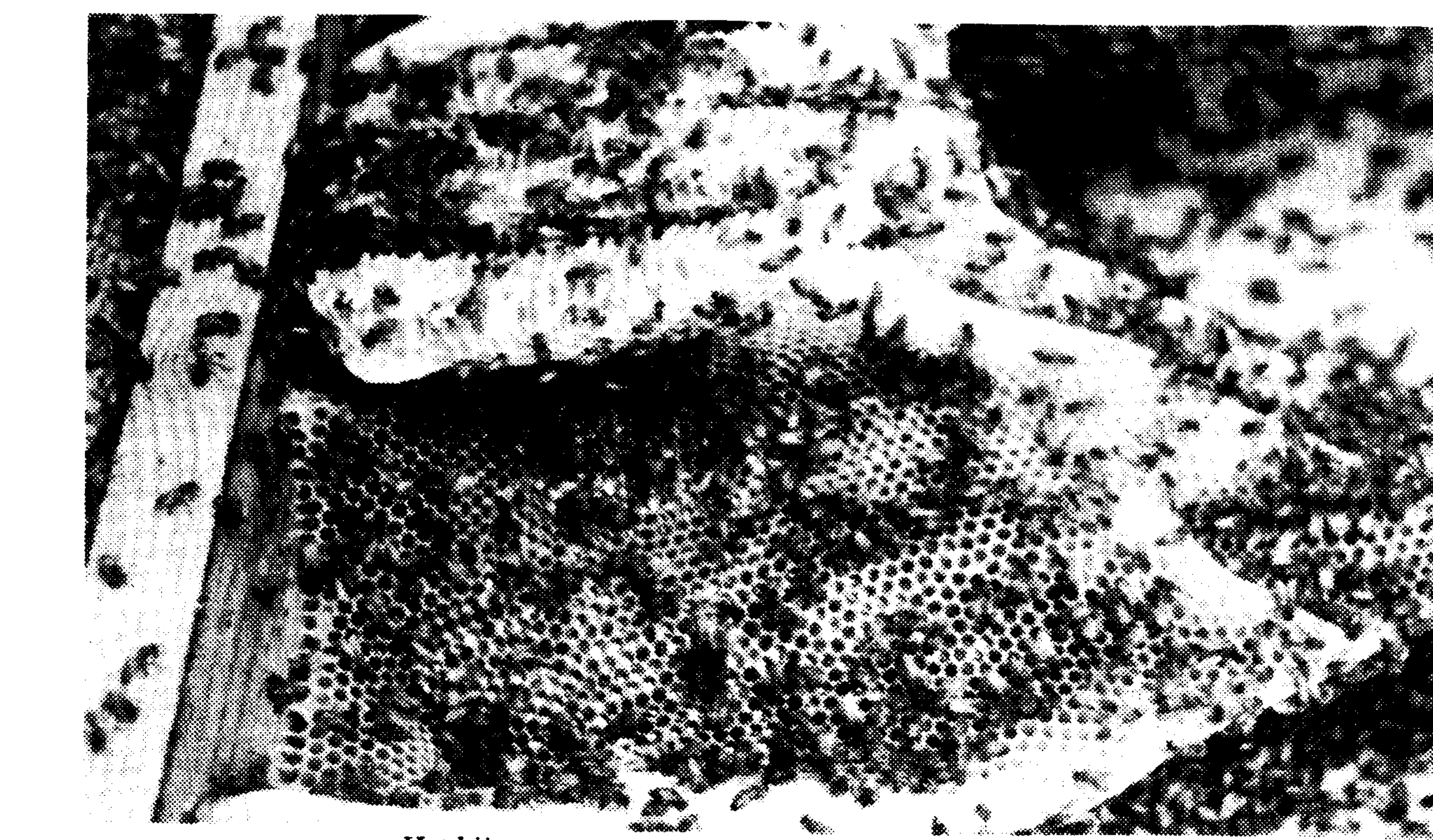
Imker Joy Gibbs: 'Import verbieden"

Rampen dreigen voor bijenteelt op Curaçao

= door Stella Slooten =

'Ik ben een roepende in de woestijn. Ik schreeuw tegen het dove ambtenarenapparaat. Bij wie moet ik zijn om over de huidige bedreigingen van de bijenteelt te praten, ik loop tegen een hoge muur op, een muur van onwetendheid, een gebrek aan kennis over wat de bijen voor gigantisch belangrijke rol in ons eco-systeem spelen.'

Deze hoogdravende woorden komen van Joy Gibbs, imker en natuurliefhebber in hart en ziel. Vele Curaçaoënaars hebben hem de afgelopen weken aan het werk gezien, onder meer op televisie, hij verwijderde bijenvolken uit het gebouw van de gezinsvoogdijraad, een sportschool en bij verschillende particulieren. Een raar volk, die imkers, wordt vaak gedacht. Wie wil zich nou zo intensief bezighouden met die prikbeesten? En wat is er aan de hand met die bijen waar we ons druk over moeten maken?



Het bijennest is een heel verfijnd raat, wat keurig en heel precies onderhouden wordt. Het lijkt een grote krioelende menigte, maar er zijn afgeschermde gedeelten voor de honing, het broed, enzovoorts.

Gibbs - yu di Korsou van geboorte maar na 24 jaar Nederland wel wat verhollandst ('Ah, prima, jij komt me interviewen? Ja zie je, m'n papiements is niet meer zo goed') - begrijpt dat hij de tijd moet nemen om dat uit te leggen. Niet alleen in dit interview, maar ook bij het overbrengen van zijn ideeën bij de overheid en de lokale bevolking. Voor iedere willekeurige buitenstaander niet zo verwonderlijk, want hij wil nogal wat. Hij heeft bij minister Stanley Inderson van Volksgezondheid een aantal eisen - jawel - op tafel gelegd, die er niet om liegen.

GRENS DICHT

Gibbs doet dit niet à titre personel, er is kortgeleden een officiële 'Stichting ter bevordering van de bijenteelt op de Nederlandse Antillen' opgericht, onder andere door Gibbs en zijn broer. Het belangrijkste wat de stichting op korte termijn wil bereiken is dat de Antilliaanse grenzen gesloten worden voor de import van bijenvolken, koninginnen en gebruikte bijenkasten (de 'kunstmatige' behuizingen). Alleen de bijen en bijenmaterialen waaraan de stichting haar goedkeuring hecht zouden in de Antillen toegelaten mogen worden.

Dit riekt naar het kweken van een gezonde voedingsbodem voor de stichting, 'maar zo is het zeker niet', aldus Joy Gibbs.

De al grijzende Gibbs, in Nederland werkzaam als deskundige op het gebied van alarmsystemen, komt op Curaçao 'z'n steentje bijdragen'. Hij verblijft enkele maanden op z'n geboorte-eiland om de stichting en een aantal activiteiten daaromheen van de grond te krijgen en om meer als hoofddoel de bijenteelt weer op poten zetten. De Antillen zijn er immers - onder meer vanwege het klimaat is het een waar bijenparardijs - uitermate geschikt voor. Zo is Gibbs ook door deskundigen uit Nederland verzekerd.

Gibbs is een eenvoudig man. Liefhebber van natuur en dieren en mateloos geboeid door vrijwel alles wat zich in de eco-systemen afspeelt. Z'n tijdelijk verblijf is een sober ingerichte caravan op een terrein in de buurt van de Cas Coraweg, waar binnenkort ook wat ideeën van de stichting verwezenlijkt worden. Er komt een terrein met bijenkorven waar een beginnerscursus voor aankomende imkers opgezet wordt.

Een man van veel woorden, grootse gebaren en een aanstekelijk enthousiasme voor zijn geliefde bezigheid. Vandaar ook zijn fanatisme om interesse te wekken voor de gevaren die die bezigheid bedreigen.

'Er voltrekken zich momenteel in de bijenwereld rampen. Er zijn in Europa, Amerika en Zuid-Amerika ziektes onder bijenvolken geconstateerd, waarvoor nog geen tegenmiddel is gevonden. Bovendien zijn er al jarenlang berichten over duizenden bijenvolken die van de ene op de andere dag spoorloos verdwijnen. Weg, foetsie, niemand snapt er iets van'. Alleen al in Nederland verdwenen vorig jaar honderden bijenvolken, deskundigen staan voor een raadsel.

Killerbee verspreidt zich in de regio

'Je kunt niet zeggen, o.k., een bijenvolk meer of minder, wat maakt dat uit', zegt Gibbs. 'De bij is een bio-indicator voor de toestand van het milieu, het is een essentiële schakel in ons ecosysteem'. En meteen daar achteraan: 'Waar beginnen de eerste sexuele lessen mee? Het bloemetje en het bijtje, juist, nou, zo essentieel zijn de bijen ook. De rol die zij spelen bij de bestuiving van bloemen en planten is enorm groot. Zou die schakel wegvallen, dan heeft dat desastreuse gevolgen voor ons ecosysteem.

Van Einstein komt de uitspraak: 'Als de aarde voor de bijen onbewoonbaar wordt, zullen vier jaar later ook de mensen van de wereldbol verdwijnen'. Gibbs weet ook niet hoe gefundeerd die uitspraak is, noch waar die op gebaseerd is, maar vast staat dat er wezenlijke bedreigingen voor de bijenvolken zijn die, als ze werkelijkheid worden, voor de mensheid gevolgen hebben.

'KILLERBEE'

Eén van de drie dreigende rampen is de 'killerbee' oftewel de 'africanised honey bee', zoals de officiële Amerikaanse naam schuldeloos luidt. Deze bijensoort rukt langzaam maar zeker op vanuit zuid- en midden-Amerika.

De killerbee komt voort uit laboratoriumproeven in Brazilië. Men poogde de wat tamme Braziliaanse honingbij aggressiever 'fourageergedrag' (het bevliegen van bloemen) bij te brengen door hem te kruisen met de Afrikaanse honingbij. Echter nog voordat er resultaat onderzocht was, ontsnapten enige zwermen bijen. De proef bleek aardig geslaagd; imkers hebben nog nooit met zulke aggressieve bijen te maken gehad. Het gevaar schuilt erin dat de killerbee's zich weer kruisen met inheemse soorten en zo hun fanatieke gedrag verspreiden. Dit jaar passeren dergelijke bijenvolken naar verwachting de Mexicaans-Amerikaanse grens.

ZIEKTES

Verder worden bijenvolken wereldwijd bedreigd door twee ziektes die langzaam maar zeker de bijenkolonies uitroeien en waartegen nog geen afdoend bestrijdingsmiddel is gevonden. Het betreft de *Varroamijt* en het *Amerikaans vuilbroed*.

De Varroamijt is een parasiet die via mannetjesbijen, de darren, een kolonie binnendringt. Willekeurig elke kolonie, want darren hebben vrij toegang bij ieder volk. De mijt nestelt zich bij voorkeur in darrecellen en zuigt het bloed uit. De darren die

Ziektes leiden tot uitroeien bijenstand

hieruit geboren worden zijn mismaakt en besmet. Ze verspreiden de parasiet verder via bevruchting van de koningin. Door het continue bloedzuigen, treden ernstige verzwakkingsverschijselen op bij de darren. Binnen twee tot vijf jaar is een besmet bijenvolk gedoemd ten onder te gaan.

De varroamijt tiert inmiddels welig op een groot deel van het Europese vasteland en ook het zuid-, midden- en noord-Amerikaanse vasteland is besmet. De bron: import van besmette bijenvolken en koninginnen. De oorzaak: import van de Indische honingbij, die van oudsher de parasiet bij zich draagt, maar daar beter tegen bestand blijkt.

De tweede tot nu toe onuitroeibare ziekte is het Amerikaans vuilbroed, veroorzaakt door een bacterie ('bacilles larve') die het broed van een bijenvolk aantast. Het besmette broed sterft vervolgens af. De bacterie is zeer resistent, kan grote droogte en hitte weerstaan. Ook hier is de import van volken en koninginnen een besmettingbron, evenals gebruikt kastmateriaal en honing.

Er zijn bestrijdingsmiddelen tegen deze ziekten, uiteraard, zoals Folbex en Perizin. Ze zijn chemisch samengesteld en lijken enig effect te hebben. Na een 'behandeling' met deze spuitmiddelen heeft soms 80 tot 90 procent van de mijten het onderspit moeten delven, maar de omvang van de onmiskenbaar negatieve gevolgen van deze middelen op de bijen zijn nog niet volledig bekend. Evenmin is bekend welke schade de resten van die middelen die in de honing achterblijven voor effect hebben op het menselijk licchaam. Er zijn nog geen schadelijke concentraties in honing gevonden, maar toch.

Tot nu toe zijn de varroamijt en het Amerikaans vuilbroed de imkers hier bespaard gebleven. Gibbs heeft de afgelopen tijd 25 diagnoses bij willekeurige volken op vijf verschillende plaatsen gesteld en de ziekten niet aangetroffen. 'Maar de angst is er wel. Ik vroeg laatst een imker of hij wist of zijn bijenvolken besmet zijn. Hij zei, 'ik weet het niet, ik durf niet te kijken want de dag dat ik het ontdek, moet ik de hele handel vernietigen'. Dat is ook volgens Gibbs momenteel de enige mogelijkheid om verdere verspreiding te voorkomen. In Nederland bestaan daar zelfs schaderegelingen voor. 'Hier is nog niets geregeld', aldus een spijtige Gibbs.

LAAIEND

Gibbs wordt laaiend - en dan niet in de betekenis enthousiast - over de lauwe reacties van overheidszijde op de gevaren voor de bijenteelt en mogelijk ook de volksgezondheid. In het gesprek met minister Inderson heeft Gibbs niet veel resultaat geboekt omdat hij, aldus Gibbs, vond dat de bijenteelt misschien in Europa een belangrijke kwestie is, maar hier niet zo leeft. 'Als een minister er zo over denkt, terwijl het direct betrekking heeft op de volksgezondheid en het milieu, hoe kun je dan van de bevolking verwachten dat ze zich milieubewust gaan gedragen?', zegt Gibbs foeterend, doelend op de strijd tegen de enorme vervuiling van Curaçao.

Hij baalt van het onbegrip dat hij overal tegenkomt en weet nauwelijks nog hoe hij de belangrijke rol van de bijenteelt aan moet tonen. 'Ik kan zelfs met cijfermateriaal aantonen wat in Nederland bijvoorbeeld de bijdrage van de bijen is in de zo belangrijke fruitteelt. Hier ben ik nu al vanaf 1988 bezig met mijn pogingen om de Antillen te vrijwaren van bijenziekten. Hoe eerder we komen tot een serieuse bijenteelt hoe beter, we kunnen dan zelf in (een deel van) de honing voorzien en lopen minder risico om ziektes te importeren'.

Op Bonaire krijgt hij wel veel medewerking. Vooral van de gedeputeerde van landbouw en visserij ing E.J.M.J. Berben. 'Hij heeft de bijenteelt zelfs opgenomen in zijn masterplan voor de landbouw en visserij'.

IMKEREN

Veel onbegrip komt voort, zo beaamt Gibbs, uit gebrek aan kennis over wat 'imkeren' is. Bijen behoren niet tot het soort dieren waar spontaan je interesse voor gewekt wordt omdat ze er zo schattig uitzien. 'Men ziet mij bezig en griezelt meestal van die krioelende dieren. Maar, weet je', zegt Gibbs', het is zo prachtig, die rol van hoeder over een heel volk. In zo'n kast zitten bijen die een hele hechte gemeenschap vormen. Een hele gedisciplineerde staat waarin ze zeer afhankelijk van elkaar zijn. Zonder elkaar overleven ze niet. Wat je doet is zorgen dat de omstandigheden steeds optimaal zijn. In drachtarme perioden (met weinig bloesems waar ze nectar uit kunnen winnen) zorg je voor genoeg honing, bij een tekort maak je een suikeroplossing. Je kijkt naar de situatie van de koningin, heeft ze ouderdomsverschijnselen, hoe is haar produktie (van eieren), zijn er geen staatsgreepplannen van bijengroepen die elders in de kast een koningin aan het kweken zijn. Het vergt je continue aandacht'.

Er is een wisselwerking, benadrukt Gibbs. Jij zorgt goed voor de bijen en ze geven je honing en koninginnegelei daarvoor terug. Die gelei is de stof waarmee de koninginnelarven gevoed worden. Het schijnt op allerlei fronten een heilzame werking te hebben.

Ook kun je uit de kast kleine hoeveelheden 'propulis' verzamelen. Gibbs: 'Dat is een afscheiding van jonge blaadjes die ze beschermt tegen bacterieën en dergelijke, de bijen gebruiken ze om de larvencellen mee in te smeren. Die stof heeft ook op allerlei fronten een heilzame werking, er worden ook medicijnen van gemaakt. Je kunt er ook een tinctuur van maken die drie maal zo verdovend is als cocaïne. Maar zeg dat maar niet tegen de chollers, want dan gaan ze allemaal bijen houden', zegt Gibbs bulderend van het lachen.

HOOPVOL

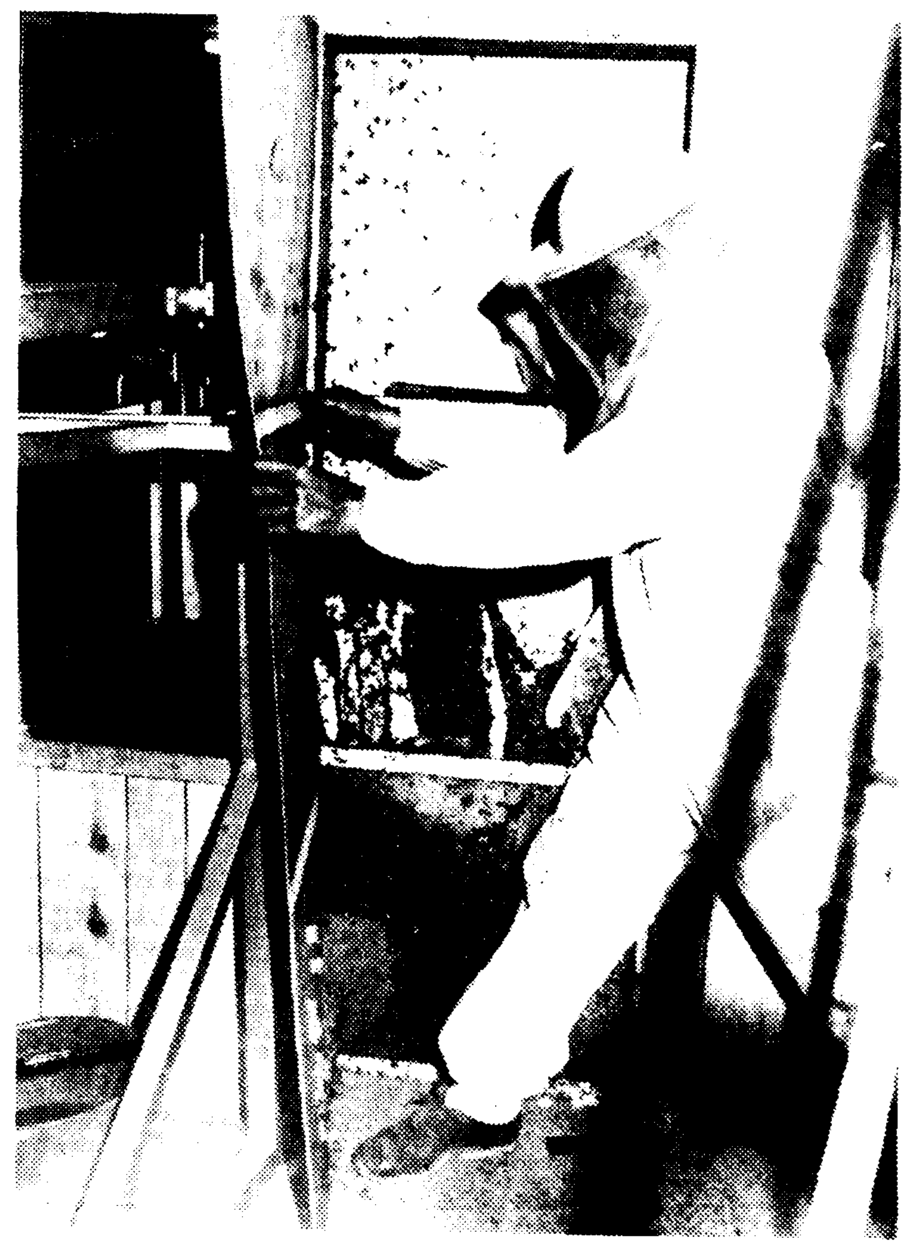
Hij is nog steeds hoopvol ('Ik ben een vechter') en geeft zijn strijd voor een serieuse bijenteelt nog niet op.

Met de stichting hoopt hij nieuwe mensen te interesseren voor het imkeren. Binnenkort starten beginnerscursussen. De stichting heeft ook materialen voor imkers uit de Verenigde Staten geïmporteerd die gegarandeerd goed en vrij van ziektes zijn. 'We leveren ze goedkoop aan imkers, onder de prijs die ze zelf zouden betalen bij import, omdat wer niet uit zijn op winst, we willen de zuiverheid van onze doelstellng onderstrepen', aldus Gibbs.

STICHTING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT OP DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Gibbs aan het werk bij het verwijderen van een bijenvolk. Achter de wand blijkt dat de bijen vaak een prachtig en ingenieus nest hebben gebouwd. Stuk voor stuk snijdt de imker het weg en verplaatst het nest naar een bijenkast. De kunst daarbij is om de koningin zo snel mogelijk te vinden en die onbeschadigd over te zetten.

Een nest kan jarenlang probleemloos ergens zitten, maar als ze geen uitbreidingsruimte meer hebben of gebrek aan water, gaan ze overlast veroorzaken. 'dan komen wij eraan te pas', zegt Gibbs. Dat gebeurt regelamtig, zoals de afgelopen weken bleek bij onder de gezinsvoogdijraad, een sportschool en bij een aantal particulieren.



"ALS LEIDINGGEVEND JOURNALIST MAAK JE VEEL CONTACTEN"

Ex-hoofdredacteur Amigoe, bibliothecaris en historicus

Dr. Johan Hartog: wat hij begon liet hij niet los

= door Wim Rutgers =

'TOEN IK in het begin van de Tweede Wereldoorlog als vluchteling op Curaçao arriveerde, heb ik bij verschillende instanties mijn diensten aangeboden, onder andere bij Mgr. I. Verriet. Die zei: we hebben iemand nodig bij de Amigoe, iemand die kan schrijven. Dat blad verscheen toen nog maar twee keer in de week, sinds maart 1941 werd het een dagblad. Ik ben tot 1946 hoofdredacteur geweest. Toen ben ik weer naar Europa gegaan waar ik eveneens de leiding van een krant zou krijgen. Maar het liep anders, omdat ik in 1948 via de Sticusa weer op de Nederlandse Antillen terechtkwam', aan het woord is dr Johan Hartog, die wij opzochten in zijn fraaie woning in het Oostenrijkse Salzburg, waar hij nu al wel tien jaar woont.

'We werkten met zijn drieën bij de Amigoe. Jan Hart versloeg de Statenvergaderingen en verzorgde het plaatselijk nieuws; Fernand de Rooy, de broer van René de Rooy, beschreef het buitenlandse nieuws; en ik schreef over allerlei; ik had als hoofdredacteur ook de algemene leiding. We werkten in een prettige sfeer. Alle nieuws kwam in die tijd binnen door middel van telegrammen via Associated Press, wel zo'n 300 per dag, die we alle vanuit het Engels moesten vertalen. Ik weet niet meer hoeveel abonnés we in die tijd hadden, maar we gingen wel naar alle zes Antilliaanse eilanden. Van missieorgaan hebben we van de Amigoe een echte krant gemaakt'.

Aart Broek schreef in de Beurs- en Nieuwsbeichten van 3 februari 1990 iets over een collectie Hartog, die zich in Nederland zou bevinden? Weet u daar iets van?

'Van Mongui Maduro en Wein Hoyer kreeg ik in die tijd nogal eens oude publicaties zoals nummers van allerlei tijdschriften ter inzage. Met behulp daarvan heb ik in de oorlogstijd mijn *Journalistiek leven in Curaçao* (1944) samengesteld. Het was oorlog en er was papierschaarste zodat er op een gegeven moment geen voorraad meer was. Dat is nog te zien aan de uitgave die uit twee kleuren papier bestaat. Dat oude materiaal heb ik later geschonken aan het Internationale Persmuseum in Den Haag, dat het op zijn beurt (bij het overlijden van de eenmans-stichter-instandhouder) doorgaf naar het Nederlandse Persmuseum te Amsterdam, waar het in speciale mappen bewaard wordt'.

Schreef u behalve in de Amigoe nog meer in die tijd?

'Als hoofdredacteur van een krant maak je natuurlijk veel contacten. Hoewel ik niet in *De Stoep* schreef, was ik goed bevriend met dokter Chris Engels. Ik was vrijgezel en liep vaak 's avonds bij hem aan, we woonden vlak bij elkaar. Ook Frits van der Molen, de andere Stoepredacteur kende ik goed. Eduard Elias was in New York toen de oorlogshandelingen ook Nederland bereikten. Hij kwam naar Curaçao en kreeg een functie als perscensor en hoofd van de Gouvernements Pers Dienst'.

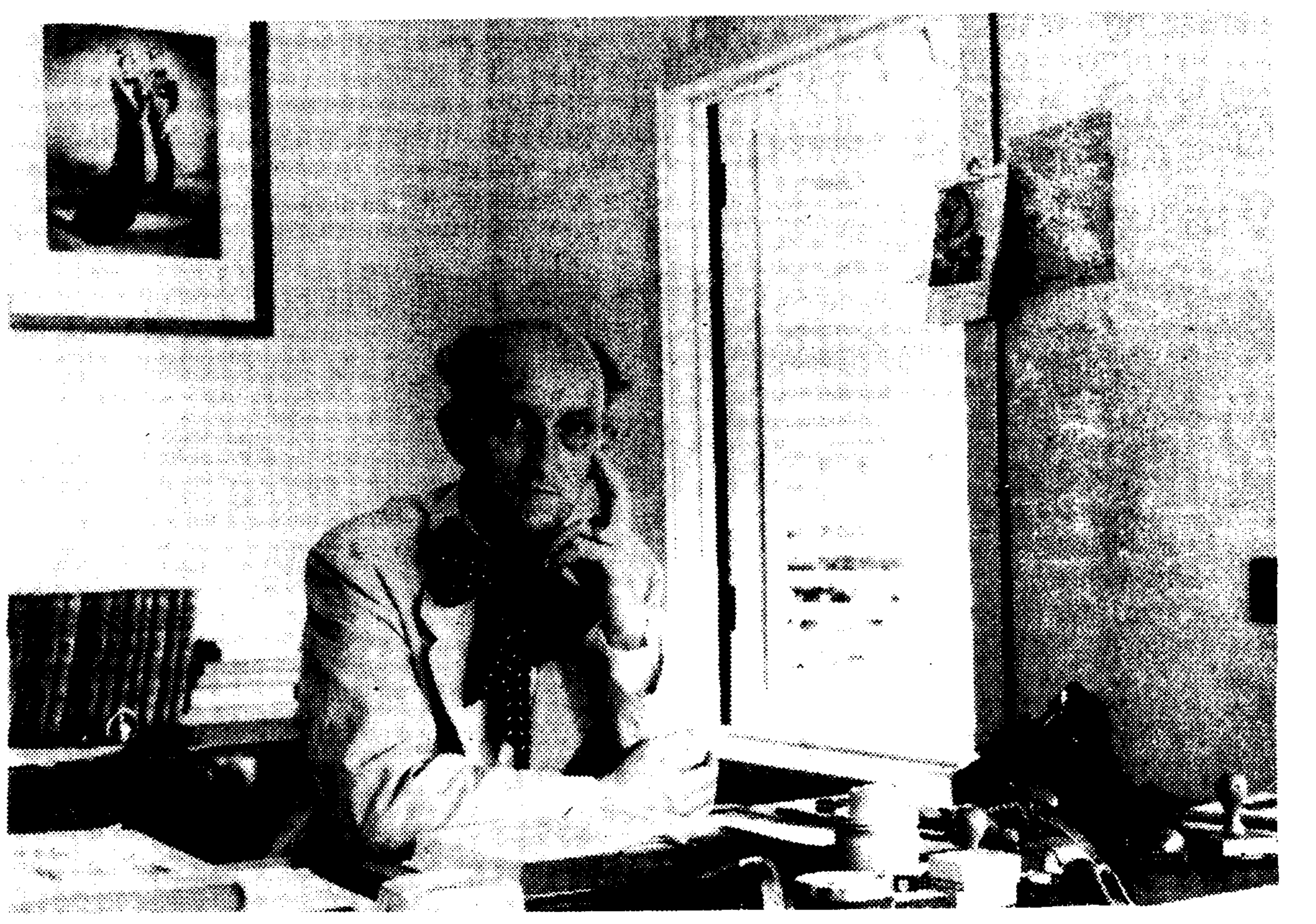
PATER

De oorlogstijd kende inderdaad censuur, maar Elias liet alles door wat maar enigszins mogelijk was. Elias sprak geregeld voor de Curom. We deden in die oorlogstijd van alles. Ik gaf ook voor de Curom-radio een weekoverzicht. Ook ben ik in die tijd nog een paar jaren leraargeschiedenis geweest voor de hoofdakte voor onderwijzers. Op een keer noemde ik Elias de G.P.D. spelenderwijs Gratus Pater Diurnalium, waarna men dacht dat er bij de persdienst ook al een pater zat!

In 1943 richtten enkele paters en fraters het tijdschrift LUX op, omdat er uit Nederland geen enkele cultureel tijdschrift meer hier kwam door de oorlogstoestand. Daaraan heb ik ook bijgedragen. Het was een blad voor de gevormde kringen, zou je kunnen zeggen.

Het weekblad CURAÇAO was van de liberalen. De Amigoe lag er vaak mee overhoop. Curaçao vond dat het kiesrecht beperkt moest blijven, terwijl Gouverneur Wouters het juist wilde uitbreiden'.

Hoofdredacteur Hartog in het kantoor van de Amigoe in de Consciëntiesteeg.



Hoe waren de contacten met de collega's?

'In 1943 richtte ik de Curaçaosche Persvereniging op, waarvan Elias de planmaker was. Ze heeft tot het einde van de oorlog gefunctioneerd. Ik beschreef het in mijn 'Journalistiek leven' uitgebreid.

Met mijn collega van de Beurs- en Nieuwsberichten, Johan van de Walle, had ik prima contacten, al werden we geacht elkaars tegenstanders te zijn, die elkaar officieel moesten bestrijden. Om aan te tonen dat die tegenstelling niet persoonlijk was, dronken we 's middags samen een borrel bij Hotel Americano aan het Brionplein. Toen Henk de Wit later redacteur was, heb ik veel artikelen aan de Beurs bijgedragen. Dat was geen enkel probleem, al bleef ik ook na mijn hoofdredacteurschap voor de Amigoe schrijven, zoals ik nú soms nog doe'.

Ontmoette u Pierre Lauffer wel eens?

'Met een dichter-schrijver als Pierre Lauffer had ik nauwelijks contact. Hij was in die jaren nog een opkomend licht. Later, maar ik woonde toen al op Aruba, is er wel contact per brief ontstaan, waarbij Pierre zich ontpopte als een onverwachte orale geschiedenisbron. Zo heb ik via de Amigoe veel mensen leren kennen op Curaçao, maar zoals gezegd vertrok ik eind 1946 na de oorlogstijd weer naar Nederland'.

Maar u keerde al weer vrij snel terug?

'In 1948 vroeg het bestuur van de toen net in Nederland in het leven geroepen Sticusa mij om terug te keren naar de Antillen, om daar te helpen bij het oprichten van het C.C.A. en het C.C.C. Die zijn toen met een maand tijdsverschil op Aruba en Curaçao tot stand gekomen. Op Curaçao waren Cola Debrot en Chris Engels heel actief; ze schreven beiden een memorandum hoe de nieuwe culturele aanpak volgens hun inzichten zou moeten plaatsvinden.

Op Aruba was er Dr Folkert Steenmeijer, die apotheker was van Botica Nouel en een heel begaafde pianist. Hij schreef een dissertatie over het voedsel van Aruba. Hij heeft ontzettend veel gedaan voor het Arubaanse culturele leven, hij was dan ook de eerste voorzitter van het C.C.A. Tot aan mijn vertrek van Aruba ben ik bestuurslid van het C.C.A. gebleven. Ik heb veel samengewerkt met Felipito Tromp en Jan Beaujon. De laatste vooral was een heel harde **werker. Wat hij eenmaal** begon liet hij niet los. Hij heeft veel gedaan voor het C.C.A. als een onvermoeibaar doorzetter'.

FILIAAL

'Je kon het C.C.A. beschouwen als het Arubaanse filiaal van de Sticusa te Amsterdam. Het was iets anders georganiseerd dan het C.C.C. op Curaçao. Het C.C.A. functioneerde meer als overkoepelend orgaan voor culturele instanties als Mascaruba, de Kunstkring, de Filmliga enzovoorts. Er waren er in de jaren vijftig vele. Elke instantie maakte een begroting en diende die bij het C.C.A. in. Wij als bestuur bespraken die, sneden er soms wat in en stuurden ze door naar de Sticusa die het geld beschikbaar stelde. Het C.C.A. organiseerde zelf weinig, dat deed het C.C.C. veel meer.

Wat er zich van buiten presenteerde speelden wij door naar de toneel- de muziekinstanties of wat en wie er maar voor in aanmerking kwam. We vergaderden een keer per maand, waarbij we dus meer organisatorisch dan cultureel-inhoudelijk werk deden'.

In oorlogsjaren druk verenigingsleven

Had u nog andere functies buiten dit werk?

'Vele jaren ben ik ook voorzitter geweest van een commissie die nieuwe straatnamen moest bedenken. Ze zochten een neutraal persoon, daarom namen ze mij als historicus. Daarnaast waren er vertegenwoordigers van het kadaster, de P.T.T. en de politie. We kozen namen uit de geschiedenis van Aruba, Arubaanse bloemen, vissen enzovoorts. We adviseerden en het B.C. besliste. Alleen namen van overledenen werden gebruikt. We kozen elke naam slechts één keer, bijvoorbeeld de Smith Boulevard. We kozen voor een zo kort mogelijke aanduiding, de nadere gegevens werden onder de officiële straatnaam op het naambordje vermeld: jaartallen en functies bijvoorbeeld. We werkten daarbij wijksgewijze, waarbij we de nieuwe delen via een wijkplattegrond indeelden'.

Maar u bent vooral bibliothecaris geweest. Hoe kwam u bij de Arubaanse bibliotheek terecht?

'In 1949 werd op Aruba de Openbare Leeszaal en Bibliotheek geopend, waarvan Ds. Krafft de eerste officiële bibliothecaris was. Maar deze woonde op Curaçao en was eigenlijk leraar. Hij kwam een keer per week op Aruba controleren. Toen vroeg onderwijs-inspecteur Goslinga of ik er wat voor voelde om directeur van de Arubaanse bibliotheek te worden. Maar ik had mijn contract met de Sticusa.

Dat is toen geregeld, zodat ik in 1950 benoemd werd als bibliothecaris, een functie die ik tot mijn pensionering in 1972, op zestigjarige leeftijd, heb bekleed. Ik begon aan de Lagoenweg 11, daarna verhuisden we naar de oude school aan de Wilhelminastraat waar nu de Rekenkamer en de Raad van Advies gehuisvest zijn. Dat heb ik helemaal ingericht. Een oude regenbak heb ik omgebouwd tot kelder waar ook boeken werden opgeslagen en jaargangen van oude tijdschriften. Toen het nieuwe gebouw aan de George Madurostraat geopend werd was ik al tien jaar gepensioneerd en woonde ik al niet meer op Aruba.

Bibliotheek Aruba begon in regenbak

Dominee Krafft had een afspraak gemaakt met boekhandel De Wit, die boeken voor de Arubaanse bibliotheek leverde. Maar dat waren vaak heel populaire werken zoals van Courths Mahler; er was dus heel wat te doen'.

De tegenwoordige bibliotheek is een echt cultureel middelpunt. Was dat in uw tijd ook al zo?

'De Arubaanse bibliotheek was Goslinga's initiatief en opzet; ik heb haar als bibliothecaris later ontwikkeld. Goslinga was een initiatiefrijk man die ook het onderwijs helemaal gereorganiseerd heeft. Hij zocht iemand van studie omdat de bibliotheek tegelijk als een wetenschappelijk centrum bedoeld was van waaruit onderzoek zou plaatsvinden. Goslinga juichte het schrijven van mijn geschiedenisboeken dan ook erg toe. Ik schreef in mijn vrije tijd maar kon als bibliothecaris gebruik maken van mijn talrijke internationale contacten via de bibliotheken in Venezuela, de V.S., Engeland, Frankrijk, Spanje en Nederland. Vanaf de opzet heeft Goslinga van de bibliotheek méér willen maken dan alleen een gebouw waar boeken werden uitgeleend'.

Had de overheid belangstelling voor het bibliotheekwerk?

Vanaf het begin heeft de Arubaanse Overheid me een heel genereus budget voor collectievorming verschaft. Ik had per jaar zo'n tachtig- tot honderdduizend gulden te besteden, zodat ik heel wat kon kopen. Maar dat was dan ook nodig! Ik maakte een dienstreis naar Nederland, waar ik contacten legde met antiquariaat S. Emmering. Kijk, als goede bibliotheek moet je boeken hebben voor iedereen. Een Lodewijk van Deijssel bijvoorbeeld moet je bezitten, de voornaamste werken uit de literatuurgeschiedenis van de belangrijke talen.

Wonderlijk genoeg voor Aruba werd er weinig Spaans gelezen in de jaren vijftig. In die tijd kocht een Venezolaan ook geen boeken; de regering gaf wel veel werken cadeau. Dat heb ik gemerkt met mijn boeken over Luis Brion, die door Luis Daal in het Spaans vertaald werden. Ik ben erelid van het historisch genootschap van Venezuela en Colombia'.

Nu besteedt de bibliotheek veel aandacht aan de afdeling Arubiana. Kocht u in die jaren ook Antilliaanse werken?

'Ik ben ook meteen begonnen met het kopen van Antilliana. Dat hoorde er natuurlijk bij. Zo vond ik Ds. G.B. Bosch 'Reizen in West-Indië' in vier delen voor 75 gulden toen een zeer groot bedrag. Maar ik kocht het, en het behoort nu nog tot de collectie kostbare werken van de bibliotheek! Emmering bleef Caribische werken voor mij zoeken; ik heb op die manier veel op de kop kunnen tikken'.



Hartog is een echte natuurliefhebber. Hier rust hij uit tijdens een van zijn vele trektochten door de mondi van Curacao.

Ik herinner me dat in de oude bibliotheek ook Friese boeken stonden. Waarom schafte u dat soort werk aan?

'Op Aruba was er in die tijd een juridische opleiding. Daarom vroeg ik een rechter me advies te geven om een wat uitgebreider dan gebruikelijke afdeling juridische werken in de bibliotheek op te nemen. Ook vormden wij uitgebreide muziekcollectie door alle ambassades van het Koninkrijk aan te schrijven om uit alle landen waarmee diplomatieke betrekkingen werden onderhouden een bundel volksmuziek te verwerven.

Dat hebben we gedaan gekregen. In het hospitaal lagen van tankschepen afkomstige zieken, die allerlei talen spraken. Mijn vrouw Elisabeth suggereerde om de Griekse koningin Frederika aan te schrijven, je moet altijd de hoogste instanties direct benaderen, zei ze. Op die manier kregen we op een gegeven moment tachtig tot negentig boeken in het Grieks toegestuurd! Via de Burgerlijke Stand liet ik uitzoeken hoeveel Friese gezinnen er op Aruba woonden. Voor hen schaften we Friese boeken aan die mijn collega uit Leeuwarden klassificeerde. We hadden boeken in alle mogelijke talen'.

In het tropeninstituut in Amsterdam vond ik oude catalogi die nu nog een waardevol beeld geven van wat er in het begin in de bibliotheek aanwezig was. Was het niet moeilijk geschikt werk te vinden?

'De boeken voor de bibliotheek schafte ik altijd aan via de plaatselijk boekhandel De Wit en later ook Van Dorp. Dat vind ik principieel, dat een overheidsinstelling plaatselijk inkoopt. Wel gaven beide boekhandels me bij zulke grote bestellingnen een heel voordelige koers.

In de beginjaren vroeg iedereen me om een catalogus. Dat is een arbeidsintensief werk, zo'n catalogus maken. Het B.C. betaalde en er verscheen een uitgave in 1952 en een Supplement in 1954. Waar nog geen honderd mensen kochten een exemplaar, zodat ik daar later niet meer aan begonnen ben. Wel hebben we natuurlijk steeds voor een goed kaartsysteem gezorgd, maar ook daarvan maken de meeste mensen geen gebruik. Ze kijken liever langs de rijen in de boekenkasten zelf.

(slot volgt)

In 1940 kwam de later als bibliothecaris en historicus zo bekend geworden Dr. Johan Hartog als vluchteling naar de Nederlandse Antillen. Hij zou er, met een korte onderbreking, veertig jaar wonen om er te werken en te leven. Hij was van 1940-1946 hoofdredacteur van de AMIGOE, in 1948 zette hij in opdracht van de Sticusa het C.C.A. en C.C.C. op, en vanaf 1950 tot aan zijn pensionering in 1972 was hij bibliothecaris van de Openbare Leeszaal en Bibliotheek op Aruba.

Hij trouwde met Elisabeth Wouters, de enige dochter van de voormalige gouverneur. Zij waren samen vast van plan om ook na de pensionering definitief op Aruba te blijven, maar sinds tien jaar wonen ze toch in Salzburg (Oostenrijk) wegens gezondheidsredenen.

In zijn 'Antilliaanse periode' (en daarna) heeft de historicus Hartog niet minder dan 52 boeken en vele artikelen geschreven over allerlei aspecten van de Antilliaanse geschiedenis. Gedurende hun verlofperioden reisden de Hartogs samen de hele wereld rond, waarover ze ook weer publiceerden.

Ook nu nog is Johan Hartog, op 78 jarige leeftijd, heel actief. Een nieuw, dik manuscript betreffende de geschiedenis van de Antilliaanse bibliotheken en boekhandels ligt al een tijd bij de uitgever op publicatie te wachten.

Wim Rutgers sprak met Dr. Hartog over leven en werken. Omdat het interview te lang werd voor één aflevering brengen we het in twee opeenvolgende delen, waarbij de eerste keer de bibliothecaris Hartog belicht wordt, de tweede keer de 'auteur' centraal zal staan.

ÑAPA
LITERAIR
ZATERDAG 29 SEPTEMBER 1990

= door Jos de Roo =

AL IS DE verhalenbundel *Love songs make you cry* van de Sint Maartenaar Lasana Mwanze Sekou zijn zevende publikatie, hij blijft bescheiden. Met kritiek op zijn werk is hij het eens. 'Ik ben een beginnend schrijver, ik moet nog veel leren,' zegt hij. De bundel is zijn eerste proza-werk, veelbelovend en helemaal passend in de Engelstalige traditie binnen het Caribisch gebied.

Lasana Sekou beschrijft niet de glitter en glamour van de luxueuze hotels op Sint Maarten, maar de mensen op de erven: illegale immigranten, rastafiguren, mensen aan de rand van de maatschappij die worstelen om overeind te blijven in een maatschappij die steeds meer van hen vervreemdt. De echte worsteling die daarachter onuitgesproken oprijst, is die tussen het eigene van het Caribisch gebied, speciaal van Sint Maarten, en structuren die van buiten worden opgedrongen.

De figuren van Sekou vechten voor een eigen plaatsje op de aarde, op hun eiland, zoals hijzelf vecht voor een eigen plaats voor het volk van Sint Maarten, dat hij als een eenheid ziet. Hij beaamt volmondig dat het ook zijn schuld is, dat deze strijd buiten Sint Maarten tamelijk onbekend is, want hij verzuimde zijn werk buiten Sint Maarten te propageren. Kenmerkend voor hem belooft hij ernstig zijn leven te beteren.

Een gesprek met een schrijver die verbetering op alle terreinen als devies lijkt te hebben.

"HET ERF EN HET DORP MAKEN ONS APART"

Lasana Mwanza Sekou: dichter en krijger

Patriottisme zonder enig chauvinisme op St.Maarten

Lasana Mwanze Sekou vindt dat zijn naam meer dan een schrijversnaam is. 'Het is een naam die de cultuur van een mens en de afkomst van die cultuur laat zien. Ik sta in de Caribische cultuur met wortels in Afrika. Mijn naam geeft in zekere zin aan, hoe wij onze namen verloren, hoe ze van ons afgenomen zijn. Mijn naam is ook een claim voor de toekomst, laat zien hoe we verder moeten'.

Uit de keus van een Afrikaanse schrijversnaam zou men kunnen concluderen dat Sekou tot de *négritude* wil behoren, maar dat vindt hij te kortzichtig: 'De *négritude-schrijvers* waren tot op zekere hoogte op zoek naar hun identiteit, terwijl de schrijvers van mijn generatie weten wie ze zijn, want ze claimen nu de overwinningen voor hun volk. We moeten, zoals C.L.R. James zei, op zo'n manier een rendez-vous houden met de overwinning, dat we op dit ogenblik een echte Caribische beschaving kunnen opbouwen. Ik denk dat dit het verschil is met de vroege schrijvers van de *négritude*. Wij eisen de overwinning op en daarmee geven we een nieuwe beschaving vorm'.

FUNDAMENT

Nog een verschil met de *négritude* ziet Lasana M. Sekou in het feit dat hij zijn wortels in het Caribisch gebied voelt, terwijl de *négritude-schrijvers* ze in Afrika zochten. 'In feite zijn onze wortels altijd bij ons geweest. Wij hebben onze afkomst meegebracht naar het Caribisch gebied en hebben daar een nieuwe maatschappij gebouwd, samen met alle andere invloeden die er kwamen, zelfs uit Oost-Indië op andere eilanden. In die zin is het geen teruggaan. Ik geloof dat je je geschiedenis, je verleden, je *fudament* moet kennen, maar je hebt het allemaal in je, het is een onderdeel van je voorwaarts gaan. We moeten het op onze scholen leren als de ware geschiedenis, ik wil niet zeggen Caribisch-centrisch, maar in de trant van: hoe kwamen we hier, wat doen we hier, wat gaan we hier opbouwen?

Als we alleen maar denken aan teruggaan, waarheen dan ook of het nou Europa of Afrika is, dan claimen we de grond niet waar we op staan en dan bouwen we onze naties niet op, dan houden we niet van wat we tot stand brengen en ook niet van ons volk. Dan zetten we altijd de deur open voor invasies en bieden we nooit tegenstand en zullen we altijd worden overheerst door de een of andere imperialistische macht of de een of andere imperialistische cultuur van buiten, die ons voorschrijft hoe we eruit moeten zien, hoe we onszelf en de wereld moeten bekijken. Dat kan niet want wij zijn naties in het Caribisch gebied en we zijn een uniek volk in het Caribisch gebied dat zich van andere volkeren onderscheidt'.

Lasana Sekou is het er niet mee eens dat hij een muur bouwt tussen de Europese elementen en de Afrikaanse elementen uit de Caribische cultuur door de Afrikaanse afkomst te beklemtonen. 'De notie van het Pan-Afrikanisme is afkomstig uit het Caribisch gebied. Hetzelfde geldt voor het internationalisme, een van de grote topics van revolutionairen over de hele wereld: het zijn de mensen uit het Caribisch gebied die ermee zijn begonnen. Sommigen van hen waren heel erg pro-Afrikaans, Walter Rodney bijvoorbeeld, en toch zagen zij geen tegenstelling in het propageren van een internationaal perspectief en een relatie met de rest van de wereld.

Dat is het Caribisch gebied, een kruispunt als je wilt. Er is voor mij geen tegenspraak in, als ik mijn Afrikaanse afkomst erken, incorporeer en zelfs omhels en deze tegelijkertijd verbind met de andere elementen uit de regio. We brengen een nieuwe maatschappij voort, een nieuwe beschaving en we nemen in de regio deel aan het opbouwen daarvan. Ik zie dus niet dat er muren worden opgetrokken'.

Erven bewoond door immigranten en rasta's

WERKTUIG

Op de highschool in New York besloot Lasana Sekou een Afrikaanse naam aan te nemen. 'Ik geloof dat ik toen zeventien jaar was en het besluit kwam op hetzelfde ogenblik dat ik besloot een boek uit te geven. Ik wilde dat de naam die op dat boek zou staan, mijn wortels op een of andere manier symbolisch zouden aangeven. De naam heb ik niet zomaar gekozen. De betekenis laat zien dat ik poëzie zie als een werktuig, een wapen en een instrument voor de bevrijding van mijn volk. De naam Sekou komt uit een gebied waar de over-, over-, overgrootmoeder van mijn moederskant vandaan kwam, ze betekent vechter of krijger en Lasana betekent dichter. Ik heb de naam dus niet zomaar uit een zak gegraaid'.

Lasana Sekou moet lachen als ik vraag of hij op St. Maarten of St. Martin is geboren. 'Voor mij is het één land, één natie, één volk. De koloniale scheidingen die we hebben, moeten we negeren. De jonge, progressieve generatie spreekt daarom liever over de noord- en de zuidkant dan over de Franse en de Nederlandse kant'.

Hij verklaart waarom hij in *Love songs make you cry* St. Maarten/St. Martin schrijft: 'Het is een stap naar de beslissing welke spelling we gaan aanhouden, maar als we spreken, zeggen we niet St. Maarten/St. Martin. Als ik de naam zeg, zeg ik Sint Maarten en ik bedoel er het hele eiland mee, beide kanten. Mijn manier van schrijven van de naam wil laten zien dat er een brug is tussen beide delen, het is maar een stadium'.

'Ik ben niet op St. Maarten geboren, maar op Aruba, waar ik drie of vier maanden bleef voor ik naar St. Maarten kwam en toen verbleef ik in het noorden van het eiland bij de familie van mijn moeder. Op negenjarige leeftijd ging ik naar het zuiden van het eiland met mijn vader en op twaalfjarige leeftijd vertrok ik voor verdere studie naar de USA'.

Lasana Sekou vertelt dat hij voortkomt uit de arbeidersklasse. 'Mensen die arbeiders waren, dienstmeisjes, loodgieters, smeden, maar het was een heel actieve familie, als je wilt een hele militante. De overgrootvader van moederskant was aanhanger van Garvey, hij was de voorzitter van de Marcus Garvey-beweging op Santo Domingo, hij is er om zijn activiteiten gearresteerd. Om zijn acties op Sint Maarten — hij bracht er in zekere zin het volk raciale trots bij — werd hij door de Franse autoriteiten in de gaten gehouden. Mijn vader was een echte Caribiaan, een zeer onafhankelijk denkend man, betrokken in de politiek. Hij kantte zich sinds 1959 toen hij terugkeerde naar Sint Maarten, tegen het Wathey-regime.

De familiegeschiedenis is dus heel militant en progressief, sterk patriottisch voor Sint Maarten, maar niet gericht op isolement. Ze omarmt het Caribisch gebied en erkent de verwantschap met Afrika en ze houdt zich tegelijkertijd hoofdzakelijk bezig met de ontwikkeling van Sint Maarten door het volk van Sint Maarten'.

'Mijn moeder geloofde in de vooruitgang van haarzelf en haar kinderen en daarom ging ze naar de Verenigde Staten en toen ze genoeg had gespaard, zoals zoveel immigranten deden en nog steeds doen over de hele wereld, liet ze ons komen en in 1972 ging ik. Ik had nooit het plan om er te blijven, al genoot ik er en heb ik er veel geleerd, maar ik was altijd van plan terug te gaan en het geleerde in te zetten voor de ontwikkeling van Sint Maarten'.

Lasana Sekou reageert een beetje schuchter op de vraag of hij in de Verenigde Staten besloot schrijver te worden. 'Ik heb dat nooit geweten en zelfs nu vind ik het aamatigend om te zeggen dat ik een schrijver ben. De mensen zeggen dat ik schrijf en dat doe ik, maar ben ik een schrijver in de hoogste betekenis van het woord? Ik weet het nog niet, want ik werk nog steeds aan het verbeteren van die vaardigheid.'



LASANA MWANZE SEKOU
...boodschap van het erf...

Toch ziet hij het woord schrijver niet als een elitewoord. 'Ik zie het als iets dat je moet nastreven, precies zoals zeggen dat het revolutionair-zijn het hoogste is dat een man of vrouw kan bereiken. Het is iets waar je altijd voor moet vechten, waar je altijd aan moet werken. Het is geen elite-woord, ook geen bohémien-woord, maar iets dat je moet nastreven, een vaardigheid die je moet ontwikkelen en gebruiken ten dienste van je volk'.

Het begon bij Lasana Sekou met het schrijven van opstellen op school in New York. 'Het was een katholieke school en de opgegeven titel was interessant: *Waarom katholieke scholen anders zijn*. Ik won een prijs van het aartsbisdom van New York, de school was opgewonden en ik kon voor mezelf niet begrijpen waar al die opwinding over was. Ik geloof dat ik daarna op poëzie overschakelde omdat het gemakkelijker kwam.

Je kon zoveel in zo korte tijd zeggen. Tijdens mijn high-school-jaren reisde ik met een klein groepje acteurs van de school rond, we gingen naar scholen in de staat New York, en de poëzie die ik schreef paste heel goed bij het soort experimenteel drama dat we brachten.'

Pre-Afrikanisme komt uit Caribisch gebied

Sekou ziet de overschakeling van poëzie naar proza als een transformatie. 'Die is noodzakelijk als je een groter publiek wilt bereiken. Niet iedereen leest en begrijpt poëzie op hetzelfde niveau. Sommige jonge mensen hebben problemen met bepaalde beelden, hun zijn bepaalde beelden niet bijgebracht die onderdeel zijn van ons traditionele leven en onze cultuur. Ik moest ergens mee werken dat meer mensen gemakkelijker zouden begrijpen en dan komen korte verhalen in beeld. Onze mensen zijn een lezerspubliek, want ze lezen de liefdesromannetjes die uit het buitenland komen. Misschien willen ze dan wel verhalen lezen over henzelf, hun eigen cultuur, hun aspiraties, hun dromen. Verhalen over bepaalde aspecten van hun maatschappij die niet zo mooi zijn en over sommige die prachtig zijn. Dat is de belangrijkste drijfveer achter de korte verhalen'.

ERFWONINGEN

Lasana Sekou schrijft sommige verhalen helemaal in de traditie van literatuur over erfwoningen. Met duidelijk genoegen gaat hij hierop in. 'Het dorp, de erven en de menselijke interacties in de Caribische maatschappij vormen een eenheid.

Het is een element dat ons ondanks het toerisme en het modernisme van buiten nog steeds heel erg apart maakt. Op het erf en in het dorp hoor je wat binnenshuis gaande is. Je hoort er de dromen van mensen, het nieuws uit het buitenland. Het dorp en het erf zijn de uitbreidingen van de gezinseenheid.'

In de verhalen van Sekou worden de erven van Sint Maarten bevolkt door illegale immigranten en rastamensen. 'Meer nog: door mensen. Het zijn de uitingen van de dynamiek die in het Caribisch gebied gaande is en speciaal op Sint Maarten, want het is voor een groot deel het economisch centrum geworden van de zogenaamde Nederlandse Antillen. Het is een *boomtown* voor het hele Caribisch gebied, daardoor zien we uit het hele gebied immigranten komen die op zoek zijn naar werk. Een heleboel van hen komen van eilanden waar onze mensen heen gingen in het begin en in het midden van deze eeuw: Santo Domingo, Haïti, Guadeloupe, Aruba, Curaçao. Hoe vang je deze mensen op, die Caribianen zijn en die opgenomen moeten worden om iets sterkers voort te brengen en hoe houd je tegelijkertijd de cultuur van Sint Maarten als co-element?

Daar hebben onze zogenaamde intellectuelen, onze departementen van opvoeding, onze regering geen kritische support aan gegeven. Ze negeren het of ze behandelen het op een kunstmatige manier als het hun uitkomt. Cultuur bijvoorbeeld wordt het beste weergegeven in taal en onze moedertaal is Engels, maar aan de noordkant die een kolonie van Frankrijk is, is de onderwijstaal Frans en op de meeste scholen in het zuiden, het zogenaamde Nederlandse deel van het eiland, is de onderwijstaal Nederlands. Dat leidt niet tot echte ontwikkeling, het stagneert ons volk'.

'Mijn vader werd in de jaren zestig verbannen, tot *persona non grata* verklaard, omdat hij zei dat het Franse onderwijssysteem koloniaal was en dat het het volk van Sint Maarten achterlijk hield. Hoe kunnen we onze nationale bestemming, de basisbehoeften van onze levens, van de toekomst van ons land bepalen als juist de taal waarmee we onze cultuur op school overbrengen, niet van ons is? Een vreemde taal is'?

De boodschap van Sekou is in zijn verhalen verweven met de filosofie en de spreekwoorden van de levende cultuur. 'Je kan een straatveger horen zeggen dat de situatie in Zuid-Afrika unfair is en dat dat in Sint Maarten niet moet voorkomen. Dat is een fundamentele analyse van zijn maatschappij. Zo iemand is niet onwetend, zo iemand heeft een fundamenteel begrip van wat er gaande is in zijn maatschappij. Zoiets komt van het erf, daar heb je de boodschap. Hoe kunnen onze culturele werkers deze boodschappen oppikken en ontwikkelen? Ze kritischer maken, ze een onderdeel maken van het ombouwen van onze maatschappij?'

POLITIEKE BOODSCHAP

Lasana Sekou is blij met de vraag of hij een politieke boodschap verkiest boven een filosofische. 'Nu kan ik vast laten leggen dat ik vind dat veel van mijn poëzie een filosofische oriëntatie heeft. Door de aard van de strijd op Sint Maarten op dit ogenblik vind ik, dat ik een politieke boodschap moet aanhangen en die moet proberen te verbinden met de culturele dynamiek van de maatschappij. Er is dus geen tegenstelling, maar ik zie in mezelf beide polen. Dat is niet pijnlijk, want de een voedt de ander'.

Op de opmerking dat beide polen in zijn werk nu nog vaak gescheiden voorkomen en dat het krachtiger is ze te verbinden, geeft Sekou een opmerkelijk eerlijk antwoord. 'Ik denk het wel, maar ik ben een jonge schrijver en misschien leer ik het ambacht als ik ermee verder ga. Om eerlijk te zijn, zou het het beste zijn om ze op een hoger niveau te combineren, want zo leven mensen ook. We kunnen hier bijvoorbeeld praten over de hoeveelheid fietsen in Nederland en overgaan op ontwikkelingen in een ander deel van de wereld, een puur politiek onderwerp.

Zo praten mensen in het leven van alledag. Hoe kunnen we dat uitwerken in de culturele produktie, of het nou songs zijn, of boeken of schilderijen? Ze moeten politiek combineren met filosofie, want mensen filosoferen vaak'.

In het korte verhaal *The Rightful Heirs* komen een politieke actieve vader en de politicus Richards voor. Ze willen veranderingen, maar worden vermoord. Lasana Sekou wil niet dat de vaderfiguur uit het verhaal wordt gelijkgesteld aan zijn eigen vader. 'Het is een verhaal, het is fictief, maar de situaties, de aspiraties, de intimidaties, de spanningen die er in voorkomen, zijn heel reëel. En als er verband is tussen de werkelijkheid van

Vervolg op pag. 9

Het kwekkende kipje



= door Nel de Jong =

SJON JAN had eenden gekocht. Vier grote, waggelende, witte beesten, die de hele dag door kwekten. 'Wat een lawaai!' vond Piet de haan. 'Het is niet om aan te horen', tokten de kippen met knikkende kopjes zachtjes tegen elkaar. Alleen Leentje Kip vond het prachtig. 'Je kunt tenminste horen, wat ze zeggen', zei ze. En ze oefende net zo hard achter het schuurtje op het erf, tot ze ook kon kwekken.

Trots stapte ze over het erf en kwekte zo hard ze kon. Piet de haan keek haar met open snavel aan. 'Houd je mond dicht of ga ergens anders kwekken', zei hij boos. 'Je ben een kip en geen eend'. En met zijn kop vuurrood omhoog stapte hij verder. 'Domme Haan!' zei Leentje Kip en vergat even te kwekken. 'Doe maar liever weer gewoon', kakelden haar zusjes, 'Dan doe je al gek genoeg'. 'Domme kippen', kwekte Leentje en ging naar de eenden.

'Ik kan ook kwekken, net als jullie', kwekte ze. 'Hoor maar: kwekkwekkwek'. Maar de eenden lachten haar alleen maar uit. 'Een kwekkende kip. Wie heeft er ooit zoiets gehoord!' En ze kwekten nog harder dan anders. 'Domme eenden!' zei

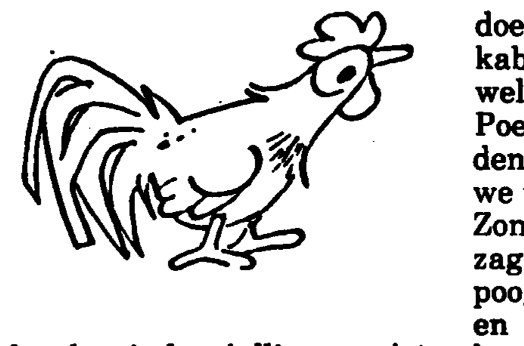


Leentje Kip boos. En ze was niet van plan weer gewoon te tokken als een kip, alleen maar omdat iedereen haar uitlachte. 'Ik ga de kaboutertjes laten horen, hoe goed ik kan kwekken', bedacht ze. 'Uren heb ik achter de schuur staan oefenen. Zij zullen het zeker heel mooi vinden'.

En vrolijk kwekkend stapte ze de mondi in. 'Hallo!' riep ze tussen het kwekken door naar een paar hagedisjes. Maar die keken haar alleen maar met open bekjes aan en zeiden niets terug. Was dat nu een kip of een eend? 'Domme hagedissen!' zei Leentje en stapte verder.

'Hé, waar ga jij naar toe?' vroeg een parkietje, dat boven in een cactus zat, samen met een ander. 'Ben je verkouden? Je tokt zo gek'. 'Ik kwek', zei Leentje kwaad. 'Domme parkiet!' Schatterend van het lachen vlogen de parkietjes verder.

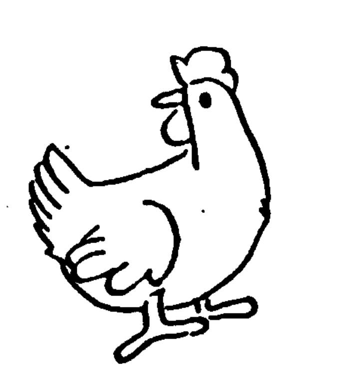
Leentje Kip bofte. Alle drie de kaboutertjes waren thuis. Ze vergat ze helemaal te groeten en begon gelijk te kwekken. 'Kwekkwek kwek-



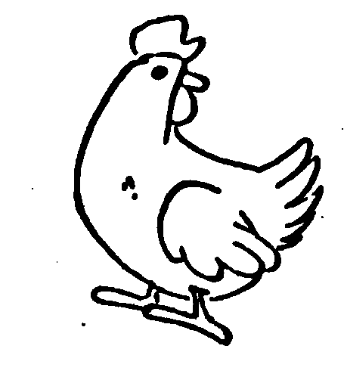
kwek, vinden jullie me niet knap? Ik heb het mezelf geleerd'. En ze straalde zo van trots, dat de kaboutertjes haar niet durfden te zeggen, dat ze het maar lelijk vonden.

'Hoe moet dat nu?' fluisterde Pinkie in Poetsjes oor, 'We kunnen haar toch niet zo laten lopen? Iedereen lacht haar uit'. 'Kabouter Brr weet wel raad', fluisterde Poetsje terug, 'Kijk maar, hij zit al iets te bedenken'. En ja hoor. Kabouter Brr knikte met zijn hoofd, dat zijn baard ervan op en neer wapperde. 'Ik vind het heel knap', zei hij. 'Weet je, ik ga het ook doen. Ik praat al zo lang kaboutertaal. Nu wil ik ook wel eens iets anders praten. Poetsje en Pinkie, wat zouden jullie ervan zeggen, als we voortaan gingen tokken?' Zonder dat Leentje Kip het zag, gaf hij hen een knipoogje. 'Ja ja!' riepen Poetsje en Pinkie, 'Laten we gelijk beginnen'. En met z'n drieën begonnen ze vrolijk te kakelen.

Verschrikt keek Leentje



Kip hen aan. 'Domme kaboutertjes!' dacht ze. 'Horen ze niet, hoe lelijk het klinkt? Ik moet het hun zeggen. Luister eens even!' kwekte ze. 'Jaja, toktoktok!' tokten de drie kaboutertjes. 'Jullie moeten ophouden!' kwekte Leentje zo hard ze kon. 'Nee, toktoktoktok!' tokte kabou-



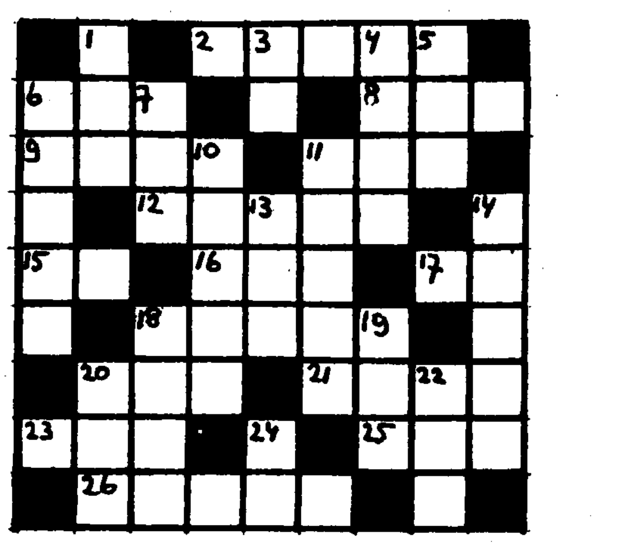
ter Brr. 'Jij kwekt en wij tokken. Dat klinkt toch prachtig!' 'Het klinkt dom!' tokte Leentje Kip en vergat te kwekken. 'Jullie zijn toch geen kippen?' Toen sloeg ze een vleugel voor haar snavel. 'Nu begrijp ik, waarom iedereen me uit lacht' kakelde ze. 'Aaiaiai, ik wil nooit meer kwekken'.

Ze vergat alweer goeiedag te zeggen en rende met grote stappen en fladderende vleugels naar het erf van Sjon Jan. 'Toktok', kakelde ze, 'toktok!' 'Wel wel', zei Piet de haan. 'Daar heb je Leentje



Kip en wat kakelt ze w[...] aardig'. 'Ai, gelukkig!' zuc[...]ten de kippen opgeluc[...] tegen elkaar. Zelfs de e[...]den groetten haar weer vri[...]delijk. 'Dag Leentje Kip, [...] tokt toch mooier dan [...] kwekt, hoor'. Ja, dat vo[...] Leentje Kip zelf ook. En te[...]den tokkend ging ze op zo[...] naar maiskorreltjes.

Puzzel van de week



HORIZONTAAL: 2. Papa; 6. Deel van een auto; 8. Op grote afstand; 9. Kelner; 11. Ontkenning; 12. Getal; 15. Voegwoord; 16. Niet wijs; 17. Krijg je van de kip; [illegible] 20. Aftrekken; 21. Vrucht met harde schil; 23. Vragend voornaamwoord; 25. Woud; 26. Lege blikjes en schillen.

VERTIKAAL: 1. Kan alleen de spin maken; 3. Reeds; 4. Een ogenblik; 5. Hert; 6. Bandiet; 7. De mensen; 10. Oorzaak; 11. Pakken; 13. Opperwezen; 14. Niemendal; 18. Aardig; 19. Jongensnaam; 20. Meisjesnaam; 22. Familielid; 24. Achter.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Kaya Betico Croes 110; Bonaire -de heer Linkels, P.O.Box 122) En zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.
Winares van deze week:

Jurnadira Alberto,
Kaya Minguelito Senior 6
Curaçao

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Aarde; 4. Uw; 5. A.v.; 7. Aaien.

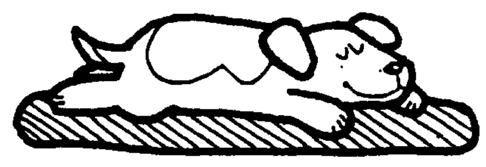
VERTIKAAL: 1. Aruba; 2. Re; 3. Erven; 6. Ei.

Dierendag

VOLGENDE week donderdag is het Dierendag. Denken jullie eraan ze eens fijn te verwennen? Vanwege die Dierendag heb ik zo veel mogelijk over allerlei dieren geschreven. Veel plezier ermee,

TANTE NEL

Onze vriendjes



MIJN hond heet Vriendinnetje. Ik zag haar al als klein pupje met haar moeder een straat verder lopen. Een echt baasje had ze niet. Ze leefde onder auto's in de buurt van een kleine toko. Ze zag er goed uit, dus eten kreeg ze wel genoeg.

Op een dag lag ze bij ons in de tuin. Eerst nog een beetje schuw, maar een snee brood met leverworst wilde ze wel aanpakken. En toen ik zei, dat ze nu mijn vriendinnetje was, begon ze te kwispelen. Sinds die dag kwam ze elke morgen een bakje eten halen.

Maar kleine hondjes worden groot en Vriendinnetje werd zelf moeder. Een paar maanden later stapte ze trots met twee kleine hondjes de tuin in. Ik noemde ze Billie en Bollie. Billie is na een paar weken plotseling dood gegaan. Maar Bollie is er nog steeds. En nu blijft Vriendinnetje ook maar de hele dag bij me.

NELLY

ONZE Betto is een hele grote hond, maar een echte goedzak. Hij doet nog geen vlieg kwaad. Maar als het nodig is, beschermt hij me met zijn leven. Vorig jaar kwam er op een keer een man ons erf op. Hij zag, dat ik alleen thuis was en voor ik in huis kon gaan en de deur op slot doen, kwam hij op me af en pakte me bij mijn schouder. Ik hoorde een gegrom en zag Betto met gespitste oren en



ontblote tanden. En voor ik in de gaten had, wat er gebeurde, sprong Betto omhoog naar de keel van de man. Ze vielen samen achterover. En ik heb nog nooit van mijn leven een man zo hard weg zien rennen! Betto keek me aan, of hij zeggen wou: Heb ik dat niet even goed gedaan!

BRIGIT

De poes



OMDAT het volgende week al [illegible] dierendag is, krijgen jullie vandaag wat meer over onze vriendjes te horen en vertel ik jullie nu het een en ander over de poes, die samen met de hond onze trouwste huisvriend is. 50 Miljoen jaar geleden leefde er op de aarde een klein diertje, dat Miacis wordt genoemd. Dit is de voorouder van een dier met klauwen en net zo'n gebit als onze kat, dat 30 miljoen jaar geleden leefde en Dinictis wordt genoemd. Hier stamde weer de Egyptische woestijnkat van af. Dat was een soort kat, dat gemakkelijk tam te maken was en door de Egyptenaren werd gebruikt om muizen te vangen. En je snapt het al: dat werd de overgrootvader van onze huiskat.

Katten zijn van nature



echte jagers. Als je een jonge kat een speelgoedmuis geeft, rent hij er grommend achteraan en scheurt hem aan flarden. Dat doet hij trouwens met alles, wat maar beweegt. Geef hem maar eens een ritselend propje papier, dan is hij er uren zoet mee.

Als je kat thuis komt met een dood vogeltje, mag je hem eigenlijk niet bestraffen. Hij weet nu eenmaal niet beter. En dat hij er mee naar huis komt, is niet omdat hij jou een kadootje wil geven, maar omdat zijn instinct hem leert een prooi naar het nest te brengen. En voor jouw kat is jullie huis zijn nest.

Zijn instinct vertelt een kat ook, dat ze warm, droog, buiten gevaar en zonder honger of dorst moet zien te blijven. Daarbij is een kat ook heel slim. Door zijn moeder, andere katten en zelfs mensen na te doen, kan hij veel leren en onthouden. Zo kan hij bijvoorbeeld onthouden, hoe laat zijn baasje elke morgen wakker wordt. En vaak gebeurt het dan, dat zo'n poes zijn baasje een paar minuten vóór de wekker wakker maakt.

En je kent vast wel het verhaal van katten, die de weg terug naar huis kunnen vinden, ook al moet ze daar kilometers lang voor lopen. Soms lijkt het wel, of een poes aanvoelt, dat zijn baasje op weg naar huis is, maar dat is toch niet zo. Hij kent alleen het geluid van de auto of je voetstappen heel goed. En die hoort hij met zijn scherpe gehoor al van tamelijk ver weg.

Katten en honden zijn meestal niet zulke beste vrienden. Behalve als ze elkaar van jongsaf aan kennen. Of als je een klein hondje bij een grotere kat neemt. Maar als een kat een vreemde hond tegen komt, zal hij dadelijk proberen in een boom te vluchten en niet vechten. Kan hij niet vluchten, of is er geen boom in de buurt en de hond wil hem bijten, dan is onze kat niet voor de poes! Dan valt hij aan en jaagt de hond negen van de tien keer nog weg ook.

Dierenversje van vroeger

Er was eens een hondje, een lief aardig dier.
Kwaad was het nooit, het had altijd plezier.
Het rende en buitelde over zijn kop,
Danste en zat met twee pootjes hoog op.
Wie houdt nu niet van zo'n vrolijk leuk dier?



Wist je dat ???



WEL EENS van de Niemboom gehoord? Hij ko[...] heel veel voor in West Afrika en Zuid Amerika. De[...] boom groeit nog op de armste grond, omdat hij zichz[...] bemest. Zijn wortels halen voedingszouten uit de gron[...] en sturen die door naar de bladeren. En als d[...] bladeren vol voedingszouten vallen, bemesten ze d[...] grond. De zaadkorrels van de niemboom hebben ee[...] stof, die onschadelijk voor de mens is, maar heel goe[...] geschikt voor het doden van schadelijke insekten.

De olie uit de zaden wordt gestookt voor verlichti[...] en warmte, is goed tegen ontstekingen en wordt voor d[...] make up van dames gebruikt. En tot slot kun je ook no[...] de bast van de boom gebruiken. Die helpt ook tege[...] ontstekingen en wordt verwerkt in tandpasta.

* * * * * * * *

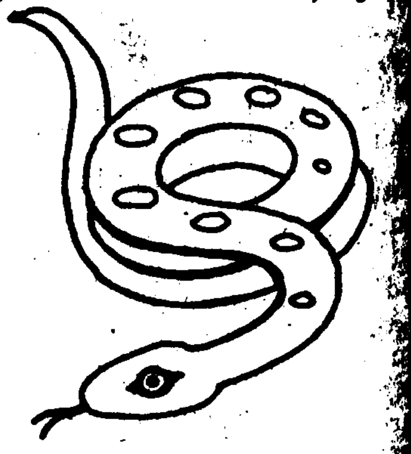
In Oostenrijk en Duitsland hebben de mensen ee[...] nieuwe sport uitgevonden: ijswandklimmen. Waterva[...]len, die in de zomer wel 300 meter naar bened[...] storten, bevriezen in de winter. Het worden soms dik[...] ijswanden van meer dan een meter dik. En daar kome[...] mensen, die heel goed in berg beklimmen zijn, op a[...] Met ijshaken, ijsschroeven, ijsbijlen en stijgijze[...] klimmen ze langs het ijs naar boven. Ik denk, dat het [...] moeilijk is, dat ze het tussen al dat ijs er knap warm b[...] zullen hebben!

* * * * * * * *

Op Aruba zijn twee soorten slangen. De Santanero, d[...] ongevaarlijk is. En de Colebra of Cascabel, die giftig i[...] De Santanero wordt ongeveer 70 cm lang en leeft v[...] kakkerlakken, sprinkhanen en andere insekten. J[...] kunt hem vinden in tuinen en hoffi's. Gelukkig komt d[...] Colebra haast nooit in de gebieden waar veel mense[...] wonen. Hij leeft in het oostelijk deel van Aruba tusse[...] Yamanota, Fontein en San Nicolas.

Hij jaagt op hagedissen, ratten en muizen. Door [...] bijten en daarbij met gif te spuiten, verlamt hij zij[...] prooi. Daarna slokt hij hem op. Omdat de mensen ba[...] voor slangen zijn, maken ze ze onnodig dood. Daardo[...] zijn deze dieren, die alleen op Aruba voorkomen, bij[...] uitgestorven.

* * * * *



Poezentaal

HIERONDER zie je een paar plaatjes, die je leren wat je poes 'zegt'.



DEBACLE KOST HONDERDEN MILJOENEN

Technisch niets aan te merken op produkten

Met Philips-computers was het altijd sukkelen

HET DEBACLE bij Philips bij de divisie computers en chips dat heeft geleid tot een strop van honderden miljoenen en duizenden arbeidsplaatsen heeft gekost, was door insiders al geruime tijd tevoren voorzien.
Het is bij Philips met computers altijd sukkelen geweest. Dat begon al in de jaren zestig. Als er bij uitzondering eens een succesje was te melden, werd dat goede nieuws snel daarna teniet gedaan door tegenvallers. Sinds het Nederlandse electronicaconcern ruim een kwart eeuw geleden besloot om de wereldwijde computermarkt op te gaan, is er vrijwel niets gelukt en is eigenlijk alles fout gelopen. Investeringen van astronomische bedragen, reorganisaties en nóg meer investeringen hebben daar niet één keer verandering in kunnen brengen. Het is eigenlijk een medisch wonder dat Philips' computerdochter het nog zo lang heeft volgehouden.



De geschiedenis van Philips Data Systems, de oorspronkelijke naam van wat nu de divisie informatiesystemen heet, is in feite één tragisch verhaal over zonder twijfel goede bedoelingen die bijna allemaal verkeerd zijn uitgepakt.
Het lag voor de hand dat Philips indertijd de strategische beslissing nam, om een dominante rol te gaan spelen in de snel groeiende computerindustrie. De nieuwe activiteit lag in het verlengde van de bestaande en sloot daardoor goed aan op de werkterreinen waarop het concern al leidende posities had. Nog sterker, een reus als Philips op het gebied van de electronica en zelf producent van de nodige componenten kon eenvoudig niet op die markt ontbreken.

ARROGANT

Aan het concept ontbrak dus niets. Philips had met hooggeschoolde specialisten de vereiste kennis in huis en beschikte over ruim voldoende kapitaal om de nieuwe bedrijfssector van de grond te tillen. Waarom is het dan toch, praktisch vanaf het begin steeds mislukt?
Mensen die het concern van binnen kennen en de martelgang van het computerbedrijf vele jaren hebben gevolgd, kennen het antwoord. 'Het idee was goed en dat is het altijd gebleven. Daar mankeerde niets aan. De ellende begon toen de top van Philips uitmaakte dat er geen deskundige mensen van buiten nodig waren, om leiding te geven aan de nieuwe onderneming. Dat was typisch Philips, overdreven veel zelfvertrouwen, op het arrogante af. Philips had niemands hulp nodig. In de kortste keren was er wéér een bureaucratie bij'.
Philips Data Systems heeft hierdoor nooit de kans gehad om slagvaardig op de voor het moederconcern nieuwe markt te opereren: "Technisch was er niets op de produkten aan te merken, toen niet en nu eigenlijk nog niet. De fout lag bij het management, de leiding was onbekwaam. Dat wreekte zich spoedig. Bij herhaling werden op het verkeerde tijdstip de verkeerde produkten op de verkeerde markt gebracht. Nog niet zo lang geleden is dat in een andere divisie opnieuw gebeurd. De videorecorder V-2000 was technisch gesproken de beste ter wereld, maar het apparaat was te laat beschikbaar en **bovendien te duur. Philips heeft de produktie daardoor** noodgedwongen moeten stopzetten'.

ALLES VAN GOUD

Het besluit om in de computers te gaan, dateert uit de periode waarin ook bij Philips de bomen tot in de hemel groeiden. Tot dan toe was alles gelukt. Een steen die door een Philips-hand werd aangeraakt, veranderde prompt in een klomp goud. Ieder lid van de raad van bestuur mocht een nieuwe hobby beginnen. Daar was genoeg geld voor. In die situatie was de veronderstelling dat de bouw van computers een financieel succes zou worden dus niet eens zo heel vreemd. Maar het is anders gelopen. Met de economische groei ging het aan het einde van de jaren zestig niet meer zo onstuimig als daarvoor en toen kwam tevens pijnlijk aan het licht dat de blozende resultaten van Philips meer het gevolg waren gweest van de conjunctuur dan van de zakelijke aanpak van het concern.

Japanse concurrenten zaten niet stil ...

Bovendien verscheen in die tijd de Japanse electronica-industrie als een vervaarlijke concurrent op de Amerikaanse en Europese markt. Philips was daar niet op berekend, de problemen stapelden zich op en de multinational werd op achterstand gezet.
Het 'mooi weer' management in het Eindhovense hoofdkwartier deed beide storende factoren laconiek af als 'tijdelijke tegenwind' en verzuimde alert te reageren. Het wist misschien niet eens wat het zou moeten doen.
Ondertussen zaten de Japanse concurrenten niet stil. Ze wonnen ruimte op elk terrein waarop Philips actief was en waar hún winsten jaarlijks stegen, namen de resultaten van het Nederlandse concern sterk af. Hierdoor werd niet alleen de positie van Philips aangetast, maar kwam er ook minder geld beschikbaar voor de steeds duurder wordende nieuwe ontwikkelingen.

HARDE KLAPPEN

Er vielen harde klappen. Reorganisaties waren onvermijdelijk geworden. De verlieslijdende computerdochter ontkwam er niet aan. In Den Haag werd een vestiging met vijfhonderd medewerkers gesloten en elders werden eveneens drastische bezuinigingen gepaard gaande met ontslagen ingevoerd. De beoogde effecten van die maatregelen bleven echter uit, omdat er niet aan de strategie werd gesleuteld. De koers bleef lange tijd ongewijzigd en toen die wel werd bijgesteld, was het in feite te laat. Philips had te lang in de waan geleefd dat het zijn computerbedrijf wel op eigen kracht overeind kon houden. De speurtocht naar een geschikte partner waarvoor daarna werd gekozen leidde tot niets. Als het destijds tot een hechte samenwerking met een andere computerfabrikant was gekomen, was dat een goede oplossing geweest. Maar Philips' computertak had te weinig te bieden, er was geen belangstelling voor.
Philips besloot echter om toch weer met partners te gaan praten op de mondiale computermarkt. De kans op samenwerking met één van de voormalige concurrenten leek groter dan voorheen, omdat ook de giganten onder de computerfabrikanten door overcapaciteit en stagnerende vraag min of meer in de verdrukking waren gekomen.
IBM moest vorig jaar mensen ontslaan en Nixdorf werd van de ondergang gered door Siemens, terwijl Olivetti zijn winst zag kelderen.
De hele bedrijfstak zoekt naar oplossingen en alle producenten lijken erop uit om kennis en markt bij elkaar te brengen. Maar voor Philips kwamen de plannen voor samenwerking te laat en de nieuwe topman Jan D.Timmer moest uiteindelijk de beslissing nemen de computer en chip-divisie af te stoten.

NIET DE ENIGE

Philips is trouwens niet de enige die op de stagnerende Europese markt in grote moeilijkheden is geraakt. Het Westduitse Nixdorf moest begin dit jaar zijn zelfstandigheid opgeven. In de eerste negen maanden van 1989 maakte het bedrijf een verlies van 520 miljoen gulden. De omzet liep met bijna twee procent terug tot 5,25 miljard mark. Het verlies over het gehele vorig jaar wordt geschat op één miljard mark. Nixdorf is nu samengevoegd met de computerdivisie van het electronicaconcern Siemens.
Bull in Frankrijk leed vorig jaar een verlies van bijna 90 miljoen gulden. Het Italiaanse Olivetti zag de winst teruglopen met 43 procent tot ongeveer 310 miljoen gulden.
Deed Philips het beter? Geenszins. Ook het Nederlandse concern deelt volop in de malaise van de Europese computerindustrie. Geschat wordt dat de computergroep in de eerste maanden van dit jaar een verlies leed van zo'n 120 miljoen gulden. Vorig jaar liepen de verliezen in de vele honderden miljoenen.
De oorzaken van de slechte resultaten van de Europese computerindustrie zijn velerlei. Eén ervan is het stagneren van de markt voor middelgrote computers, meestal aangeduid als minicomputers. Voor genoemde concerns zijn de minicomputers een belangrijk produkt. Het stabiliseren van de markt, gevoegd bij het feit dat er vele aanbieders zijn, heeft een ongekend felle concurrentiestrijd doen ontbranden die voornamelijk is uitgevochten op de prijs. De winstmarges zijn daardoor zwaar aangetast. 20De minicomputer wordt steeds vaker vervangen door hoogwaardige personal computers, waarvan de capaciteit razendsnel toeneemt. 20Maar die pc's worden nauwelijks door de Europese mini-leveranciers gemaakt. Anderzijds leggen de Europese bedrijven het meer en meer af tegen IBM en DEC. Deze Amerikaanse concerns zijn sinds jaar en dag de grootste leveranciers van minicomputers in Europa en elders in de wereld.

UNIX

Om de strijd met IBM en DEC aan te kunnen, besloten de Europese bedrijven zo'n twee jaar geleden over te gaan op het besturingssysteem Unix. Dit algemene systeem maakte het mogelijk dat computersystemen kunnen worden opgebouwd uit apparatuur van verschillende fabrikanten. Voor ze op Unix overgingen had ieder Europese producent van mini's zijn eigen besturingssysteem. Reden voor die overstap was het toenemende verlangen naar standardisatie. Met Unix was het mogelijk aan dat verlangen tegemoet te komen. Toch heeft de markt de overgang naar Unix niet gehonoreerd met een grotere vraag naar produkten met dit besturingssysteem. De oorzaak is dat er nog steeds veel te weinig toepassingssoftware voor Unix is geschreven.
Voor DEC en IMB-mini's met hun respectieve besturingssystemen bestaat heel verschillende software. Daar wordt nog steeds nieuwe programmatuur aan toegevoegd, omdat DEC en IBM een sterke marktpositie hadden en hebben. De softwaremakers hebben daarentegen aarzelingen veel te investeren in de ontwikkeling van software geschikt voor Unix, omdat dat nog zo'n kleine marktpartij is.
Ook de Europese markt voor personal computers wordt gedomineerd door Amerikaanse ondernemingen. IBM en Compaq zijn veruit de grootste pc-leveranciers van Europa. Net als bij de markt voor mini-computers kunnen de Amerikanen profiteren van hun grote en vooral zeer homogene thuismarkt. De afzet van nieuwe produkten kan zeer snel een grote omvang bereiken.
Bovendien ligt de Amerikaanse computerindustrie technologisch gezien nog immer voorop. De Amerikanen zijn de trendsetters en de rest van de wereld volgt. Dat geeft hen een voorsprong. Want zo gauw een produkt gemeengoed is geworden, is het aantal aanbieders inmiddels zo groot, dat de prijzen en bijgevolg de winstmarges al snel onder druk komen te staan. Wie het eerst komt, verdient ook op de computermarkt het meest.

Raffinaderij

Vervolg van pag. 1

rend te maken of om b.v. het veiligheidsaspect te vergroten. Met dit laatste verdien je het geïnvesteerde geld niet direkt terug, maar je kwetsbaarheid wordt geringer. De raffinaderij heeft, om een voorbeeld te noemen, dertien verschillende controlekamers voor het regelen van de diverse *plants*. Uit veiligheidsoverwegingen zou dit aantal moeten worden teruggebracht en dan liefst door de bouw van explosievrije controleruimtes. Maar dat kost kapitalen.

Caracasbaai voor toerisme houden?

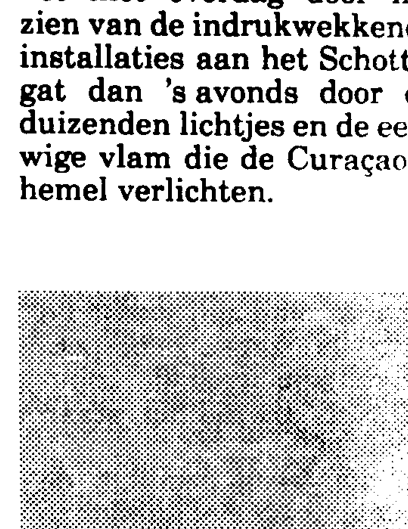
Al deze opties zijn na bestudering van het rapport van Arthur D. Little bekeken op hun technische merites. Op basis daarvan wordt nu een kostenplaatje opgesteld, een raming van kosten die veel nauwkeuriger is dan die welke in het rapport wordt genoemd. Ik denk dat wij in november a.s. een beter overzicht hebben van wat haalbaar is. Dan pas kunnen wij over de financiering gaan praten'.

Bestaat er een overeenkomst hieromtrent met PDVSA?
Parisius: 'In het huurcontract wordt hierover niet gesproken. Wel hebben we als Refineria Korsou zelf besloten om, met goedkeuring van de aandeelhouder, de huuropbrengsten jaarlijks te reserveren om zodoende een potje op te bouwen van waaruit kan worden geïnvesteerd in uitbreidingen en vernieuwingen.' (PDVSA en de Venezolaanse regering zijn bereid een steentje bij te dragen, maar in Caracas vindt men dat de Nederlandse regering ook over de brug moet komen. Minister Jan de Koning was hier geen voorstander van, maar het schijnt dat het klimaat nu wat gunstiger is en dat Nederland in ieder geval bereid is in een gemengde commissie deel te nemen die gaat praten over de financiële consequenties van een eventuele *upgrading* van de raffinaderij N.H.). 'Ik wil echter hier niet op vooruitlopen voordat het kostenplaatje rond is. In de financiële wereld is het zo dat voor rendabele projecten altijd financiering te vinden moet zijn.'

Hoe ziet u de toekomst van de raffinaderij. Heeft u er vertrouwen in dat de samenwerking met PDVSA in de komende jaren wordt gecontinueerd?
Parisius: 'Ik ben daar van overtuigd. Wel is het zo dat alle betrokkenen moet meewerken om de raffinaderij zo rendabel mogelijk te maken. Het programma van *total quality* dat door de Refineria Isla wordt geïmplementeerd vormt daartoe zeker een bijdrage. Ik wil niet terugkijken op het verleden, maar ik geloof dat indien onze mensen eenmaal gewend zijn aan het Venezolaanse systeem van bedrijfsmanagement en aan de Venezolaanse cultuur, zij zelfs meer mogelijkheden hebben om vooruit te komen dan vroeger bij de Shell.
Shell Curaçao n.v. werkte — zeker vóór de periode van afbouw — met een groot aantal *ex-patriates*. Dit betekende minder kansen voor Antillianen om promotie te maken. Bij de Isla n.v. werken hooguit dertig Venezolanen. De rest zijn allemaal Antillianen en die hebben alle kans om vooruit te komen als zij dat zelf [illegible]

MONUMENT

Refineria Korsou maakt zich op om het 75-jarig bestaan van de raffinaderij te gaan vieren. Op maandag 1 oktober is er een speciale postzegeluitgifte gewijd aan de raffinaderij en er komt ook een toeristische kaart van het eiland. Verder worden er donaties gegeven aan vijf sociaal-charitatieve instellingen en aan de drie middelbare scholen.
Tenslotte wordt gedacht aan een monument van maar liefst 20 meter hoog. Deze *landmark* zou eerst in Otrobanda verrijzen, maar de Dienst Ruimtelijke Ordening en Verkeersplanning (DROV) vond het ontwerp niet passen bij de architectuur van de binnenstad. Daarom wordt nu gedacht aan plaatsing op een heuvel in de buurt van het ITC. In het zicht van alle voorbijgangers en bij de toeristische attracties die daar gebouwd worden. Hoewel, elke inwoner van Curaçao en elke bezoeker wordt al dagelijks herinnerd aan de aanwezigheid van de raffinaderij. Is het niet overdag door het zien van de indrukwekkende installaties aan het Schottegat dan 's avonds door de duizenden lichtjes en de eeuwige vlam die de Curaçaose hemel verlichten.



“AMATEURISME” IN FFK MOET ERUIT...

Voorzitter Van der Veen van jubilerend SUBT:

“Ons voetbalsysteem moet hoog nodig op de helling”

= door Roel Zeekaf =

WILLEMSTAD — Nog vier jaar en hij is drie decennia lang voorzitter geweest van de voetbalclub S.U.B.T. (Sport Unie Bismarck Trappers). "Dat is lang genoeg", zegt Petrus Antonius van der Veen. Onder zijn leiding is het Antoine Maduro Stadion geworden als het nu is en het is nog niet klaar. Voor hij de voorzittershamer overdraagt wil hij nog twee projecten realiseren: een clublokaal en een grasmat.



PETRUS V.D.VEEN
...andere opzet...

De op Curaçao geboren Van der Veen heeft nooit zoveel op gehad met voetballen. Het enige partijtje voetbal dat hij gespeeld heeft was in zijn schooltijd, maar daarna nooit meer.

Op 22 maart 1964 aanvaardde Van der Veen, na een week bedenktijd, het voorzitterschap van de voetbalclub met zijn rijke historie. Vol trots vertelt de 63-jarige voorzitter hoe SUBT- dat onlangs haar 65 jarig bestaan vierde- in de loop der jaren 19 keer kampioen van Curaçao en 5 maal kampioen van de Antillen werd.
S.U.B.T. werd opgericht in 1925 toen de voetbalclus Bismarck en Trappers besloten samen te gaan.
"S.U.B.T. had toen slechts een veldje op Kintjan, ten noorden van het Landslaboratorium met een houten tribune die plaats bood aan 150 toeschouwers." Van der Veen memoreert de miserabele staat waarin de huisvesting van de club voordat hij voorzitter van de club werd verkeerde. "De muur bestond uit op elkaar gestapelde betonblokken, die nodig bepleisterd moesten worden. Er was geen behoorlijke accommodatie voor de spelers. Kortom, de behuizing van de club was ontoereikend. Het was duidelijk dat er actie moest worden ondernomen."

LOTERIJ

Eén probleem, of eigelijk hét probleem: er was geen geld. Het bestuur van de club lanceerde een goederenloterij die tot 16 keer toe herhaald is en altijd geld opleverde. "De eerste verloting bracht 16.000 gulden op, geen enkele keer leden we verlies. "De opbrengsten waren redelijk. Aangevuld met een financiële ondersteuning van Shell werd begonnen met de bouw van het stadion in zijn huidige vorm. In 1968 kwam de broodnodige overkapping. Broodnodig, want de wedstrijden werden toen nog op de zondagmiddag gespeeld, en de zon scheen toen net zo ongenadig hard als nu. Later in 1976 kwam de verlichting, vanaf toen werd het mogelijk ook 's avonds wedstrijden te spelen.

De tribunes bieden momenteel plaats aan vijf duizend toeschouwers. Het is echter lang geleden dat ze bij een voetbalwedstrijd goed gevuld waren. De animo voor de voetbalsport is aanzienlijk teruggelopen. Als er een festijn als 'Monster trucks' georganiseerd wordt, ja dan loopt het stadion wel tot de nok toe vol.

LICHTMASTEN

De lichtmasten zijn geplaatst in de tijd dat de divisie voor semiprofessionals, Fedeprof, geboren werd. Toen werden er 's avonds wedstrijden gespeeld, niet in het S.U.B.T.-stadion, maar in het Rifstadion, want dat was toen nog het enige stadion met verlichting.'

Toen waren de stadions goed gevuld?
"Oh ja.., het aantal toeschouwers was enorm." De oud DP-politicus laat trots een foto zien, van een wedstrijd van SUBT tegen Scherpenheuvel, zien waar de tribunes goed gevuld op staan afgebeeld.
Van der Veen probeert de teruggang van het publiek te verklaren. "Enerzijds zijn het de interne problemen bij de voetbalbond, anderzijds zijn de veranderingen in het leefpatroon en de gemakzucht van de mensen debet aan de achteruitgang van het toeschouwersaantal."

"Het is begonnen met een intern conflict bij de Curacaose Voetbal Bond (CVB), het overkoepelend orgaan van het voetbal; amateurs en de semi- profs. De Fedeprof, het betaald voetbal, ging heel goed. De meeste clubs waren lid van die organisatie."

Dat is zo'n 13 jaar goed gegaan. Eind 1988 ontstond er een ruzie. Toen is de CVB veranderd in de FFK. Zij hebben de secties niet naast elkaar laten bestaan, maar onder elkaar gebracht. Er ontstond een ere en een eerste divisie, beide betaald voetbal, en een tweede (vroeger de 1e divisie van de amateurs) de derde divisie (vroeger de 2e divisie amateurs).
Die veranderingen hebben het voetbal op Curaçao gemaakt tot wat het nu is, volgens Van der Veen. Wat gebeurde er ? De amateurs konden vrij promoveren naar de prof sectie en andersom konden de profs degraderen naar de onbetaalde divisie.

ONAANVAARDBAAR

"Nou, dat was voor ons van de profsectie onaanvaarbaar. Professionals die degraderen moeten van de één op de andere dag hun eigen spullen betalen, want als amateur mag je niet betaald worden. Dat kan niet", zegt Van der Veen vastberaden. Hij is ervan overtuigd dat het systeem zoals het nu functioneert niet werkt.
Er moest een vertegenwoordiger van de FIFA aan te pas komen om te bemiddelen in het conflict. Het advies was gewoon maar beginnen met de competitie en wachten tot gaandeweg de competitie een commissie met een oplossing zou komen."
En die kwam er, in de vorm van een overeenkomst. Indien een amateurclub zou promoveren naar het betaald voetbal, dan moet deze club kunnen tonen over liquide middelen van tenminste 10.000 gulden te beschikken en een sponsor. Dit om trainingen etc. te kunnen bekostigen.

Voetbalvelden in erbarmelijke staat

FUSEREN

Van der Veen heeft een betere oplossing in gedachte. En hij stelt ook meteen het dilemma van het onaantrekkelijk voetbal aan de kaak.

"Het 'amateurisme' in de FFK moet eruit. De amateurclubs moeten fuseren met de semiprofclubs.' Ter illustratie noemt hij de fusie van Bismarck en de Trappers die uiteindelijk resulteerde in SUBT, of Undeba (Union Deportivo Banda Abou). Al die kleine clubs uit het westen van Curaçao zijn in een organisatie opgegaan. Dat is onmiddellijk een succes geworden, want de beste spelers zorgen voor goed en aantrekkelijk voetbalspel." Om zijn betoog te versterken verwijst hij naar het Nederlands voetbal. De KNVB heeft een periode gesteld waarin clubs moesten fuseren, er waren teveel clubs in het betaald voetbal. Een voorbeeld daarvan is Fortuna Sittard.

Van der Veen illustreert hoe positief zijn idee kan zijn. "De fusie tussen de Kintjan Boys en Eleven Brothers. De Kintjan Boys spelend in de derde divisie werd ontbonden en de spelers zijn lid geworden van de semi-prof-club Eleven Brothers die in eerste divisie uitkomt. Aanvankelijk kende het team een moeilijke start, speelde slechte wedstrijden, maar nu doen ze het goed en plukken ze de vruchten van het samengaan.
Uiteindelijk zou het aantal clubs kleiner worden en de speelwijze ten goede komen. Immers de beste spelers blijven dan over en de competitie wordt interessanter en spannender.'



Een wedstrijd op zondagmiddag. Het enthousiasme voor voetbal was toen nog groot, deze foto is daarvan het levende bewijs.

Over de mogelijkheden die de huidige spelers ontnomen worden zegt Van der Veen.

Fusies van clubs enige oplossing

"Zij moeten dan bij een amateurvereniging op zaterdag gaan spelen". Hij verontschuldigt zich gelijktijdig ook een beetje voor zijn, zoals hij dat zelf noemt, "dictatoriale" mening.

Ofschoon Van der Veen van mening is dat het geschetste alternatief de enige oplossing is, ziet hij de komende jaren nog geen veranderingen optreden. "Wel..", zegt hij peinzend, "het moet toch uitgesproken worden. De clubs moeten er van overtuigd worden dat het beter is voor het voetbalspel , niet alleen beter voor de club. Een fictief voorbeeld, de sportvereniging Albatros zal niets wijzigen aan hun beleid van amateurstatus. Al moeten zij op zondag met acht man spelen, omdat de anderen op zaterdagavond een feestje hadden. Of een speler blijft mooi thuis om op televisie naar de Amerikaanse baseball wedstrijden te kijken."

"Het voetbal op Curaçao zit in een diep dal. De voetbalvelden bevinden zich in miserabele toestand, de accommodatie voor de spelers is slecht. Er moet spoedig actie ondernomen worden om de situatie te verbeteren. Als onze regering dat niet kan, dan is daar een taak weggelegd voor de Nederlandse regering", waarmee Van der Veen coach Zwartkruis citeert.
Begin augustus was de voormalige Nederlandse bondscoach voor een werkbezoek op Bonaire en Curaçao. Ook hij constateerde de malaise in het Curaçaose voetbal. Zwartkruis onderzocht de mogelijkheden om het voetbal op het eiland nieuw leven in te blazen. "Volgens hem schort er ook het een ander aan de mentaliteit en de motivatie van de spelers. Spelers spelen de bal van achter naar de middelvelders en zij schuiven de bal door naar de voorhoede en blijven dan op de plaats rust. Zo van ik heb mijn werk gedaan jij moet zorgen maar dat er een doelpunt komt."
De souplesse onbreekt in het spel. Bovendien wordt volgens Zwartkruis teveel gepraat op het veld.
De oefenmeester heeft zijn bevindingen vastgegelegd in een rapport dat is ingeleverd bij gevolmachtigde minister Papy Jesurun in Den Haag, die het op zijn beurt weer doorspeelt aan de Nederlandse regering.
De Nederlandse regering zal dan moeten beslissen of er technische bijstand wordt gegeven. Tevens wordt dan ook het bedrag dat Nederland daarvoor beschikbaar stelt bepaald. In Nederland gaat de voorkeur uit naar het uitzenden van Zwartkruis. Hij zou dan voor een periode van drie jaar naar Curaçao komen. Curaçao zal voor huisvesting en vervoer zorgen. Van der Veen benadrukt dat de financiële ondersteuning vanuit Nederland belangrijk is, want dan kan de Antilliaanse regering niet achterblijven.



Het S.U.B.T.-elftal in 1964. Boven v.l.n.r.: Pong Brooks, Rosina, Martis, Pinoza, Balentien, Boy Martis en trainer Looy Mercera. Hurkend v.l.n.r.: Wijman, Shon I Dal, Frank Francesca, Donald Emer, George Sillé.

De dag dat de overdekte tribunes van het SUBT-stadion open gesteld werden voor het publiek. Bestuurslid Robin Visser ontvangt bij de ingang onder de tribune, mevrouw Lodowika, weduwe van George Lodowika, Antoine Maduro en Huberto (Toy) maduro. Achter kijkt Jein Rog toe.



GRASMAT

Het gesprek komt dan weer terug op de accommodatie. "Voor goed voetbal is een grasmat onontbeerlijk. SUBT heeft de mogelijkheden van een natuurlijke grasmat laten onderzoeken door een Amerikaanse firma, die de hele operatie heeft begroot op 300.000 gulden. De club heeft voldoende onroerend goed, maar wil die vooralsnog niet belasten met een hypotheek,' zegt Van der Veen.
Daarom heeft de SUBT-voorzitter een verzoek ingediend bij de eilandsregering voor de helft van het benodigde bedrag en dat is geaccordeerd. Voor de andere helft is èen beroep gedaan op het reservefonds van de Landsloterij van de Nederlandse Antillen. Het wachten is alleen nog op de toezegging.
De keuze kunstgras of natuurgras is voor Van der Veen niet moeilijk. De aanschaf daarvan is erg duur. "Het kunstgras in Sentro Deportivo heeft 900.00 gulden gekost. Bovendien is het onderhoud van dergelijke matten ook een erg intensieve en kostbare aangelegenheid", waarmee de SUBT baas zijn keuze voor een natuurlijke grasmat verantwoordt. Als de Landsloterij het bedrag toezegt kan in januari volgend jaar begonnen worden met de aanleg van de grasmat.

ACTIEPLAN

Vijf jaar geleden telde SUBT nog 2000 leden, nu is het ledental gedaald tot 150. Het bestuur heeft een actieplan opgesteld om de club van de ondergang te redden. Zo worden jongeren onder de zestien jaar en mensen die ouder zijn dan 65 gratis toegelaten tot het stadion. Maar dat zijn natuurlijk geen maatregelen die de clubkas zullen spekken.
Volgens de clubvoorzitter zijn voor de afnemende belangstelling ook andere oorzaken aan te wijzen. Hij is voorstander van een gedegen onderzoek hiernaar. Het is niet alleen een probleem van de voetbalsport, bij baseball kennen ze dezelfde problemen. "Alleen het dames softball staat onder een behoorlijke belangstelling."
De voorzitter denkt dat oplossingen ook gezocht moeten worden in de bereikbaarheid van de stadions. Voor het openbaar vervoer ligt daar duidelijk een taak weggelegd. De veiligheid op straat laat soms ook nogal te wensen over waardoor mensen thuis blijven. Het is niet leuk om van een wedstrijd te komen en te merken dat je autoruit is ingeslagen. Thuis blijven en op kanaal 81 kijken naar de verrichtingen van Hensley Meulens in het Amerikaanse baseball is dan aantrekkelijker. Van der Veen vergelijkt het voetbal hier met dat in andere landen in de regio, waar deze sport nog grote belangstelling geniet. Het hogere welvaartspeil van de Nederlandse Antillen is er naar zijn oordeel ook debet aan de verminderde belangstelling.
Last but zeker niet least behandelt Van der Veen de rol van de regering en het bedrijfsleven. "Sport is het sluitstuk op de begroting van de regering en sluitstuk op de programmalijsten van de partijen tijdens de verkiezingen. Kortom, sport krijgt dus altijd de minste aandacht in de politiek." Het bedrijfsleven speelt geen enkele rol van betekenis en dat moet veel meer worden. Bedrijven moet clubs gaan sponsoren. Het voetbal op Curaçao heeft weinig financiële middelen en het geld zit bij het bedrijfsleven. Van daar moet dus ook een helpende hand komen om het voetbal op Curaçao uit het slop te halen.

Actieplan moet club van ondergang redden

Gitarist Jimi Hendrix



vroeg dood, laat begrepen

OP 18 SEPTEMBER was het precies 20 jaar geleden dat James Marshall Hendrix overleed in een Londense ambulance. Nooit eerder werd er aan de Amerikaanse gitarist en componist zoveel postume aandacht besteed als nu. Niet zozeer omdat twintig jaar een jubileum is, maar eerder omdat recente ontwikkelingen in de popmuziek erop wijzen dat Hendrix als stilist zijn tijd ver- zeg maar twintig jaar- vooruit was.

Want naast de hip hop en de wereldmuziek, heeft de tweede helft van de jaren tachtig vooral een definitieve kruisbestuiving te zien gegeven van wat ooit typisch blanke of specifiek zwarte muziek was. Natuurlijk was Hendrix niet de enige die hier, al dan niet onbewust, aan mee heeft gewerkt. Maar wel mag hij gezien worden als de belangrijkste wegbereider naar een perfecte symbiose tussen bijvoorbeeld blues, hardrock, jazz en soul zoals we die de afgelopen paar jaar hebben gehoord van populaire artiesten als Living Colour, Lenny Kravitz of onze eigen Urban Dance Squad.

De hernieuwde belangstelling voor Hendrix brengt eveneens een stroom biografieën, documentaires, lesboeken over Hendrix' techniek, memoires van oudcollega's, video's en artikelen voort. Voor de biografische gegevens kan men 'Hendrix: a biography' van Chris Welch (1972) en 'Voodoo child of the aquarian age' van David Henderson (1978) opslaan, terwijl Jerry Hopkins' 'Hit and run' met een flinke korrel zout genomen moet worden vanwege de sensatiezucht. Hier daarom geen verhalen in de trant van 'sex, drugs & rock and roll' , maar eerder een poging om oorzaak en gevolg in kaart te brengen. Iets wat de Britse journalist Charles Shaar Murray vorig jaar op zijn manier deed in 'Crosstown traffic: Jimi Hendrix and post war pop', dat eerdaags in Nederlandse vertaling verschijnt met de misleidende titel 'Kind van de regenboog'.

SPIJKERBROEKEN

Van alle dode popsterren is Jimi Hendrix (1942-1970) er nog het best afgekomen. Weinig scandaleuze bio's en (nog) geen monsterlijke verfilmingen van zijn leven. Voor Albert Goldman (schrijver van de geruchtmakende bio's over Presley en Lennon) was er aan Hendrix waarschijnlijk te weinig smakeloze eer te behalen, terwijl regisseur Oliver Stone gelukkig meer heil ziet in een film over exhibitionist Jim Morrison. Helaas viel de Hendrix-legende wel ten prooi aan de reclamewereld, waar hij na Jackie Wilson, Marvin Gaye en Muddy Waters (ook allen dood) werd misbruikt voor de verkoop van spijkerbroeken.

Wat maakt momenteel nu juist Jimi Hendrix tot lichtend voorbeeld voor menig smeltkroesbandje, terwijl hij voordien enkel-maar terecht- werd gezien als de grootste gitaarvernieuwer van de popmuziek? Hebben andere zwarte musici zoals Sly Stone, Stevie Wonder, George Clinton of zelfs Miles Davis (Prince combineert die vier met Jimi) niet een zelfde rol vervuld? Jawel, maar niet op dezelfde schaal of met dezelfde impact als Hendrix. Hij was de eerste 'gekleurde' (half zwart, half indiaans) rockster die zowel een blank als zwart publiek wist te trekken, hoewel Hendrix in de jaren zestig-sfeer van burgerrechten in Amerika, de Black Panthers, Malcolm X en de *I'm black and I'm proud'*-stellingname niet meteen door zwarten werd geaccepteerd omdat Jimi naam maakte in Engeland met een blanke band.

SOLO-INSTRUMENT

Simpel gesteld combineerde Hendrix de directheid van de blues met de vrijheid van de jazz en het showaspect van de soul. Daarnaast veranderde hij het geluid van de (electrische) gitaar. Over dat laatste kan gesteld worden dat hij de gitaar transformeerde tot een serieus te nemen solo-instrument, een status die het instrument daarvoor alleen in de jazz en klassieke muziek had.

Voor de korte maar heftige loopbaan van Hendrix echt begon (slechts drie studio-lp's tijdens zijn leven) had de gitaar een overwegend begeleidende rol in de rock. Halverwege de jaren zestig kwam daar in Engeland al een beetje verandering in met de komst van de blanke bluesbeweging, maar gitaarhelden als Eric Clapton en Jeff Beck speelden geen blues uit ervaring, zij hadden slechts goed geluisterd naar Amerikaanse voorbeelden. Het verhaal over hoe een jonge zwarte Amerikaanse gitarist in Engeland furore wist te maken, mag inmiddels bekend zijn. Na jarenlang ploeteren in het Amerikaanse rhythm & blues-circuit werd Jimmy James, zoals hij zich in 1966 noemde, ontdekt door Animals-bassist Chas Chandler in een Newyorkse coffeeshop. Amerika was óf niet rijp voor Hendrix' exploraties óf begreep er niets van. Zo werd hij door Little Richard ontslagen uit diens band omdat de gitarist te snel was en ook bij de Isley Brothers moest Jimi zich inhouden. Met beide artiesten maakte hij wel zijn eerste plaatopnamen, net als met de middelmatige zanger Curtis Knight. Platen overigens die overwegend na zijn dood op de markt verschenen.

Jimi Hendrix zag jazz en niet rock als bron voor creatieve muziek. Zijn vader speelde hem thuis Duke Ellington en Charlie Parker voor. De jonge Jimi was gefascineerd door het wah wah-achtige geluid dat jazztrompetisten voortbrachten met behulp van *plungers*, daarnaast maakten de vloeiende frasen van de saxofoon veel indruk - zó moest zijn gitaar klinken.

In de jazz was Jimi goed thuis en het is aannemelijk dat hij in zijn Newyorkse dagen voor het grote succes mensen als Coltrane, Ornette Coleman, Eric Dolphy en Albert Ayler aan het werk heeft gezien in de clubs. Bekend is in ieder geval dat Hendrix tijdens zijn gloriedagen jamde met Roland Kirk, Larry Coryell, John McLaughlin en Miles Davis. Laatstgenoemde maakte in de sixties naam als uitvinder van de jazzrock of *fusion*-muziek. Davis was slim en vermengde jazz met het beste wat Hendrix, Sly Stone en James Brown te bieden hadden. Vlak voor Hendrix's onfortuinlijke dood waren er plannen voor plaatopnamen met Gil Evans (Miles' vaste arrangeur) en Quincey Jones.

Naast jazz was blues Jimi's grote liefde. Met name de mysterieuze delta-blues-gitarist Robert Johnson (1911-1937), wiens werk later gejat en misbruikt werd door Claptons Cream en Led Zeppelin, was van grote invloed.

Zo ook Muddy Waters en Albert King. Hendrix was in zijn tijd de meest progressieve bluesvertolker. Veel bluesnummers heeft hij niet opgenomen, maar dat was ook niet nodig want met 'Red house' had hij een klassieker geschreven die hij bij iedere live-uitvoering anders vertolkte. 'Red house' was Jimi's meest geliefde song.

De symbiose van stijlen die Hendrix zo uniek maakte bestond verder uit rock met een psychedelisch tintje en soul. Tekstueel was Dylans lyriek van invloed, maar dat is een verhaal apart. Waar blues, net als bij andere zwarte gitaristen, tot zijn *roots* gerekend mag worden en jazz tot zijn opvoeding en culturele bagage, hoorde soul bij het leer- en rijpingsproces.

LIVING COLOUR, 24-7 SPYZ, D-Xtreme, Red Hot Chili Peppers, Lenny Kravitz, Urban Dance Squad; allemaal jonge helden die zeggen zwaar beïnvloed te zijn door Jimi Hendrix. Twintig jaar na de dood van de grootste gitaarvernieuwer sinds jazzpionier Charlie Christian, is de invloed van Hendrix groter dan ooit. Maar niet langer staart men zich blind op 'smans fabelachtige en zelden geëvenaarde technieken of zijn dynamische podiumpresentatie. Want in het huidige tijdperk, waarin in de popmuziek geen verschil meer gemaakt wordt tussen zwarte en blanke stijlvormen, wordt Hendrix nu gezien als de eerste belangrijke artiest die verbindingen wist te leggen tussen zwarte en blanke muziek.

Patriottisme zonder enig chauvinisme

Vervolg van pag. 5

mijn vader en andere mensen die op Sint Maarten een mysterieuze dood stierven, die onder druk werden gezet, of geïntimideerd, of op een zijspoor werden gezet, dan moet dat maar zo zijn. Het moet voor ons een les zijn, het moet laten zien waar zij voor streden, opdat wij spreken en er steeds meer mensen spreken en werken aan een ware democratie voor Sint Maarten'.

wat meer uitgewerkt zijn. Er zijn redenen voor hun gedrag'.

OBEAH

In de verhalen van Sekou speelt obeah een grote rol. 'Het is een volkstraditie in het Caribisch gebied. Het is proberen zelf je bestemming te bepalen, of de bestemming van andere mensen. Het geeft het gevoel dat je een element controleert van een maatschappij, waar je voor het grootste gedeelte geen controle over hebt. Je was een kolonie, of een slaaf of een arme arbeider, hoe kon je dan macht uitoefenen over je eigen leven of dat van anderen beïnvloeden? In de Hollywood-films wordt het verschrikkelijk in de sfeer van het gifmengen getrokken, maar ik zie dat de mensen het met een zekere waardigheid gebruiken en dat moet je respecteren, of je erin gelooft of niet.

Zelfs onze eigen Caribische schrijvers bagatelliseren het, ze behandelen het als iets bijkomstigs, want vaak zijn zij zelf sterk beïnvloed door westerse tradities, filosofieën, verhalen en complexen, zodat ze het als iets inferieurs zien. Ze zien het hart van hun cultuur als archaïsch, als iets dat geen stand houdt. Dat vind ik verkeerd. Een gedeelte van de gezondheid van onze mensen bestaat er juist uit hoe goed zij hiermee kunnen omgaan en de negatieve aspecten ervan kunnen negeren'.

Sekou gebruikt obeah zelf niet. 'Ik zie het niet als nodig. Ik zie het zo: door mijn zogenaamde ontwikkeling voel ik dat een man, een vrouw zijn eigen bestemming kan bepalen door zijn geest, door zijn werk, met zijn handen. Maar ik respecteer degenen die het op een positief geestelijke manier gebruiken, om vrede in zichzelf te brengen. Zij die het negatief gebruiken, daar zie ik geen verschil met degenen die een misdaad begaan'.

JUISTE LIEDJE

In de verhalen van Sekou is muziek een belangrijk motief. Altijd klinkt het juiste liedje op het juiste ogenblik. 'Een song is de vreugde van ons leven, het helpt dingen sneller te laten gebeuren, het laat ons bezinnen op onze pijnen, onze strijd. Ze zijn er als we een feestje geven en ze zijn er soms als we sterven. Songs zijn er altijd. Dat in mijn verhalen altijd het juiste liedje op het juiste ogenblik voorkomt, heeft te maken met de boodschap.

Ik geloof niet dat de dingen bij toeval gebeuren, ik geloof dat we zelf de controle over ons leven moeten nemen, we moeten onze culturele instrumenten, boodschappen, symbolen gebruiken om ons verder te helpen. Ik wil dat in de korte verhalen weergeven'.

De politieke boodschap van Lasana Sekou is: Sint Maarten moet onafhankelijk worden en er moet één Sint Maarten zijn. Gelooft hij dat hij de verwerkelijking van dit ideaal nog meemaakt? 'Het moet gebeuren. Wanneer, dat is misschien de vraag. Maar het moet, want dat is de bestemming van het volk. Ik en de meeste Sint Maartenaren hebben familie aan beide zijden van het eiland. We kunnen niet toestaan dat onze kolonialen duizenden mijlen weg een scheiding mogen handhaven en zeker niet na 1992 vanwege de verschillende status die de delen dan zouden krijgen, waardoor er een echte grens zou komen, zoals de politici al gesuggereerd hebben op basis van bevelen uit Europa. We kunnen dat niet toestaan. Wat ervoor nodig is en wanneer het gebeurt, dat zijn de vragen, maar het moet gebeuren. Onafhankelijkheid is alleen maar een natuurlijke stap. Als Monaco en het Vaticaan onafhankelijk kunnen zijn, dan kan Sint Maarten het ook, zeker als je let op de afhankelijkheid die er tussen alle staten in deze moderne wereld is'.

PATRIOTTISCH

Twee keer komen in de korte verhalen en *Comité* en de beweging *Agenda 2000* voor. Sekou legt uit wat voor beweging hij op het oog heeft. 'In essentie zijn het patriottische groepen die bestaan uit mensen die van hun land houden en dat niet op een chauvinistische modieuze manier doen, maar mensen die van hun land houden op een manier die het vooruit brengt.

Zij willen zich organiseren en in de verhalen krijgen ze te horen dat ze moeilijkheden krijgen als ze dat doen. Het wordt niet verboden doordat iemand een geweer op hen richt en zegt: 'Doe dat niet', maar door een atmosfeer die hun duidelijk maakt dat het niet wordt getolereerd. De mensen willen heel gewoon een beter Sint Maarten opbouwen, dat iedereen omvat die voor Sint Maarten wil werken en van het eiland een voorbeeld wil maken van *nationbuilding*, van eenheid, van de broederschap die moet bestaan tussen mannen en vrouwen. Ze hebben beseft dat dit niet kan gebeuren zonder een organisatie. Geen eenzame helden zoals in films, maar het volk moet deelnemen, moet een actieve stem hebben en een beslissen hoe hun maatschappij eruit moet zien.

Daar gaat het het *Comité* en *Agenda 2000* om. Het suggereert de mensen in de werkelijkheid om zoiets te doen en het beeldt uit wat jonge groepen aan beide zijden van het eiland al in feite doen: ze organiseren zich en maken het volk bewust van ontwikkelingen die op Sint Maarten gaande zijn ten koste van onze nationale identiteit, of het nou het metropolitische Frankrijk is dat zich op het eiland vestigt met haar soms racistische en zeer arrogante optreden of dat het mensen zijn die grote zaken vestigen en weigeren Sint Maartenaren aan te stellen op sleutelposten en daar alleen maar mensen van andere eilanden plaatsen omdat ze met hen kunnen doen wat ze willen, eventueel hun werkvergunning intrekken. Dat allemaal bestrijden we'.

In de verhalen komen de tegenstanders van het *Comité* en *Agenda 2000* van buiten het eiland. Sekou: 'Dat duidt symbolisch en realistisch aan dat de oppositie tegen recht en rechtvaardigheid inderdaad vreemd is aan de menselijke gemeenschap. Op een heel werkelijke manier is dat ook zo, want veel van de grote economische krachten die met onze politieke bazen samenwerken, komen van buiten. Je ziet dat veel van de lokale zakenmensen niet de besluitvormers naast onze politieke leiders zijn. Dat gaat heel erg ten koste van onze natie, want ons volk vormt zo niet de economische ruggegraat van ons land en als morgen iets ineen stort zitten wij met een lege zak, zelfs een economische reus als de Verenigde Staten zal je vertellen dat de economisch ruggegraat vanz zijn gemeenschap de kleine zaken zijn.

Wij zeggen: die moeten wij ook hebben, ons volk moet het fundament van onze economie vormen en wie daarna wil binnen komen, okay, vanaf dat niveau willen we met hem handelen. Maar het wordt ons voor een groot deel ontzegd, we worden voor een groot deel buiten spel gezet als het erom gaat om actief deel te nemen aan het vormgeven van onze economie'.

VREEMDELINGEN

Er lijkt toch een tegenstrijdigheid in de verhalen van Sekou te zitten. Aan de ene kant is erin te lezen dat vreemdelingen niet welkom zijn en aan de andere kant wordt er gesteld dat illegale immigranten welkom zijn op Sint Maarten. Sekou: 'Voor ons is dat geen tegenstelling, ik geef hiermee weer wat in de maatschappij leeft. Als ons volk praat over vreemdelingen die het bij ons weghalen, dan bedoelen ze hoofdzakelijk de metropolitische Fransen en vervolgens Noordamerikanen.

De illegale immigranten zien ze als Caribische mensen die geen andere plek hebben om heen te gaan, die er zijn omdat ze het werk nodig hebben en die een eerlijker kans moeten krijgen.

Stop de politiek die hun eerst toestaat met de ALM binnen te komen en hen vervolgens opjaagt als in de dagen van de slavernij en uitzet. Het zijn onze mensen, het zijn Caribische mensen. Wij, onze vaders en grootvaders, gingen naar de eilanden van deze mensen om werk te zoeken. We zouden hun een veel gastvrij atmosfeer moeten bieden. Als Sint Maartenaren zich tegen vreemdelingen uitspreken, moet je je herinneren dat een heel werkelijk kenmerk van onze maatschappij is dat we een gastvrij en vriendelijk volk zijn. Als we ons tegen vreemdelingen uiten, is dat omdat we gewond zijn, omdat we gedwongen zijn tweederangsburgers te zijn. Het gaat niet om de vreemdelingen persoonlijk, er zijn er veel die we beschouwen als zonen en dochters van het eiland, omdat ze op een heel gezonde en positieve manier deelnemen aan het leven op Sint Maarten, als patriotten zo je wilt, en dat verwelkomen we'.

HAPPY ENDING

Lasana Sekou vindt de opmerking dat hij het kennelijk moeilijk vindt om een eind aan een verhaal te maken, interessant. Aan de ene kant houdt hij ervan om een verhaal te besluiten met een traditioneel happy ending en aan de andere kant is er in een verhaal als *Fatty And The Big House* helemaal geen eind. Sekou: 'Dat is waar. Ik deed dat omdat de strijd doorgaat, er is geen eind aan. En over het traditionele happy ending: we hebben hoop nodig, we hebben de wetenschap nodig dat morgen de zon opgaat, we hebben vergiffenis nodig en verandering. Want dat gebeurt met Fatty.

Wetend hoe de Caribische relatie tussen man en vrouw is en wetend hoe de pijn van de eeuwen naar je toekomt, maar ook heel goed de liefde beseffend die we voor elkaar hebben, heb ik het eind open gelaten. Ik deed dat vooral met het oog op de jonge mensen in onze maatschappij die te maken hebben met de macho-erfenis en tegelijkertijd met het liberale beeld dat via de televisie binnenkomt. Fatty vergeeft zijn vrouw, maar je bent er niet zeker van wat hij zal doen, als hij thuis komt. Het heeft inderdaad geen einde: de strijd gaat door, het leven gaat door en ik voel dat het zo moet zijn'.

Over de ontrouw die in veel verhalen voorkomt, zegt Sekou: 'Dat geeft een aspect uit onze maatschappij weer. Mensen doen sommige dingen, vanuit het gevoel miskend te zijn, ze hebben een gevoel dat er geen andere manier is om uit hun situatie te komen. Ik oordeel niet over mijn verhaalfiguren. Er zijn geen mensen die per definitie slecht zijn. Ik denk dat de slechte mensen zo duidelijk gelokaliseerd zijn, dat het bijna papieren karakters zijn, terwijl de figuren die ontrouw zijn aan elkaar,

Laatste zegels van Berlijn

ONDER DE LOUPE

= door Victor Hafkamp =

POSTZEGELS GEVEN in veel landen uitstekend de binnenlandse politieke veranderingen weer. Dat is zeker het geval met een collectie Duitsland die begint met de diverse vorstendommetjes en via het keizerrijk, de Weimarrepubliek, de Nazitijd en de uitgiften van de bezettingszones leidt naar de opdeling in drie postgebieden: de Bondsrepubliek, de DDR en Berlijn. Met die driedeling is het nu bijna afgelopen. Op 3 oktober wordt de Duitse hereniging gevierd en dat betekent dat er nog maar één postgebied overblijft.

De Duitse bondspost heeft inmiddels laten weten dat de historische datum 3 oktober tot wijzigingen in het uitgifteprogramma heeft geleid. Op de grote dag zullen postzegels van 50 en 100 pfennig verschijnen om de hereniging te vieren en op 6 november komt er een blok dat de eerste verjaardag herdenkt van de verdwijning van de muur en de opening van de grens tussen beide delen van Duitsland. Het blok bestaat uit zegels van 50 en 100 pfennig die ook als losse zegels in de verkoop komen.



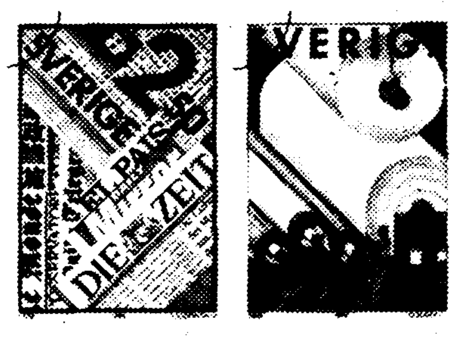
Op 27 september verschijnt zowel in de Bondsrepubliek als in Berlijn een weldadigheidsserie van drie zegels (60+30, 80+35 en 100+50 pfennig) met afbeeldingen die op de posthistorie betrekking hebben. De toeslagen zijn voor liefdadige doeleinden. Het is de laatste maal dat deze 'Wohlfahrtsmarken' in beide postgebieden uitkomen. Op 27 september komt tevens de laatste zegel van de postdienst in Berlijn uit. Hij herdenkt de 200ste verjaardag van de geboorte van de wiskundige, fysicus en astronoom Adolph Diesterweg. Frankeerwaarde 60 pfennig.

Vorig jaar verschenen in West-Duitsland zowel als in Berlijn nog kerstzegels met toeslagen voor een goed doel. Op 6 november a.s. komt er nog maar één gemeenschappelijke serie uit, maar die bestaat dit keer wel uit vier stuks (50+20, 60+30, 70+30 en 100+50 pfennig). De overige Duitse uitgiften voor de rest van het jaar: op 11 oktober een zegel van 60 pfennig ter herdenking van de 100 jaar geleden overleden Heinrich Schliemann en een zegel van 100 pfennig ter gelegenheid van de dag van de postzegel. De zegel wijst op de 150ste verjaardag van de postzegel en de befaamde 'penny black' komt dan ook op het ontwerp voor. Op 6 november wordt Käthe Dorsch op een zegel van 100 pfennig herdacht.

GROEN GOUD

'Het groene goud' noemen de Zweden hun immense bossen. Die naam is zeer toepasselijk, omdat de cellulose- en papierverwerking de belangrijkste industrietak in het land vormen en Zweden een van de grootste houtexporteurs ter wereld is. De Zweedse post heeft 8 augustus vier zegels in omloop gebracht, waarop de papierindustrie speciale aandacht krijgt.

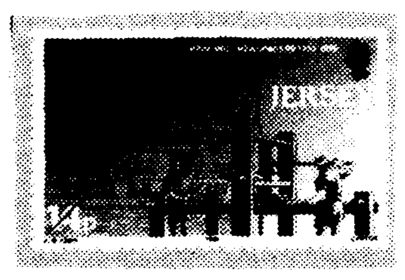
De eerste van de vier zegels van 2.50 Kronen heeft de papiervervaardiging in vroeger tijden als onderwerp, de tweede is gewijd aan 'het watermerk' en toont een kroon op postzegelpapier dat in 1981 door de fabriek 'Klippan' werd geleverd. Op het derde exemplaar zien we de koppen van vijf bekende buitenlandse kranten die op Zweeds papier worden gedrukt: 'Die Zeit' (West-



Duitsland), 'El Pais' (Spanje), 'Le Monde' (Frankrijk), de 'Daily Telegraph' uit Engeland en de Vaticaanse stem, de 'Osservatore Romano'. De zegels verschijnen in boekjes van acht, twee exemplaren van elk van de vier zegels dus.

Degenen die zich interesseren voor het thema 'de pers op postzegels' kunnen volgend jaar van België een uitgifte verwachten die de eeuwfeesten van de 'Gazet van Antwerpen' en 'Het Volk' zal memoreren. De zegels komen 4 november 1991 uit. Het is een van de twintig series die België voor 1991 op het programma heeft gezet.

Verder wijs ik op de zegels van het Kanaaleiland Jersey



dat voor het internationale alfabetiseringsjaar een serie van vier liet verschijnen, waarop onder meer het jubileum van de 100-jarige 'The Evening Post' onder de aandacht werd gebracht en krantekoppen een tweede exemplaar vulden. In Latijns-Amerika komen vrij regelmatig zegels uit die jubilea van kranten herdenken. Onlangs was dat ook weer het geval in El Salvador, waar een serie van twee zegels (15 en 25 centavos) uitkwam voor de 75-jarige 'La Prensa Grafica', de grafische pers.

Joegoslavië bracht in juni een zegel van 0.60 dinar uit, ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van het blad 'Vjesnik'. Op het ontwerp zien we het 'Vjesnik'-museum in Petrova Gora, de plaats waar deze vroegere verzetskrant werd gebruikt. Daarachter de contouren van het nieuwe krantegebouw. Verder wordt het zegelbeeld gevuld met twee titelkoppen van de krant, een van de eerste uitgave in het bevrijde Zagreb, de andere van de tegenwoordige krant.

COLUMBUS

Voor Spanje wordt het jaar 1992 belangrijk. Het zal dan 500 jaar geleden zijn dat Columbus de eerste eilanden van het Caribisch gebied ontdekte alvorens hij op het Amerikaanse continent landde. Barcelona mag in dat belangrijke jaar de Olympische Spelen organiseren en Sevilla treedt op als gaststad van de internationale Expo. Maar ook de postzegelverzamelaars krijgen in Spanje in 1992 hun internationale tentoonstelling.

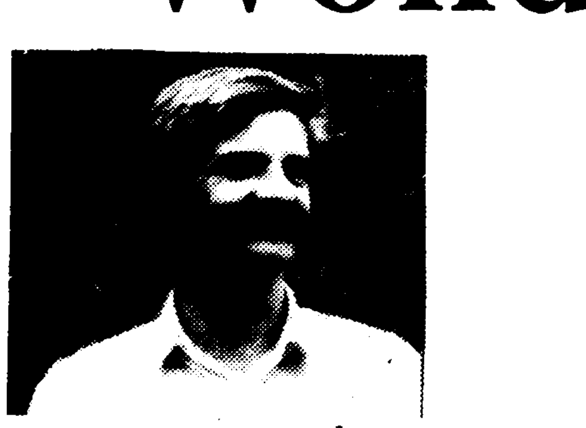
Granada, de prachtige Zuidspaanse stad, is daarvoor uitgekozen. Maar de Spanjaarden zullen veel concurrentie krijgen van de Italianen. Tenslotte werd Columbus in Genua geboren. Vandaar dat zijn geboortestad in 1992 ook een internationale postzegeltentoonstelling zal huisvesten. De Italiaanse post zal op een aantal uitgiften Columbus, zijn geboortestad en de expositie onder de aandacht brengen.

In februari kwam in Italië al een stripje van twee zegels (700 lire elk) uit. Daarop een kaartje van West-Europa met de route van de eerste reizen van Columbus, geboren als Cristoforo Colombo, maar door de Spanjaarden Cristobal Colón genoemd.

Het staatje San Marino kwam deze maand met twee zegels (1500 en 2000 lire) ter ere van Columbus. Op de eerste zegel zijn behalve het portret van de zeevaarder ook een aantal voorbeelden van de hoge Pre-Columbiaanse beschaving uitgebeeld. Op de tweede o.a. een aantal gewassen (zoals de aardappel) die Columbus vanuit Amerika meenam naar Europa. Ook in 1991 en 1992 komen er nog Columbus-uitgiften van San Marino en andere landen.



Wonderkind geslaagd



Schaken

= door Jules Welling =

VOOR DE 16-jarige Amerikaan Gata Kamsky was het veertiende Interpolistoernooi in Tilburg de eerste krachtproef op topniveau. Zijn verrichtingen werden met argusogen bekeken, omdat hij zijn achtste plaats op de wereldranglijst verdiend had in open toernooien en dat is heel wat anders dan de klassieke round robin evenementen, waarin alle deelnemers tegen elkaar spelen.

Als enige titelloze deelnemer in een veld van louter erkende topgrootmeesters slaagde hij met vlag en wimpel voor het loodzware examen. Het wonderkind domineerde het hele toernooi! En dat was meer dan wie dan ook vooraf verwachtte, hijzelf meegerekend.

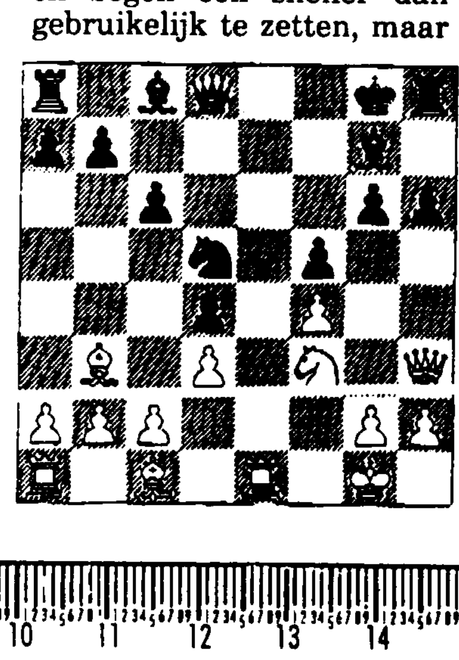
Vooral in de eerste turns van het toernooi imponeerde de neo-Brooklyner. Na vijf ronden had hij al vier punten en stond hij een vol punt voor op de rest van het deelnemersveld. Met die score stelde hij tevens zijn meestertitel veilig en kon de jacht op de grootmeestertitel (7 punten) beginnen. Halverwege ging hij op kop met de voortreffelijke score van $5^1/_2$ uit 7, dankzij overwinningen op Gelfand, Nikolic, Timman en Andersson. De schrik voor 'Het Fenomeen' zat er goed in. Van onderschatting was geen sprake, integendeel. Zijn score had zelfs een half punt hoger kunnen zijn, als hij tegen Short niet een eenvoudige winst gemist had.

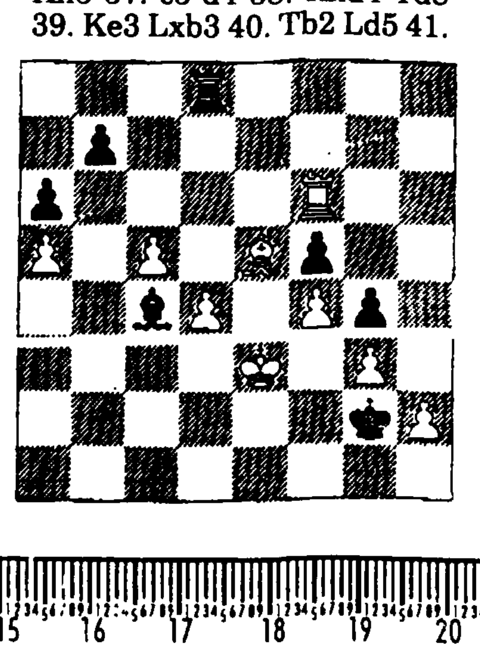
MOORDEND

Een toernooi als Interpolis is moordend. Het duurt lang en zwakke deelnemers zijn er eenvoudigweg niet. Er moet iedere dag voluit strijd geleverd worden, hetgeen buitengewoon slopend is. Daar kwam bij, dat Kamsky als leider van het klassement het natuurlijke doelwit van alle andere deelnemers werd. In de negende ronde ging hij voor het eerst onderuit tegen Short en in de twaalfde ronde nogmaals, nu tegen Timman. Daar stond een dramatische overwinning tegen Ivanchuk tegenover.

In die partij gebeurde er iets buitengewoon opvallends, nog niet eerder vertoond op dit niveau. Yassily Ivanchuk (22) behoort al enige jaren tot de wereldtop, ook hij was er al heel snel bij. De man uit Tsjernopol heeft echter een zwak zenuwgestel, dat hem vaak parten speelt. Hij had voor zijn partij tegen Kamsky de Franse opening voorbereid, maar al op de eerste zet greep hij mis: hij speelde 1. -, e5 in plaats van 1.- e6 en daarmee viel heel zijn voorbereiding in duigen.

De jonge Sovjet-grootmeester was daardoor zo aangedaan, dat hij zijn zetten als een bezetene begon af te raffelen. In nog geen 25 minuten produceerde hij maar liefst 46 zetten, een absoluut record. Kamsky kon het hoofd niet helemaal koel houden. Hij liet zich meeslepen en begon ook sneller dan gebruikelijk te zetten, maar zijn zetten waren wel beter dan die van zijn tegenstander. Totaal van de kaart gaf Ivanchuk op. De hele partij had slechts 1 uur en 23 minuten geduud.





Wit: Kamsky, zwart: Ivanchuk.

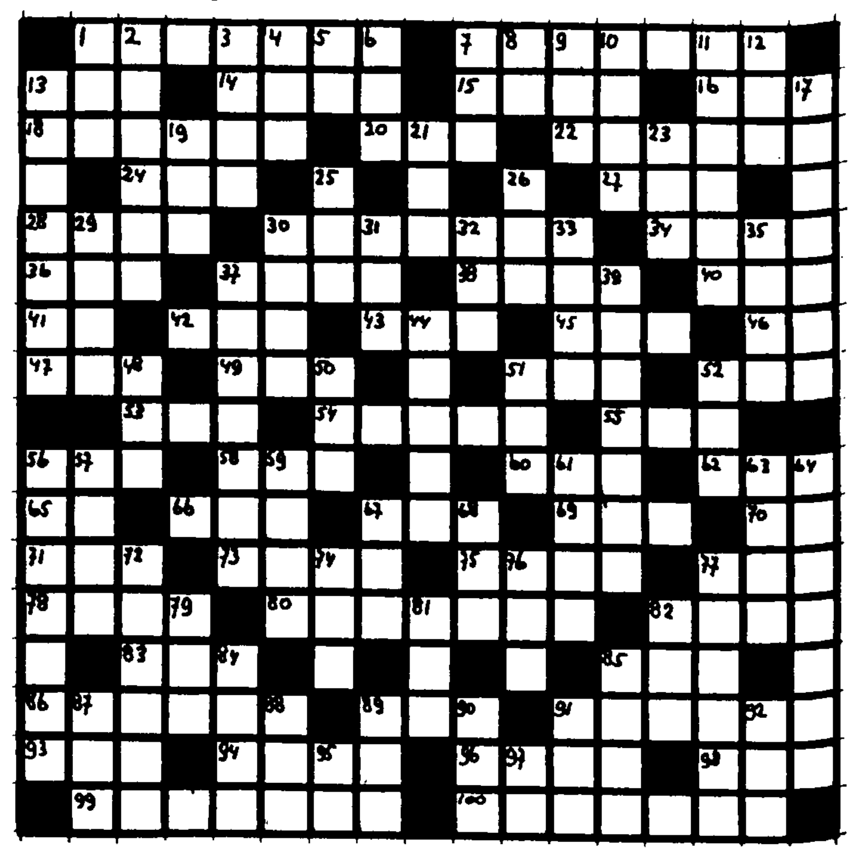
1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lb5 Pd4 4. Pxd4 exd4 5. 0-0 Lc5 6. d3 c6 7. La4 Pe7 8. f4 f5 9. Lb3 d5 10. exd5 Pxd5 11. Te1 Kf8 12. Dh5 g6 13. Dh6 Kg8 14. Pd2 Lf8 15. Dh3 Lg7 16. Pf3 h6 17. Pe5 Df6 18. Lxd5 cxd5 19. b3 Kh7 20. Lb2 Db6 21. Df3 Te8 22. Df2 Lxe5 23. Txe5 Txe5 24. Lxd4 Te2 25. Lxb6 Txf2 26. Lxf2 Kg7 27. a4 Le6 28. a5 a6 29. Ld4 Kf7 30. Kf2 Tc8 31. Ta2 g5 32. Le5 Kg6 33. Ke3 Kh5 34. Kd2 Tg8 35. g3 Kg4 36. Ke3 Kh3 37. c3 d4 38. Kxd4 Td8 39. Ke3 Lxb3 40. Tb2 Ld5 41. c4 Lg2 42. Tb6 Lf1 43. Txh6 Kg2 44. d4 g4 45. c5 Lc4 46. Tf6.

Daarmee had de jonge Amerikaan weer een topscalp binnen en vergrootte hij zijn kansen op de eindzege aanzienlijk. Voor Ivanchuk was het maar goed dat de volgende dag een rustdag was, want hij was volledig van de wereld.

Met moeite wist Kamsky zich staande te houden in het geweld der topgrootmeesters. Ivanchuk wist hem in de laatste ronde in te halen, maar met een gedeelde eerste plaats bewees de 16-jarige zijn onmiskenbare klasse. Nooit eerder in de geschiedenis van het schaakspel boekte een jongen van die leeftijd een zo aansprekend resultaat.

In de aanstaande cyclus om het wereldkampioenschap is het wonderkind niet van de partij, maar vanaf 1993 zal ernstig rekening met hem gehouden moeten worden. Eindstand veertiende Interpolis-toernooi: 1.2. Kamsky (VS), Ivanchuk (USSR) 8,5 uit 14, 3. Gelfand (USSR) 8, 4. Short (Eng) 7, 5. 5/6. Timman, (Ned.), Andersson (Zwe) 6,5, 7. Nikolic (Joe) 6 en 8. Seirawan (VS) 4,5.

KRUISWOORD PUZZEL



HORIZONTAAL: 1. Vogel; 7. Mededogen; 13. Bijzonder Plan van Aanleg (Belg.); 14. Langdurige ruzie; 15. Jongensnaam; 16. Roofdier; 18. Vroeger; 20. Akker; 22. Vanaf; 24. Droog; 27. Biet; 28. Deel van melk; 30. Fijn; 34. Romeins keizer; 36. Keukengerei; 37. Beenderinhoud; 38. Oosterse titel; 40. Coupon; 41. Amerika; 42. Geleden; 43. Gewicht; 45. Vernis; 46. Bordspel; 47. Moment; 49. Vruchtennat; 51. Soort slang; 52. Slag; 53. Voegwoord; 54. Lyrisch gedicht; 55. Aanwijzend voornaamwoord; 56. Vleinaam; 58. Europeaan; 60. Ongebonden; 62. Deel van een berg; 65. Persoonlijk voornaamwoord; 66. Ondergang; 67. Verdelgingsmiddel; 69. Grondsoort; 70. Persoonlijk voornaamwoord; 71. Onaangenaam verblijf; 73. Opslagplaats; 75. Metalen staaf; 77. Afgiftebewijs; 78. Muziekinstrument; 80. Soort druif; 82. Wapen; 83. Deel van het lichaam; 85. Keg; 86. Vriendelijk; 89. Zandheuvel; 91. Vrouwspersoon; 93. Trichloorethyleen; 94. Schaakstuk; 96. Tooi; 98. Bittere stof; 99. Gewoonlijk; 100. Dorpel.

VERTIKAAL: 1. Toekomst; 2. Gratie; 3. Wild zwijn; 4. Roem; 5. Muziekterm; 6. Pijn; 7. Deel van een huis; 8. Bijwoord; 9. Voorwaarde; 10. Strook; 11. Denkbeeldig; 12. Plaaggeest; 13. Drekvergaarbak; 17. Vogelverschrikker; 19. Kathedraal; 21. Grappenmaker; 23. Boom; 25. Voorzetsel; 26. Kruid; 29. Vruchtbare plek; 30. Griekse godin; 31. Ik; 32. Onderricht; 33. Gewicht; 35. Bevlieging; 37. Heiland; 39. Puzzel; 44. Kompasstreek; 48. Dunne plank; 50. Voorzetsel; 51. Schel; 52. Voegwoord; 56. Dwingend voorschrift; 57. Kleur; 59. Bijbelse naam voor rustoord; 61. Bijwoord; 63. Soort gas; 64. Schildergerei; 67. Tooi; 68. Open plek in het bos; 72. Voertuig; 74. Strik; 76. Liefkozing; 77. Koffers; 79. Gewicht; 81. Nederlandse omroep; 82. Deksel; 84. Leidsman; 85. Temperatuuraanduiding; 87. Lichaamsdeel; 88. Opening; 89. Troefkaart; 90. Drug; 91. Bijwoord; 92. Dwaas; 95. Familielid; 97. Titel.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Crystal Rodriquez
Kaya Tegucigalpa 28
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Shimmy; 6. Staart; 11. Pad; 12. Regie; 14. Gei; 15. Alom; 17. Nek; 18. Kain; 19. Atoom; 21. Krant; 22. Loodsboot; 25. Zo; 27. Ier; 28. Rem; 29. TL; 30. Arm; 32. Rekel; 34. Tri; 35. Adel; 37. Kom; 38. Koen; 39. Motet; 41. Zalig; 42. Dodekop; 43. Anker; 45. Geest; 48. Raar; 49. Pek; 51. Rite; 52. Ons; 53. Motor; 55. Sen; 56. NS; 57. Lus; 58. Ook; 60. LS; 61. Lenteroos; 64. Krent; 66. Motto; 68. Eens; 69. Per; 71. Loot; 72. Let; 73. Dolik; 75. Lot; 76. Klepel; 77. Bagage.

VERTIKAAL: 1. Spaarzaam; 2. Halt; 3. Idool; 4. Mr.; 5. Yen; 6. Sik; 7. Te; 8. Agaat; 9. Rein; 10. Tinteling; 13. Geus; 16. Mooi; 18. Krom; 20. Moer; 21. Koel; 23. Drek; 24. Brem; 26. Ordonnans; 29. Treinstel; 31. Met; 33. Kotelet; 34. Tol; 36. Leder; 38. Kaper; 40. Tor; 41. Zog; 43. Aronskelk; 44. Kas; 46. Eis; 47. Tenslotte; 49. Post; 50. Koor; 53. Munt; 54. Room; 57. Lens; 59. Kool; 61. Lente; 62. Ezel; 63. Stola; 65. Reel; 67. Toog; 69. Pol; 70. Rib; 73. De; 74. Ka.

Laatste zegels van Berlijn

ONDER DE LOUPE

= door Victor Hafkamp =

POSTZEGELS GEVEN in veel landen uitstekend de binnenlandse politieke veranderingen weer. Dat is zeker het geval met een collectie Duitsland die begint met de diverse vorstendommetjes en via het keizerrijk, de Weimarrepubliek, de Nazitijd en de uitgiften van de bezettingszones leidt naar de opdeling in drie postgebieden: de Bondsrepubliek, de DDR en Berlijn. Met die driedeling is het nu bijna afgelopen. Op 3 oktober wordt de Duitse hereniging gevierd en dat betekent dat er nog maar één postgebied overblijft.

De Duitse bondspost heeft inmiddels laten weten dat de historische datum 3 oktober tot wijzigingen in het uitgifteprogramma heeft geleid. Op de grote dag zullen postzegels van 50 en 100 pfennig verschijnen om de hereniging te vieren en op 6 november komt er een blok dat de eerste verjaardag herdenkt van de verdwijning van de muur en de opening van de grens tussen beide delen van Duitsland. Het blok bestaat uit zegels van 50 en 100 pfennig die ook als losse zegels in de verkoop komen.



Op 27 september verschijnt zowel in de Bondsrepubliek als in Berlijn een weldadigheidsserie van drie zegels (60+30, 80+35 en 100+50 pfennig) met afbeeldingen die op de posthistorie betrekking hebben. De toeslagen zijn voor liefdadige doeleinden. Het is de laatste maal dat deze 'Wohlfahrtsmarken' in beide postgebieden uitkomen. Op 27 september komt tevens de laatste zegel van de postdienst in Berlijn uit. Hij herdenkt de 200ste verjaardag van de geboorte van de wiskundige, fysicus en astronoom Adolph Diesterweg. Frankeerwaarde 60 pfennig.

Vorig jaar verschenen in West-Duitsland zowel als in Berlijn nog kerstzegels met toeslagen voor een goed doel. Op 6 november a.s. komt er nog maar één gemeenschappelijke serie uit, maar die bestaat dit keer wel uit vier stuks (50+20, 60+30, 70+30 en 100+50 pfennig). De overige Duitse uitgiften voor de rest van het jaar: op 11 oktober een zegel van 60 pfennig ter herdenking van de 100 jaar geleden overleden Heinrich Schliemann en een zegel van 100 pfennig ter gelegenheid van de dag van de postzegel. De zegel wijst op de 150ste verjaardag van de postzegel en de befaamde 'penny black' komt dan ook op het ontwerp voor. Op 6 november wordt Käthe Dorsch op een zegel van 100 pfennig herdacht.

GROEN GOUD

'Het groene goud' noemen de Zweden hun immense bossen. Die naam is zeer toepasselijk, omdat de cellulose- en papierverwerking de belangrijkste industrietak in het land vormen en Zweden een van de grootste houtexporteurs ter wereld is. De Zweedse post heeft 8 augustus vier zegels in omloop gebracht, waarop de papierindustrie speciale aandacht krijgt.

De eerste van de vier zegels van 2.50 Kronen heeft de papiervervaardiging in vroeger tijden als onderwerp, de tweede is gewijd aan 'het watermerk' en toont een kroon op postzegelpapier dat in 1981 door de fabriek 'Klippan' werd geleverd. Op het derde exemplaar zien we de koppen van vijf bekende buitenlandse kranten die op Zweeds papier worden gedrukt: 'Die Zeit' (West-



Duitsland), 'El Pais' (Spanje), 'Le Monde' (Frankrijk), de 'Daily Telegraph' uit Engeland en de Vaticaanse stem, de 'Osservatore Romano'. De zegels verschijnen in boekjes van acht, twee exemplaren van elk van de vier zegels dus.

Degenen die zich interesseren voor het thema 'de pers op postzegels' kunnen volgend jaar van België een uitgifte verwachten die de eeuwfeesten van de 'Gazet van Antwerpen' en 'Het Volk' zal memoreren. De zegels komen 4 november 1991 uit. Het is een van de twintig series die België voor 1991 op het programma heeft gezet.

Verder wijs ik op de zegels van het Kanaaleiland Jersey



dat voor het internationale alfabetiseringsjaar een serie van vier liet verschijnen, waarop onder meer het jubileum van de 100-jarige 'The Evening Post' onder de aandacht werd gebracht en krantekoppen een tweede exemplaar vulden. In Latijns-Amerika komen vrij regelmatig zegels uit die jubilea van kranten herdenken. Onlangs was dat ook weer het geval in El Salvador, waar een serie van twee zegels (15 en 25 centavos) uitkwam voor de 75-jarige 'La Prensa Grafica', de grafische pers.

Joegoslavië bracht in juni een zegel van 0.60 dinar uit, ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van het blad 'Vjesnik'. Op het ontwerp zien we het 'Vjesnik'-museum in Petrova Gora, de plaats waar deze vroegere verzetskrant werd gebruikt. Daarachter de contouren van het nieuwe krantegebouw. Verder wordt het zegelbeeld gevuld met twee titelkoppen van de krant, een van de eerste uitgave in het bevrijde Zagreb, de andere van de tegenwoordige krant.

COLUMBUS

Voor Spanje wordt het jaar 1992 belangrijk. Het zal dan 500 jaar geleden zijn dat Columbus de eerste eilanden van het Caribisch gebied ontdekte alvorens hij op het Amerikaanse continent landde. Barcelona mag in dat belangrijke jaar de Olympische Spelen organiseren en Sevilla treedt op als gaststad van de internationale Expo. Maar ook de postzegelverzamelaars krijgen in Spanje in 1992 hun internationale tentoonstelling.

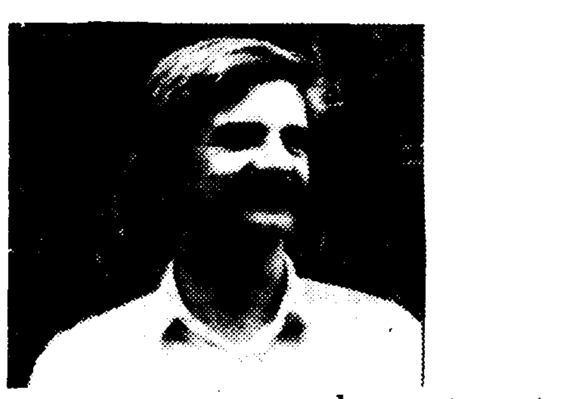
Granada, de prachtige Zuidspaanse stad, is daarvoor uitgekozen. Maar de Spanjaarden zullen veel concurrentie krijgen van de Italianen. Tenslotte werd Columbus in Genua geboren. Vandaar dat zijn geboortestad in 1992 ook een internationale postzegeltentoonstelling zal huisvesten. De Italiaanse post zal op een aantal uitgiften Columbus, zijn geboortestad en de expositie onder de aandacht brengen.

In februari kwam in Italië al een stripje van twee zegels (700 lire elk) uit. Daarop een kaartje van West-Europa met de route van de eerste reizen van Columbus, geboren als Cristoforo Colombo, maar door de Spanjaarden Cristobal Colón genoemd.

Het staatje San Marino kwam deze maand met twee zegels (1500 en 2000 lire) ter ere van Columbus. Op de eerste zegel zijn behalve het portret van de zeevaarder ook een aantal voorbeelden van de hoge Pre-Columbiaanse beschaving uitgebeeld. Op de tweede o.a. een aantal gewassen (zoals de aardappel) die Columbus vanuit Amerika meenam naar Europa. Ook in 1991 en 1992 komen er nog Columbus-uitgiften van San Marino en andere landen.



Wonderkind geslaagd



Schaken

= door Jules Welling =

VOOR DE 16-jarige Amerikaan Gata Kamsky was het veertiende Interpolistoernooi in Tilburg de eerste krachtproef op topniveau. Zijn verrichtingen werden met argusogen bekeken, omdat hij zijn achtste plaats op de wereldranglijst verdiend had in open toernooien en dat is heel wat anders dan de klassieke round robin evenementen, waarin alle deelnemers tegen elkaar spelen.

Als enige titelloze deelnemer in een veld van louter erkende topgrootmeesters slaagde hij met vlag en wimpel voor het loodzware examen. Het wonderkind domineerde het hele toernooi! En dat was meer dan wie dan ook vooraf verwachtte, hijzelf meegerekend.

Vooral in de eerste turns van het toernooi imponeerde de neo-Brooklyner. Na vijf ronden had hij al vier punten en stond hij een vol punt voor op de rest van het deelnemersveld. Met die score stelde hij tevens zijn meestertitel veilig en kon de jacht op de grootmeestertitel (7 punten) beginnen. Halverwege ging hij op kop met de voortreffelijke score van $5^{1}/_{2}$ uit 7, dankzij overwinningen op Gelfand, Nikolic, Timman en Andersson. De schrik voor 'Het Fenomeen' zat er goed in. Van onderschatting was geen sprake, integendeel. Zijn score had zelfs een half punt hoger kunnen zijn, als hij tegen Short niet een eenvoudige winst gemist had.

MOORDEND

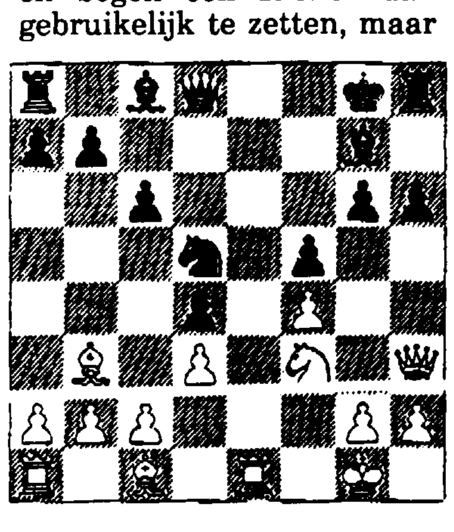
Een toernooi als Interpolis is moordend. Het duurt lang en zwakke deelnemers zijn er eenvoudigweg niet. Er moet iedere dag voluit strijd geleverd worden, hetgeen buitengewoon slopend is. Daar kwam bij, dat Kamsky als leider van het klassement het natuurlijke doelwit van alle andere deelnemers werd. In de negende ronde ging hij voor het eerst onderuit tegen Short en in de twaalfde ronde nogmaals, nu tegen Timman. Daar stond een dramatische overwinning tegen Ivanchuk tegenover.

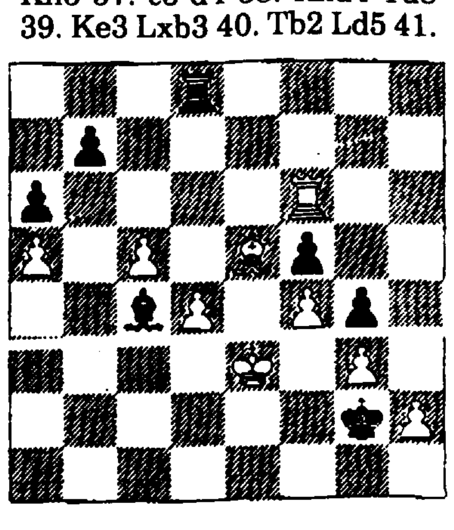
In die partij gebeurde er iets buitengewoon opvallends, nog niet eerder vertoond op dit niveau. Yassily Ivanchuk (22) behoort al enige jaren tot de wereldtop, ook hij was er al heel snel bij. De man uit Tsjernopol heeft echter een zwak zenuwgestel, dat hem vaak parten speelt. Hij had voor zijn partij tegen Kamsky de Franse opening voorbereid, maar al op de eerste zet greep hij mis: hij speelde 1. -, e5 in plaats van 1.- e6 en daarmee viel heel zijn voorbereiding in duigen.

De jonge Sovjet-grootmeester was daardoor zo aangedaan, dat hij zijn zetten als een bezetene begon af te raffelen. In nog geen 25 minuten produceerde hij maar liefst 46 zetten, een absoluut record. Kamsky kon het hoofd niet helemaal koel houden. Hij liet zich meeslepen en begon ook sneller dan gebruikelijk te zetten, maar zijn zetten waren wel beter dan die van zijn tegenstander. Totaal van de kaart gaf Ivanchuk op. De hele partij had slechts 1 uur en 23 minuten geduud.

Wit: Kamsky, zwart: Ivanchuk.

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lb5 Pd4 4. Pxd4 exd4 5. 0-0 Lc5 6. d3 c6 7. La4 Pe7 8. f4 f5 9. Lb3 d5 10. exd5 Pxd5 11. Te1 Kf8 12. Dh5 g6 13. Dh6 Kg8 14. Pd2 Lf8 15. Dh3 Lg7 16. Pf3 h6 17. Pe5 Df6 18. Lxd5 cxd5 19. b3 Kh7 20. Lb2 Db6 21. Df3 Te8 22. Df2 Lxe5 23. Txe5 Txe5 24. Lxd4 Te2 25. Lxb6 Txf2 26. Lxf2 Kg7 27. a4 Le6 28. a5 a6 29. Ld4 Kf7 30. Kf2 Tc8 31. Ta2 g5 32. Le5 Kg6 33. Ke3 Kh5 34. Kd2 Tg8 35. g3 Kg4 36. Ke3 Kh3 37. c3 d4 38. Kxd4 Td8 39. Ke3 Lxb3 40. Tb2 Ld5 41. c4 Lg2 42. Tb6 Lf1 43. Txh6 Kg2 44. d4 g4 45. c5 Lc4 46. Tf6.



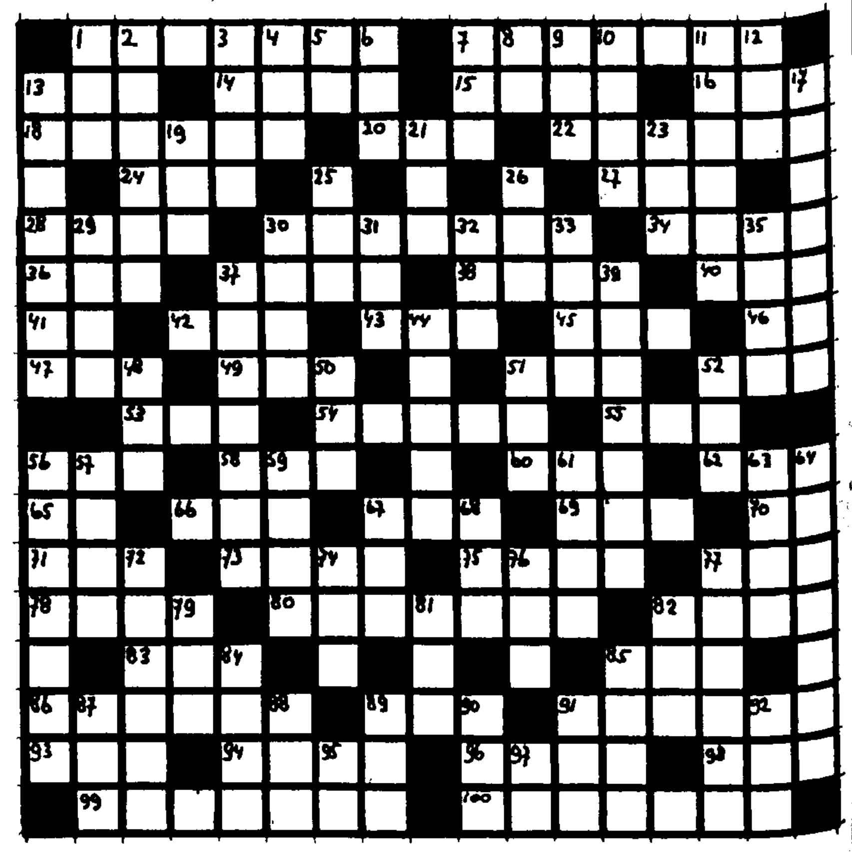


Daarmee had de jonge Amerikaan weer eèn topscalp binnen en vergrootte hij zijn kansen op de eindzege aanzienlijk. Voor Ivanchuk was het maar goed dat de volgende dag een rustdag was, want hij was volledig van de wereld.

Met moeite wist Kamsky zich staande te houden in het geweld der topgrootmeesters. Ivanchuk wist hem in de laatste ronde in te halen, maar met een gedeelde eerste plaats bewees de 16-jarige zijn onmiskenbare klasse. Nooit eerder in de geschiedenis van het schaakspel boekte een jongen van die leeftijd een zo aansprekend resultaat.

In de aanstaande cyclus om het wereldkampioenschap is het wonderkind niet van de partij, maar vanaf 1993 zal ernstig rekening met hem gehouden moeten worden. Eindstand veertiende Interpolis-toernooi: 1.2. Kamsky (VS), Ivanchuk (USSR) 8,5 uit 14, 3. Gelfand (USSR) 8, 4. Short (Eng) 7, 5. 5/6. Timman, (Ned.), Andersson (Zwe) 6,5, 7. Nikolic (Joe) 6 en 8. Seirawan (VS) 4,5.

KRUISWOORD PUZZEL



HORIZONTAAL: 1. Vogel; 7. Mededogen; 13. Bijzonder Plan van Aanleg (Belg.); 14. Langdurige ruzie; 15. Jongensnaam; 16. Roofdier; 18. Vroeger; 20. Akker; 22. Vanaf; 24. Droog; 27. Biet; 28. Deel van melk; 30. Fijn; 34. Romeins keizer; 36. Keukengerei; 37. Beenderinhoud; 38. Oosterse titel; 40. Coupon; 41. Amerika; 42. Geleden; 43. Gewicht; 45. Vernis; 46. Bordspel; 47. Moment; 49. Vruchtennat; 51. Soort slang; 52. Slag; 53. Voegwoord; 54. Lyrisch gedicht; 55. Aanwijzend voornaamwoord; 56. Vleinaam; 58. Europeaan; 60. Ongebonden; 62. Deel van een berg; 65. Persoonlijk voornaamwoord; 66. Ondergang; 67. Verdelgingsmiddel; 69. Grondsoort; 70. Persoonlijk voornaamwoord; 71. Onaangenaam verblijf; 73. Opslagplaats; 75. Metalen staaf; 77. Afgiftebewijs; 78. Muziekinstrument; 80. Soort druif; 82. Wapen; 83. Deel van het lichaam; 85. Keg; 86. Vriendelijk; 89. Zandheuvel; 91. Vrouwspersoon; 93. Trichloorethyleen; 94. Schaakstuk; 96. Tooi; 98. Bittere stof; 99. Gewoonlijk; 100. Dorpel.

VERTIKAAL: 1. Toekomst; 2. Gratie; 3. Wild zwijn; 4. Roem; 5. Muziekterm; 6. Pijn; 7. Deel van een huis; 8. Bijwoord; 9. Voorwaarde; 10. Strook; 11. Denkbeeldig; 12. Plaaggeest; 13. Drekvergaarbak; 17. Vogelverschrikker; 19. Kathedraal; 21. Grappenmaker; 23. Boom; 25. Voorzetsel; 26. Kruid; 29. Vruchtbare plek; 30. Griekse godin; 31. Ik; 32. Onderricht; 33. Gewicht; 35. Bevlieging; 37. Heiland; 39. Puzzel; 44. Kompasstreek; 48. Dunne plank; 50. Voorzetsel; 51. Schel; 52. Voegwoord; 56. Dwingend voorschrift; 57. Kleur; 59. Bijbelse naam voor rustoord; 61. Bijwoord; 63. Soort gas; 64. Schildergerei; 67. Tooi; 68. Open plek in het bos; 72. Voertuig; 74. Strik; 76. Liefkozing; 77. Koffers; 79. Gewicht; 81. Nederlandse omroep; 82. Deksel; 84. Leidsman; 85. Temperatuuraanduiding; 87. Lichaamsdeel; 88. Opening; 89. Troefkaart; 90. Drug; 91. Bijwoord; 92. Dwaas; 95. Familielid; 97. Titel.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Crystal Rodriquez
Kaya Tegucigalpa 28
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Shimmy; 6. Staart; 11. Pad; 12. Regie; 14. Gei; 15. Alom; 17. Nek; 18. Kain; 19. Atoom; 21. Krant; 22. Loodsboot; 25. Zo; 27. Ier; 28. Rem; 29. TL; 30. Arm; 32. Rekel; 34. Tri; 35. Adel; 37. Kom; 38. Koen; 39. Motet; 41. Zalig; 42. Dodekop; 43. Anker; 45. Geest; 48. Raar; 49. Pek; 51. Rite; 52. Ons; 53. Motor; 55. Sen; 56. NS; 57. Lus; 58. Ook; 60. LS; 61. Lenteroos; 64. Krent; 66. Motto; 68. Eens; 69. Per; 71. Loot; 72. Let; 73. Dolik; 75. Lot; 76. Klepel; 77. Bagage.

VERTIKAAL: 1. Spaarzaam; 2. Halt; 3. Idool; 4. Mr.; 5. Yen; 6. Sik; 7. Te; 8. Agaat; 9. Rein; 10. Tinteling; 13. Geus; 16. Mooi; 18. Krom; 20. Moer; 21. Koel; 23. Drek; 24. Brem; 26. Ordonnans; 29. Treinstel; 31. Met; 33. Kotelet; 34. Tol; 36. Leder; 38. Kaper; 40. Tor; 41. Zog; 43. Aronskelk; 44. Kas; 46. Eis; 47. Tenslotte; 49. Post; 50. Koor; 53. Munt; 54. Room; 57. Lens; 59. Kool; 61. Lente; 62. Ezel; 63. Stola; 65. Reel; 67. Toog; 69. Pol; 70. Rib; 73. De; 74. Ka.